

MARIN SORESCU

RĂCEALA

piesă în 4 acte

Personajele

MAHOMED AL II-LEA — Sultantul turcilor

LOCOTENENTUL — aghiotantul lui Mahomed

PAȘA DIN VIDIN

RADU CEL FRUMOS — pretendent la tronul Țării Românești

PINZARU — un pribegit

TOMA } căpitani în oastea lui PAPUC } Tepeș

DOAMNA STANCA — soția lui Toma

SAFTA — slujnică în casa lui Toma

UN OȘTEAN

ALT OȘTEAN

STAN

NEAGOE

VĂCARUL

IMPĂRATUL

IMPĂRĂTEASA

ZUNIS

IZABELA

STRATOS

RĂZBOIUL

FINANȚELE

HARAPUL

MARIN MĂRIN — un copil muntean

CADINA I

CADINA II

BAFTANGIOGLU

BESLEAGĂ

TURACAN-BEG-OGLU

FLOAREA

TILINA

VICA

GHERGHINA

RITA

MANDA

Oșteni turci și oșteni români.

Acțiunea se petrece în anul 1462.

ACTUL I

Tabloul 1

Anticamera cortului lui Mahomed. Un birou, perne pe jos. Locotenentul cercetează niște acte cu pecețe.

BAFTANGIOGLU (*apare, grăbit*): Dacă nu mă primește într-o jumătate de oră, ne-am dus cu toții... ne paște cel mai mare pericol. Toată latura dinspre sud a Impărăției e amenințată de...

LOCOTENENTUL: Vorbe.

BAFTANGIOGLU: Tătari... S-au ras toți în cap și...

LOCOTENENTUL (*sec*): Vorbe. (*Pe alt ton.*) Nu poate, că v-ar primi. Tocmai pe Luminația Sa Baftangioğlu să n-o primească? Dar...

BAFTANGIOGLU: Să nu spui că nu e-năuntru. Am oamenii mei, care de luni de zile îmi suflă orele când Preluminatul poate să mă primească... vin aici și... nu sînt primit! Ca un făcut. E înăuntru, știu precis, am oamenii mei, suflătorii, o echipă, care mă informează...

LOCOTENENTUL: Degeaba.

BAFTANGIOGLU: Aș! Plătește pungă grele pentru asta... Ca să ajungi pînă laingă cort, bagi mîna pînă la cot în ișlic... Și... (*scoate o pungă, i-o dă Locotenentului*) uite că tot mai întilnești piedici.

LOCOTENENTUL (*ia punga*): Intreținerea cortului ne costă o groază de galbeni. (*Gîndindu-se.*) Mai treceti pe-aici. Luni, nu, marți, nu... vinerea aialtă. Eu v-aș băga și acum, dar am poruncă. Cînd lucrează, nu poate fi deranjat nici de profet.

BAFTANGIOGLU: Dar ce face?

LOCOTENENTUL: E vîrit pînă peste cap în problemele abecedarului turc. Vrea ca toți fiii șeicilor, califilor, beilor, să învețe de acum încolo carte, în spiritul culturii musulmane, să nu mai fim la remorca învățăturii grecești, care a nenorocit lumea. Grecii-n sus, grecii-n jos, cu antichitatea lor, cîmpită de la egipteni și traci... dar noi n-avem cap?

BAFTANGIOGLU (*cu admirație*): Ideea Sultanului e mare.

LOCOTENENTUL: E a mea. Sultanul alcătuiește abecedarul...

BAFTANGIOGLU: Oricum... Va să zică... I-ar trebui cîteva sute de ani, ca să-l perfecționeze. Să-i dea Allah sănătate.

LOCOTENENTUL: Tocmai cu sănătatea o duce cam prost în ultima vreme.

BAFTANGIOGLU (*gest cu mîna la inimă*): Aoleu!... să nu-mi spui că...

LOCOTENENTUL: Ba da...

BAFTANGIOGLU (*încercînd să-și rețină, fără succes, bucuria*): Ce dezastru! Cine o să-i urmeze? Că frații... a dat ordin să fie omorîți, pe capete. Frați, cumnați, veri de-al doilea — toți, toți rași... Eu, ca una din căpeteniile cele mai mari, nici nu sînt pregătît pentru așa ceva... (*Cu interes.*) Ce-l doare pe Sultan, păcatele mele?

LOCOTENENTUL: Dorul.

BAFTANGIOGLU: Ce boală e asta? Vreo nouă molimă?

LOCOTENENTUL: Nu știu. E un cuvînt valah. Iar Măria Sa suferă de cuvîntul ăsta...

BAFTANGIOGLU: Păi, dacă moare, nici nu...

LOCOTENENTUL: Liniștiți-vă... Ștergeți-vă fruntea cu basmaua asta, ați nădușit de durere și de emoții. Spionii noștri ne-au încredințat că de dor nu moare nimeni.

BAFTANGIOGLU: Nici așa... măcar unul, doi, de poftă? Uf, bine că nu e gravă! Era să leșin. (*Micos.*) Atunci, cînd îl văd pe Preaslăvitul?

LOCOTENENTUL: Imediat după abecedar vă promit eu că... Fiți fără grijă! (*Baftangioğlu iese, se izbește de Beșleagă.*)

BESLEAGĂ (*după ce rămîne cu Locotenentul*): Și vulpea asta bătrînă ce mai vrea? Una-două, la Sultan. Pe cine sapă? A cui pernă vrea s-o apuce? Nu-i ajunge că stă cocoțat pe jumătate din trupele de spahii... Ar dori să comande și ienicerii mei, nu?

LOCOTENENTUL: Nu știu, că nu l-am întreat. Eu sînt un simplu locotenent, la ordinele Măriei Sale Sultanul.

BESLEAGĂ (*făcînd cu ochiul*): Nu stau decît cît ai bate din palme.

LOCOTENENTUL (*îi barează calea*): Dar se poate?! Ce-nseamnă lipsa asta de disciplină?

BESLEAGĂ (*enervat*): Omule, nu mi-am văzut comandantul de la căderea Bizanțului, ce naiba! S-au îngămădit de-atunci

probleme, hirtii care zice aici la dumneata.

O să mă plîng, o să te căiești.

LOCOTENENTUL (*îmbrîncindu-l afară*): Vă privește, Luminăția Voastră...

BESLEAGĂ (*istovit*): Lasă-mă măcar să stau puțin aici, să-mi trag sufletul... Vin tocmai de la coada coloanei... Știi ce înseamnă asta?... de la coada coloanei!... am străbătut o țară... trei cai schimbai ea să-i aduc știrea nemaipomenită...

LOCOTENENTUL: Vorbe.

BESLEAGĂ: Ce?

LOCOTENENTUL: Știrile sînt formate din vorbe... Așa zice stăpînul nostru. Și zice că vorbele altora nu-l interesează, cîtă vreme el lucrează tot la vorbe... știți e-o să ne dea un abecedar, a doua carte de cetire după Coran... și nu vrea să asculte vorbele altora pînă nu termină.

BESLEAGĂ (*stă pe-o pernă*): Nu e-aș vrea să mă pun de-a curmezișul... (*se cuibărește și mai bine, turcește*)... dar unele lucruri sînt strigătoare la cer. În loc să fie în mijlocul nostru, al generalilor, să ne aibă mereu în preajmă, să ne consulte, se izolează și ne lasă să mergem în necunoscut, făcînd reforme, aducînd o nouă ordine în Imperiu, dar totul după capul lui... Și așa, pe genunchi, în timpul campaniei. Nu garantez! Uite, asta ni-e sfînta (*gest*), dacă mai sînt eu sigur de reușita acestei campanii! Asta venisem să-i spui, că Vlad ghiaurul știe de doi ani de proiectul nostru... Și nu numai atît... (*speriat*)...cunoaște numărul oștilor, al steagurilor, știe de ce sex e fiecare cămilă și cum ne facem noi tunurile.

LOCOTENENTUL: Cum le facem?

BESLEAGĂ: Nu știu, că e secret, dar el știe. Ne-așteaptă pregătit. Cu cît întîrziem mai mult, cu atît el se-ntărește... Iar noi stăm pe loc și... lasă-mă să discut asta eu...

LOCOTENENTUL: Luminăția Sa Baftangioglu mi-a dat o pungă și tot n-a izbutit să mă corupă. Înaltul funcționar turc e incoruptibil.

BESLEAGĂ: Uite, eu te procopsese cu două... (*Scoate pungile. i le înmînează.*)

LOCOTENENTUL (*luînd pungile*): Nici nu știți cît ne costă întreținerea cortului... Ca să nu mai vorbesc că prețul la lumînări a crescut nebunește în ultima vreme, iar Luminăția Sa s' scrie încontinuu... toată noaptea.

BESLEAGĂ: Se știe peste mări și țări că e un om luminat... totuși, parecă exagerează. Prea se extenuează... Ce tot mîzgălește?

LOCOTENENTUL: Ode.

BESLEAGĂ: Ce?

LOCOTENENTUL: Gazeluri.

BESLEAGĂ: A, o să le-nvățăm pe dinafară.

LOCOTENENTUL: E foarte inspirat. Cînd nu e inspirat, lucrează asupra cuvîntului. Zice că Islamul a ajuns departe cu cuce-

ririle, dar a rămas în urmă cu literatura. Or, astea trebuie să se facă paralel.

BESLEAGĂ: Eu nu împărtășesc opinia aceasta.

LOCOTENENTUL: Vă privește. Eu o împărtășesc. Căci, ce face un popor ales, care are săbii, dar n-are condeie?

BESLEAGĂ: Și dac-ar avea condeie și n-ar avea săbii, eu ce le-ar ascuți? (*Ride.*)

(*Radu apare mîndru, plin de prestanță. Întrebă din priviri dacă Sultanul e înăuntru.*)

LOCOTENENTUL: A. Preaînțelepte... Dar, poftiți. Vă așteaptă. Stă ca pe ghimpi. (*Îl conduce cu plecăciuni.*) Oricînd sîn-teți binevenit.

BESLEAGĂ (*cu invidie*): Țsta e ăla?

LOCOTENENTUL: Țsta.

BESLEAGĂ: Sigur, el e oricînd binevenit în cortul Sultanului, și eu, care comand armata a treisprezecea, n-am rînd. (*Îi mai dă o pungă.*) Bogat?

LOCOTENENTUL (*scribînd*): Nu dă o para bacșiș! Dar n-am ce-i face. Rămîneți în preajmă, cum iese beizadeaua, încerc să fac un favor pentru un om adevărat, un turc sadea, nu un venetic.

PAȘA DIN VIDIN (*apare cu un sul scris în mînă*): Nu zice nimic, locotenente, că știu dinainte ce-ți va ieși din guriță. Află că nici nu vreau să-l văd azi pe Sultan, e-a scris pur și simplu o porcărie... Oda de ieri e sub orice critică. Le-am citit-o oștenilor mei și-au rîs în hohote... Se țineau cu mîinile de burtă și ha-ha, ho-ho...

BESLEAGĂ: Mai bine compunea marșuri, nu? C-așa de mocăite înaintează oștile... Cînd le vezi...

PAȘA DIN VIDIN: Lasă că nici eu Luminăția Ta nu mi-e rușine... Cum se zice, Ciceru sau Chichero?

BESLEAGĂ (*jignînd*): Eu nu zic nici Ciceru nici Chichero, eu sînt militar și pronunția nu mă interesează... Și să nu-mi faci mie paradă de cunoștințe aici, că am să-ți spun și eu o vorbă. Ți-am inspectat trupele și... e o mizerie! O indisciplină! Soldații tăi n-au zurbe în ce-și fierbe lîntea, aprînd focul frecînd două bețe, încălțămîntea abia li se mai ține, unii au rămas chiar desculți, toți umblă în zdrențe...

PAȘA DIN VIDIN: Dar asta chiar așa e... Și nu numai la trupele pe care le comand... toată armata noastră. Eu am spus: nu trebuia să ne prînim cu această cuccire, pînă nu ne consolidăm peticele, coatele, genunchii...

BESLEAGĂ: Ai spus tu asta?

PAȘA DIN VIDIN: Da. E o mizerie, că-ți vine să rîzi, nu alta. A, n-am prins azi unul scărpinîndu-se cu sulita? Alții, cum văd un copac — fuga să se frece de el,

S-au incubat păduchii în eniceri și-a dat rîia în spahii... Căpeteniile se mînescă între ele... iar eu n-am nici o putere. (Către Locotenent.) Dă-i, te rog, asta, Sultanului.

BEȘLEAGĂ (*curios*): Ce-i firmanul ăla pe care-l aduci la semnă?

PAȘA DIN VIDIN : „De bello galico”. Ieri m-am contrazis cu comandantul în privința unui pasaj, am trimis curieri la Istantbul (*radios*) și-am avut dreptate. (*Zimbînd*.) Să-mi spui și mie ce figură va face, cînd îl va citi.

BEȘLEAGĂ (*ragător*): Nu-l mai încercați, oameni buni, cu fleacuri de-astea... Lăsați-l să conducă armata. (*Autoritar*.) Să știți, Pașă din Vidin, că, dacă la următoarea inspecție găsește un păduche pe un ostaș de-al tău, ți-l omor pe frunte... cu unghia.

PAȘA DIN VIDIN (*izbuvind*): Întî să ne dați săpunul promis anul trecut și la urmă să aveți pretenții. Unde sînt fondurile destinate branei și salubrității oamenilor? Fiecare trage cît poate... (*Rizînd*.) Iar dumnealui pornește cruciade în căutarea unui păduche! Dar nu trebuie să faci nici doi pași, ca să-l găsești la primul. Respectiv, la mine. Ostașii-s plini de plăgi. Totul e-o rană, chiar înainte de a-i ajunge prima săgeată valahă. I-am și spus Sultanului: mergem să le-arătăm ălora carne vie, cum arată carnea noastră vie...

LOCOTENENTUL : Și ei să ne-o arate pe-a lor. Că nici ăștia n-or fi stînd mai bine. Bezizade Radu zice că e o jale...

PAȘA DIN VIDIN : Cum deschide gura, cum îi iese porumbelul. Are tot interesul să ne prezinte în culori cît mai sumbre situația din țara lui, că suferă oamenii și așa mai departe, ca să ne zorească pe noi să-l punem cît mai repede Domn și să curmăm durerea. (*Ieșînd*.) Nu uita, locotente, pune-l pe Caesar în brațele Sultanului, poate mai învață ceva. El nici n-a trecut Rubiconul... și toate merg anapoda. (*Iese*.)

LOCOTENENTUL : Țsta vorbește, parcă el ar fi Sultanul și Sultanul ar fi pașă.

BEȘLEAGĂ : Păi, dac-aș zice eu un sfert din ce afirmă el, nici nu m-aș întoarce bine cu spatele și m-aș și pomeni destituit din funcție, făcînd spahiu de rînd... Asta, în cazul cel mai bun... Sînt unii care putrezesc de ani de zile pe la Edicule și n-au zis decît așa, pe departe, că nu le place timpul, că s-a pus vremea a rea, lueruri de-astea. Mare curaj au unii și uite că le merge.

LOCOTENENTUL : Să nu ne pripim, Preacinstite... deliu... ori ce-ai fi fiind. Ce ești, beî, pașă, hadîmb? că eu mereu uit...

BEȘLEAGĂ : Beșleagă, locotente... și măcar galbenii să-ți aducă aminte, că sînt din solda amărăților de... Avea dreptate Pașă, dar prea a spus-o fără perdea... Că eu dacă vorbesc eu Sultanul, și-mi rezolvă hîrțile, sururile, alta o să fie situația

întregii armate... Toți se vor primeni, și-or începe să cînte. Am idei mari. Numai să nu apuce să între Preacinstitul Baftangioglu înaintea mea, că strică și ce mai era bun... Are un dar de-a măslui realitatea, ce nu s-a pomenit! (*Rugător*.) Ce fac, plec sau mai aștept?

LOCOTENENTUL : Plecați, dar rămîneți prin preajmă. Luați-o în partea cealaltă, să nu vă întîlniți cu Baftangioglu... că și el e tot pe-aci... Așteaptă. Dar vă promit, mă jur, că la primul moment liber vă veți vedea în fața Slăvitului. Știu că vă iubește. A auzit de isprăvile dumnea-voastră și abia așteaptă să vă primească. E și foarte receptiv la sugestii. Ați văzut, toți îl judecă, toți îi arată pe față unde greșete.

Cortina

Tabloul 2

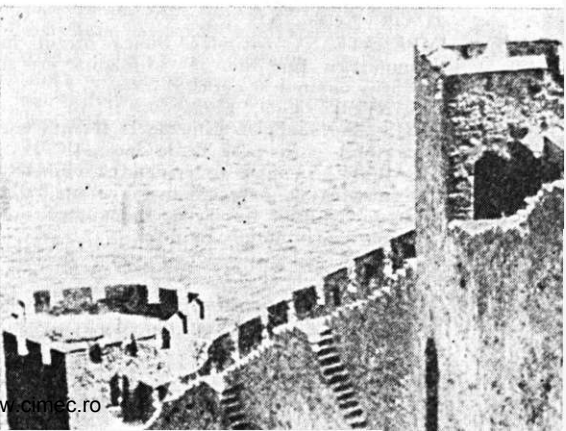
O masă împărătească. Jilțuri sculptate în fildeș. Draperii grele (dar cam ponosite) în fundul scenei. Să se vadă un glasvand. Pe masă, tacîmuri scumpe.

IMPĂRATEASA (*ășezînd șervețelele cu monogramă*): Șervețelele nu se pun în pahare, cum fac dumnealor, ci lingă farfurie.

RĂZBOIUL : Înălțimea Voastră se frămîntă și își bate capul cu așezarea șervețelor, iar Sultanul nu știu dacă are idee de apariția acestei bucați de pînză misterioasă și la ce folosește ea. (*Rizînd*.) Deunăzi l-am văzut pe-un dregător de-al lui, incurcat. Se pomenise cu șervetul în mîină, a dat să-l miroase, să-l guste și pînă la urmă și-a șters papucii...

IMPĂRATEASA : Domnule ministru, aveți o limbă ca o sabie... Dacă și ea ministru

Castelul Rumeli (Bosfor), construit în 1451 de Mahomed al II-lea

de război ați fi fost la fel de ascuțiți... (Oftind.) Cel mai greu e de mine : slugă la două împărății ! Una mai mare ca alta. Nici n-ai terminat bine cu un prinz, că trebuie să te îngrijești de altul... Și nu mai am nici condițiile de odinioară. Unde să primești ? Marmora de pe jos e cu vai de ea... Se vede asta cit de col ! Și dacă-mi pare rău după ceva, atunci regret... știți ce regret ? Harta Ierusalimului făcută din mozaic, din sufrageria mea... O adevărată operă de artă !

RĂZBOIUL : Eu, în calitate de ministru de război... ce să mai zic. Aproape că nu mai am probleme. Singura mea grijă e războiul cu stomacul. Când e gol, e rău că e gol, când e plin, e rău că e plin.

IMPĂRĂTEASA (aruncînd o ultimă privire asupra felului cum sînt așezate tacimurile) : Au fost lansate toate invitațiile ?

ZUNIS : O, doar le-a dus chiar ministrul de finanțe, în persoană. Le-a înmînat fiecărui invitat în parte, o dată cu copia plîngerii pentru mărirea tainului.

IMPĂRĂTEASA : Vai, dar nu se cădea...

ZUNIS : Măria Voastră e împărăteasă, și nu știe anumite lucruri, adică nu trebuie să le știe... Acestea sînt problemele noastre, ale bărbaților de stat. Căci uitați-vă și Măria Voastră : tacimuri aurite avem, dar ce punem în farfurii ?

IMPĂRĂTEASA : Și musafirii trebuie să pice dintr-un moment în altul.

IMPĂRĂTUL (apare cu o coroană de spice, maci, imortele, pusă cam ștregărește) : De câte ori port coroana asta pe cap, simt întreaga greutate a Imperiului bizantin. Când o fi de-oi muri, să i-o puneți Sultanului pe piept.

IMPĂRĂTEASA (cu dojană) : Nu mai elege pătrunjel de pe ouă ! (Intră ministrul de finanțe.)

ZUNIS : A, finanțele ! Vin toți ?

FINANȚELE : La masă, cine nu se îngheșue ? O să-i avem aici, în păr, de la Sultan pînă la Harap. Așa ni se scurge zi de zi tezaurul... Și pînă acum n-am obținut nici un favor...

IMPĂRĂTEASA : Dacă vin, cum să nu-i primești ? (Zimbînd.) Inchipuiți-vă, l-am văzut mîncînd. Nu știe să țină furculița în mînă !

FINANȚELE : Cine ?

ZUNIS : Ei, cine ?

IMPĂRĂTEASA (rîzînd) : Punea orezul în pumn cu furculița, lăsa furculița jos și ducea pumnul la gură.

FINANȚELE : Cine ? Cine ?

ZUNIS : Sultanul. Of, aștia de la finanțe vor ca totul să fie clar de la început...

IMPĂRĂTEASA : De ce credeți că vine așa de des ca să servească masa cu noi ? De drag ? Se uită fix cu ce îndeminare mînuim noi, bizantinii, cuțitele...

ZUNIS : Ei, de-aștia făcuți peste noapte ! Când să-nvețe și ei ?

IMPĂRĂTEASA (pornită) : Poți să spinteci jumătate din omenire, dar dacă nu știu

să minuiști cuțitul... tot impresie rea o să lași în istorie. Eh, noblețea nu se ia pe furate, nu se-nvață cît ai bate din palme...

IMPĂRĂTUL : Pe mine m-au bătut la palmă...

FINANȚELE : Uitasem... ni s-au luat cuțitele...

IMPĂRĂTEASA (indignată) : Cum, adică... să facem și noi ca el ? În loc să-nvețe ei de la noi... să... și noi din pumn ? (Se încață de indignare.)

FINANȚELE : Eu cred că Harapul. În cort nu se știe nimic. Zice că pentru acoperirea cheltuielilor.

RĂZBOIUL : Ce cheltuieli ? Care cheltuieli ?

FINANȚELE : Va trebui să vindem pînă și tronul.

IMPĂRĂTUL : Cu o condiție : cel care cumpără tronul să-l ia cu împărat cu tot. (Hotărît.) Prețul îl stabilesc eu. Eu stabilesc prețul.

ZUNIS (către Război) : Atunci să vezi lupte... Toate noroadele or să se-ngheșue să-l ia... venețieni, germani genovezi... Poate-n felul acesta o să-și dea seama și Mahomed ce comoară sîntem... (Privind masa.) Ce facem ? Pe cine mai așteptăm ?

IMPĂRĂTEASA : Că bine ziceți... Aș propune să trecem să servim ceaiul în grădina palatului...

IMPĂRĂTUL : Grădina suspendată. Întotdeauna am confundat grădina suspendată cu sabia lui Damocles. Una mai suspendată decît alta.

IMPĂRĂTEASA (neluînd seama) : Există acolo trandafiri înfloriți, statui, jocul irizat al fîntinilor arzeziene. Să mergem. (La bratul Împăratului.) Se îndreaptă spre avanscenă. De sus cade un grîlaj, care le barează trecerea. Acum se observă că totul se petrece într-o cușcă mare, mobilată în stil bizantin — dar cușcă, precum toate cuștile.)

ZUNIS (primul care-și recapătă singele rece) : Mobilată în stil bizantin, dar cușcă precum toate cuștile...

IMPĂRĂTUL (jignit) : Se află vreunul printre soldații mei care să-mi taie capul ?

HARAPUL (apare din afară, se opreste lingă gratii) : Dacă vă strînge, îi mai dăm drumul... Nici nu știți cît chin și pe mine ! Toată ziua, saltă cortina, lasă cortina, saltă cortina, lasă cortina... Dar trebuie să ai mușchi pentru politica asta ! Mușchi, nu glumă...

IMPĂRĂTEASA : Uitați-vă la el. Țsta se spală numai pe dinți.

HARAPUL : Sultanul și-a amînat vizita pentru diseară... Strîngeți masa și învățați glume noi, ca să-și poată desereți fruntea. (Apare Izabela. Harapul îi deschide, lăsînd-o să intre în cușcă. Închide ușa cu grijă după ea. Pleacă.)

IMPĂRĂTEASA : Fiica cea risipitoare. Umblă ce umblă, dar se-ntoarce exact cînd se taie vițelul cel mai gras.

IMPĂRĂTUL : Eu sînt acela.
IZABELA : Vă rog să mă iertați e-am înteziat la masă.
IMPĂRĂTEASA (cu reproș) : Ce toaletă e asta ?
ZUNIS : Izabela, frumoasa noastră... Tu ești unica moștenitoare a tronului, toți ochii sînt pe tine, toți îți fac curte și ai atît de puțin timp și pentru noi...
IMPĂRĂTEASA (supărată) : De ce n-ai rămas acolo, la bazin ?
IZABELA : Se prăzește apa. (Pe alt ton.) Am vești. Nici nu vă închipuiți.
RĂZBOIUL : Ce ?
FINANȚELE : Se ureă prețurile !
IZABELA : Ne înmulțim. Ne înmulțim.
IMPĂRĂTEASA (cercetînd-o atent) : Ai rămas... ? Dămnezeule, să n-aud de-o rușine ca asta !
IZABELA : Nu e asta, mamă. Ni s-a aprobat un om, cel care-a murit acum două luni... și locul lui rămăsese gol... acum au prins altul... O s-apară din clipă-n clipă, acum e acolo... la-ntrebări... trebuie să-i scoți vorbele cu cleștele din gură, așa spunea Harapul. Cică știe multe, e un învîțat, dar cam seump la vorbă.
RĂZBOIUL : Și-atunci, ce să facem cu el ? Să stea ca mutul pe scenă ?
FINANȚELE : Bun. rău, n-ar trebui să-l primim. Ar putea să aibă și talent, nu zic ba, dar nu ne interesează ! Eu am ridicat de mult problema la Harap. Nu mai primim noi indivizi în ceata noastră de luptă antiotomană.
RĂZBOIUL : Subvenționată chiar de Mahomed, fiul lui Murad.
FINANȚELE : Da, dar prost. Pentru că tainul global rămîne același. O să mă condamnăți că-s inuman, dar am mers pînă la a-i spune : ori mărești ciolanu', ori mai rărești din ciini.
IMPĂRĂTUL : Ce-mi aud urechile ? Consulii nou aleși la Constantinopol nu mai respectă tradiția de a oferi poporului spectacole, jocuri și bani, în prima săptămînă a lui ianuarie. Dar de-o mie de ani există acest obicei. Cum să sari peste el ? Ministrule, ia măsuri de urgență.

(Intră Stratos, un om de 60 de ani, încărunit, figură distinsă ; se vede asta chiar dacă poartă sennene unei maltratări recente. E îmbrîncit de Harap în cușcă. Ușa se-nchide la loc.)
FINANȚELE : Asta nici de sufleur nu mai e bun...
STRATOS (impleticîndu-se un timp în scenă) : Cine sînteți voi ?
IMPĂRĂTEASA : Maestrul de ceremonii ne-a fost tăiat. Domnule Zunis, fă dumneata prezentările.
STRATOS (cu voce stînsă) : Unde sînt ?
ZUNIS : Ați nimerit chiar în viesparul luptei împotriva păgînilor. Ultimul cap de pod, înțelegeți ?

FINANȚELE : Luptă sprîjinită chiar de Sultan... Nu știm pentru ce, în ce scop... dar plătită îngrozitor de slab, sub orice tarif. Și cît ne plătește, atîta luptăm.
STRATOS : Nu înțeleg.
IMPĂRĂTEASA : Aceasta e Curtea bizantină... cu tot fastul ei, despre care s-a dus vestea...
ZUNIS (tresărînd) : Domnule Stratos !
STRATOS : Zunis ! (Se îmbrățișează.)
ZUNIS : Dar pe unde umblîi, omule, de-atîția ani ?
STRATOS : Misiunea mea era să merg de la o Curte la alta și să prezint situația. Am vorbit cu Dogele Veneției și dea ajutor împăratului, a zis că-l dă și...
RĂZBOIUL : ...nu l-a dat.
STRATOS : Cînd să mă întorc să-i spun... cu cine să mai vorbești ? Am rămas prin țări străine și tot încerc să trezesc simțul datoriei față de creștinătate, la popoarele creștine. (Iu șoaptă.) Putem vorbi deschis ?
FINANȚELE : Altfel nici nu vrem să ascultăm. Aici totul e vrajște.
STRATOS : Țineți-vă tare, că azi-mîine trebuie să-nceapă.
RĂZBOIUL : Cine ?
STRATOS : Cruciada. (Dîndu-și importanță.) Fraților, dar cît n-am umblat... Mă duc la Doge, zice să merg iutii la Papă. Du-te la Papă, zice să vadă ce i-o spune Regele Neapolului, fugi la Rege, după aia aleargă la Curtea Franței... nici unul nu era la curent cu situația reală a lucrurilor. Bate-ți capul și explică-le... Apoi, care mai de care mai suspicios... a trebuit să le arăt scrisori, documente. L-am pus pe Papă de-a scris cu mîna lui...
IMPĂRĂTEASA : Ce-a scris ?
STRATOS : O bulă.
IMPĂRĂTEASA : Mulțumesc ! Intre timp, noi stăm cu capul pe butuc, regii se scarpină-n creștet și diplomații noștri umblă lelea... Trebuia să vă întoarceți la Curte, să împărtășiți soarta noastră...
STRATOS : Soarta, de împărtășit, tot o împărtășesc, nu vedeți, dar ce era mai important pentru Imperiu : să stau să mă joapoei și pe mine și să mă umple cu paie ca pe alții, sau să încerc să trezesc conștiința adormită a Apusului ?
IZABELA : Iertați-mă, domnule Stratos. Am auzit de dumneavoastră. Treceai drept unul dintre cei mai învîțați oameni de la Curte, așa că iertați-mi întrebarea : ați trezit-o ?
STRATOS : Da.
RĂZBOIUL : Condamnăți ne-am trezit noi cu dumneata aici.
STRATOS (inflăcărîndu-se) : Cum aud de apărarea credinței contra osmanliilor, totii sar ca arși. „Da, sigur că da, îi cășăpim“. „Afară cu turcii din Europa !“ Așa zic toți. Dar cînd e să treacă la faptă...

- FINANȚELE : Spaniolii îl întreabă pe Papă,
 Papa se consultă cu Dogele... acesta cu...
 STRATOS : Exact cum vă spuneam... Aveam
 tașca plină de scrisori diplomatice.
- IZABELA : Mai încet. Și unde sînt ?
 STRATOS : Le-am înghițit. Nici un rege nu
 știe geografie și nu putea să-nțealegă pe
 nevăzute cam care ar fi mișcarea trupelor.
 A trebuit să le întocmesc tot eu hărțile,
 pe țări... Doi ani am studiat mersul tru-
 pelor, liniile de atac, și-am făcut hărțile.
- IZABELA : Pss. Și unde sînt ?
 STRATOS : Le-am înghițit, să nu cadă în
 mîinile lor. Pe dinăuntru sînt tot o hartă
 și-un document diplomatic. Dar le știu pe
 dinafară.
- IZABELA : Pss !
 ZUNIS : E, că fără hîrțile dumitale turcii
 n-or mai ști ce au de gînd să facă...
 STRATOS : Am întocmit și hărțile Apusu-
 lui... dacă tot am bătut drumul. Pe a-
 ceasta, osmanliii nu le mai au...
- IMPĂRĂTEASA (*plingînd*) : Unde-au rămas
 creștinii ? Cînd vin ?
 STRATOS : V-am spus. Azi, mîine. Cruciada
 e pusă la cale, în cele mai mici amă-
 nunte. Ca să nu trezească bănuiala Sulta-
 nului, se vor preface că merg la Sfîntul
 mormînt... o iau prin sudul Serbiei... după
 aceea, pe mare, și le cad în spinare...
- RĂZBOIUL : Principalul e să treacă cruciada
 prin cușca noastră. Dacă nimeresc un pic
 mai la dreapta ori mai la stînga... degeaba
 o mai fac, pot să nu se mai apuce...
- STRATOS : Acum, totul e în mîinile lui
 Dumnezeu...
- ZUNIS : Și dumneata, dragă Stratos, în mîi-
 nile turcilor... Unul din obiceiurile lor
 nesuferite e că sugrumă. (*Face gestul.*)
- STRATOS (*către Impărat*) : Cine e ?
 IMPĂRĂTEASA : Nu mai avem maestru de
 ceremonii, că ni l-au...
- FINANȚELE : S-a micșorat schema...
 IMPĂRĂTEASA : Impăratul nostru...
 STRATOS : Nu înțeleg.
 IMPĂRĂTEASA : Evident, politician !...
 STRATOS (*către Impărat*) : De unde ai co-
 roana ?
- IMPĂRĂTUL : Mi-au dat drumul ameliorat.
 Oameni grei, care, pe uscat, sînt miniștri
 și cîntăresc probleme, aruncați în apă, își
 pierd din greutate o parte egală cu volu-
 mul de lichid înghițit pe uscat.
- STRATOS : Și unde mergeți ?
 IMPĂRĂTUL : Bate vîntul... și dacă apare
 și Steaua ciobanului înseamnă e-am scă-
 pat de ploaie.
- STRATOS : Am înțeles, ești rivalul Sulta-
 nului...
- FINANȚELE : Mîntea i s-a terminat o dată
 cu împărăția...
- IMPĂRĂTEASA (*aducîndu-și aminte că e
 amfitrionă*) : Dar, vă rog... (*îi arată
 masa.*) Și Sultanul ne onorează din cînd
 în cînd cu prezența sa... Noi tocmai ne
 pregăteam să ieșim în grădină să servim
 ceaiul...
- STRATOS : Atunci ?
- IMPĂRĂTEASA (*zîmbînd*) : Atunci și acum...
 (*Stratos se așază în capul mesei.*)
- IMPĂRĂTUL : Nu, în cap stau eu ! (*Își pune
 farfuria în cap.*)
- STRATOS (*ocupă alt scaun*) : Unii nu au
 minte, alții nu mai au posibilități la ea.
 Dacă nu mă confundau c-un spion valah,
 scăpam. Turcii îl căutau pe altul, și-au
 dat de mine. Trei zile să mai fi stat și
 cruciada era urnită.
- IZABELA : Și creștinii dumitale, treziți, mă-
 car îi ajută pe valahi ?
 STRATOS : Nu, e-ar observa turcii. Mișcarea
 e mult mai subtilă.
- IZABELA (*privindu-l în ochi*) : Credeți ?
 STRATOS : Nu. Intr-un fel, bine că m-au
 înhățat aștia, ajunsesem la disperare vă-
 zînd atîta inerție. Unii s-au înfundat prin
 mînăstiri și fac traduceri din persană,
 arabă, latină, greaca veche... Aștia măcar
 au o scuză... Alții, cu coroane pe cap, se
 țin de nunți, de petreceri... Noi, care-am
 mai rămas, trebuie să ne ținem tari.
- (*Apare Harapul, îl înșfacă de guler pe
 Stratos și-l scoate din scenă.*)
- STRATOS (*ieșind*) : Să nu dai, că spun...
 Nuu ! E o confuzie... Sînt de origine
 greacă, născut la Alexandria, crescut la
 Atena și cu domiciliul stabil la fostul
 Constan... Am fost cîtiva ani în trecere
 prin Europa, cu intenția să mă întorc la
 domiciliul stabil, să plătesc impozitul,
 impozitul pe sobe... ceea ce și făceam...
 și pe unde să trec, dacă nu prin țările
 balcanice ? Stai, nu da, căci comiți o
 eroare de... ce pumn !
- IZABELA : Cit o fi omul de învîțat, cînd
 e pus față în față cu mizeria umană...
 se duce caracterul, zboară maximele și
 teoriile...
- IMPĂRĂTEASA : Oricum, de mult n-am mai
 văzut un musafir care să minuiască la
 perfecție silogismul. (*Către Izabela.*) Aju-
 tă-mă să string. Dumnezeule, și cînd mă
 gîndesc că deseară iar avem musafiri...
 și încă pe cine ! (*Impărăteasa și Izabela
 ies cu brațul de farfurii.*)
- FINANȚELE : Nici nu l-au adus bine și l-au
 și băgat în porție.
- RĂZBOIUL : Ce minte scilpitoare ! N-a călă-
 torit degeaba. Tot ce-a văzut s-a prins,
 a dat roade. Logică perfectă, putere de
 disociere, perfectă luciditate în analiza
 situației.
- ZUNIS : Și un mare patriot. Ai auzit. A luat
 legătura cu atîtea capete luminate, tre-
 cînd din țară în țară și...
- FINANȚELE : ...plătîndu-și singur drumul...
 ZUNIS : Ca eroul de la un nou Maraton.
 A strigat „Ne-nving“, și-a căzut... în
 mîinile lor...
- (*Harapul îl aduce pe Stratos, desfigurat.*)
- STRATOS : Eu atît am avut de spus...
 HARAPUL : Pînă diseară să-mi învățați toți
 gluma asta, să i-o spuneți Sultanului :

„Dacă nici istoria n-o fi avînd humor“...

O veți spune în cor autic.

ZUNIS : Humor cu H sau fără ?

HARAPUL : Cu H. Asta e tot azul.

(Harapul iese.)

STRATOS : Cum îl cheamă pe Harap ?

FINANȚELE : Saraille.

STRATOS : Mda ! Săracul. Are un pumn greu, mă mir cum îl duce.

(Toți îl cercetează cu compătîmire.)

ZUNIS : Căeași harta ?

STRATOS (rușinat) : Da, dar pe cea mai mică. Nu prezintă nici un fel de interes strategic, și-mi ținea și memoria blocată. Încercată cu lucruri de prisos.

RĂZBOIUL : Eh, să fi fost eu...

STRATOS (dezvinovățindu-se) : Am rezistat foarte bine la tot ...și la smulgerea unghiilor și la stringerea cu ușa și la țesă-larea limbii — am fost ciment... Dar cînd au început să se milogescă de mine... că n-au, că le trebuie, că să-i înțeleg și pe ei... că ei ne dau pîinea... m-am înmuțat.

ZUNIS : Totul e să nu-i desconspirăm pe cruciați.

FINANȚELE : Ei, acum, dintr-o hartă mică...

STRATOS : Ce-mi pare rău e că n-am apucat să-i înștiințez pe valahi că vor fi singuri, absolut singuri...

ZUNIS : Ce să-i mai descurajezi și pe ei !

STRATOS : Nu știu de ce mă cuprinde așa o jale... Are vreun rost rezistența noastră ?

ZUNIS : Are, domnule, are. Mergem pînă la capăt pe drumul ăsta.

STRATOS : Pentru ciolanele mele bătrîne, bine ar fi într-o chilie, undeva în munții Valahiei. Să traduc din Sfinții părinți, să fac comentarii la martiri, ca ațiția alții...

ZUNIS : Acum noi sîntem martirii.

Cortina

Ienicer, secolul XV

Tabloul 3

Mahomed și Pașa din Vidin în căruța închisă, care-i transportă spre Dunăre. Afară — vuietul armatei mărșăluind. Nechezat de cai, cîntece soldățești, comenzi. Discuția va fi punctată de hurducături, însă, chiar și peste hopuri, nivelul ei se păstrează ridicat. Înaintarea este oricum asigurată, în ciuda șleurilor desfundate.

MAHOMED : Am impresia, dragul meu, că n-ai înțeles metafora. Ochiul e Allah.

PAȘA DIN VIDIN : Metafora nu-i tocmai nouă. Dar nu asta mă deranjează. Nu-i obligatoriu să fim originali cu orice preț. Important e să cădem, în ceea ce scriem, peste adevăr.

MAHOMED : De ce să cădem ?

PAȘA DIN VIDIN : Să nimerim, dacă vreți, într-o zonă a adevărului. Dar să luăm ultimul vers din oda Luminăției Tale, închinată lui Allah. Spun în paranteză că, în situația în care vă găsiți, a închina ode lui Allah este o pură pierdere de vreme.

MAHOMED : Poți să-mi explici paranteza ?

PAȘA DIN VIDIN : A fi Mahomed și a-l lînguși pe Allah... e ca și cum ai încerca să-ți săruți mina. (Rizînd.) Chiar dacă o faci, nu simți nici o plăcere. (Sobru.) De ce nu serie Luminăția Ta despre ce cunoaște mai bine ? Despre caii de la caleașca asta — cai arăbești — e drept, care ne poartă acum departe spre Dunăre, și dacă va vrea Allah, în caz că nu l-a mîhnit oda Măriei Tale, peste Dunăre, să-l înfrîngem pe ghiaurul de Tepeș, care pînă acum a tras în țepă toată avangarda noastră, făcînd un fel de pădure macabră sau o livadă macabră în care se coc niște fructe-cadavre... Brr !

MAHOMED : Văd că și ție îți dau ghes alegoriile.

PAȘA DIN VIDIN : Îmi cer iertare... a fost o simplă metaforă. Sau de ce nu serie Măria Ta despre... (merge în spatele căruței și trage la o parte o perdeluță) ...această cușcă pe care o tîrîm după noi ?

MAHOMED (vesel) : De ce să scriu despre lucruri pe care le văd pe fereastră ?

PAȘA DIN VIDIN : A vedea pe geam cușca Împăratului bizantin, a ultimului împărat bizantin, și a pune asta într-o meditație, mie nu mi se pare de colea ! (Concentrîndu-se ca într-un moment de inspirație.) Se aude vuietul armatei care mărșăluiește. Rap, rap, rap... Nechezat de cai, comenzi, Cîntece ostășești. Înjurături. Se simte pra-

ful drumului... și chiar și cel de pușcă... Eh, căruța noastră merge unsă, tirind după ea eușea bizantină... care scriștie. Mda, destul de încăpățean, cutia asta a lor... din păcate, expusă arșiței și prafului, ceea ce dă captivilor o stare de delir, combinată, în clipe de calm, cu un sentiment al zădărniceii. Dealtfel, împăratul Constantin Paleologul nu e chiar Constantin Paleologul. Cel adevărat a fost găsit mort, cu sabia în mână, la una din porțile cetății. Cel care-i ține locul e un impostor. Când o să terminăm odată cu impostorii ?

MAHOMED : Au și ei rolul lor... misiunea lor. Ideea mea era să-l vîr pe Împărat în cușcă... și... I-am vîrît !

PAȘA DIN VIDIN : De nouă ani de cînd e captiv și cărat prin toate campaniile și-a permis gestul neceutat de a innebuni. Pe drept cuvînt și în sensul larg al logosului, cum însuși spune. Suița lui, însă, e destul de lucidă spre a aprecia cum se cuvine situația, care, după părerea unanimă, nu e prea strălucită... (*Desfășcîndu-și brațele în lături.*) O, ce subiect de poem ! Dar eu am expus toate acestea în proză...

MAHOMED : Nu cred că trebuie să spoiim odele împărătești cu balegi de cal ca pe niște umile cocioabe. (*Ingrijorat.*) Ce nu-ți place la ultimul meu vers ?

PAȘA DIN VIDIN : „Eu, umbra-nehisului tău ochi, geana-i“. Acesta e versul. Am înțeles că Ochiul e Allah. Nu pricep însă de ce vă considerați *Umbră* ochiului lui Allah ?

MAHOMED : Ce e fals aici ?

PAȘA DIN VIDIN : Să nu se supere Luminăția Ta, dar această ultimă producție ni se pare *ratată*. Deși am găsit cîteva expresii, ba chiar versuri întregi, strofe, bunicele.

MAHOMED (*mîhnit*) : Să țî-o mai citesc o dată ?

PAȘA DIN VIDIN : Tot mediocră !

MAHOMED (*enervat*) : Ia ascultă, Pașă din Vidin ! Vrei să spui, poate, că n-am talent. (*Ridicînd tonul.*) Mi-oi fi pierdut talentul peste noapte ?

PAȘA DIN VIDIN : N-am afirmat asta... Dar vă grăbiți...

MAHOMED : Nu cumva lirica mea e apreciată cu... mă rog... superlative, doar din cauză că-s cine is ?

PAȘA DIN VIDIN : Vorbîți poeticește. Sună ca sunătoarea sau pojaruța.

MAHOMED (*domolit*) : De ce-o sucești așa ? Adevărul e că, de fiecare dată cînd îți citesc ce-am scris, mă calci pe nervi îngrozitor. Nu știu de ce naiba te-oi li chemînd să-ți citesc... și nu te las să-ți comanzi armata ta, ori să te legeni în brațele vreunei cadine.

PAȘA DIN VIDIN : Vă trebuie un cîntec ca mine... Ca Sultan, aveți nevoie de sute de mii de ostași, să vă asculte porunca. Tot așa, ca poet adevărat — părerea mea este că sinteți, orice s-ar zice, un poet adevărat — nu vă puteți lipsi de un critic, capabil să discearnă, care să vă poată arăta : „uite, aici e aur, aici, alamă scîlipoare... Tăie asta, lasă asta“... În lipsa unuia mai bun, m-ați găsit pe norocosul de mine... Cîteodată, corvoada mă copleșește, trebuie să recunosc. (*Oftează.*) *Ușa se deschide, Intră Radu.*)

RADU (*cu plecăciune către Sultan*) : Vești bune. Dunărea e la o aruncătură de băț. Aerul miroase a șalău, a nisetru. Oastea merge cu însufletire, sperînd o pradă bogată... (*Trist.*) Din păcate, Țara Românească e ca un buzunar peticit... A fost prădată chiar din interior.

PAȘA DIN VIDIN : Dar cel care merge cu cea mai mare însufletire e beizadea Radu. Speră un peșeches și mai gras : însuși tronul Țării Românești... Asta, dacă nu e gras să vi se aplece, măcar nici nu e sloșos să-ți fie rușine să stai pe el.

RADU (*țîfnos*) : E rușine tatălui meu, dreptul meu firesc...

PAȘA DIN VIDIN : Tepeș, fratele tău, nu e și el fiul tatălui său ? El de ce n-ar avea același drept firesc ?

MAHOMED : Bine am făcut eu c-am dat hotărîri prin care viitorii sultani sînt sfătuiți să-și omoare în primul rînd frații. Țineam la fratele meu ca la ochii din cap. A doua zi după ce am luat puterea, a trebuit să-l sacrific... Mi-a prieinuit, bineînțeles, o mare durere sufletească. Am compus chiar o elegie...

RADU : Așa se întîmplă : ai frați, ai necazuri...

PAȘA DIN VIDIN : Dar ai și pe cine hăini. MAHOMED (*către Pașa din Vidin*) : De ce-l împungi de fiecare dată ? Știi că nu-i place gluma.

PAȘA DIN VIDIN : Nu glumeam.

RADU : Corabia Măriei Tale este în port, așteaptă. Cu tot echipamentul de luptă...

PAȘA DIN VIDIN : Cu piscișă, cu cadine... Cît mai repede la Dunăre... Că-mi lasă gura apă...

MAHOMED (*către Radu*) : Am avut o discuție cam neplăcută cu Pașa din Vidin. Despre poezie. Ca de obicei, mi-a denigrat ultima producție... Știi, am scris o odă.

PAȘA DIN VIDIN : E slabă. (*Lui Radu, ca și cînd Sultanul nu s-ar afla acolo.*) Mi-am pus mari speranțe — și parcă numai eu ? Toți iubitorii de literatură din Imperiu — în genul Măriei Sale. Dar sînt mîhnit că, de la o vreme, se pripește. Nu reface,

nu meditează mai mult. Mie-e teamă că victoriile militare dăunează calității artistice a ultimelor producții.

RADU (*către Mahomed*): Sînt unii care ar vrea ca Sultanul să piardă această campanie... ca să aibă prilej de a medita mai mult.

PAȘA DIN VIDIN (*către Mahomed*): Cred că, dacă ați schimba ultimul vers...

MAHOMED (*interesat*): Serios? (*Brusc, enervat.*) Nu schimb o iotă! În momentul compunerii am fost inspirat. Atunci nu pot da greș. Știi că dacă țintești cu arcul poți nimeri cu săgeata prin urechile acului cu care Allah țese natura sau firea. Din păcate, această stare privilegiată de maximă încordare mă eerectează mai rar... În privința asta, îți dau dreptate... Ai mereu nevoie de o ființă după care să-ți tinjească unghiile, părul... care să te pună în stare de...

PAȘA DIN VIDIN: Crimă literară...

MAHOMED (*nostalgic*): O ființă... Da, o ființă de sînge și carne. A fost o vreme cînd mă nelinișteau femeile. (*Zîmbind.*) Mi-au trecut și femeile... M-am răcit față de o bună jumătate din omenire, partea cea mai fragedă...

RADU: Au și ele unele calități, dar pierd prea mult timp ca intrigile. Așta timp pierd cu intrigile, vai!

PAȘA DIN VIDIN: După anii, muierea e motorul artei, oștea, dacă se poate spune așa. Mulți mor pentru ea. Alții, mai iscusii, o îmbracă în sonete.

MAHOMED (*rizînd*): Prietenul meu italian, pictorul Gentile Bellini... (*Către Radu.*) L-ai cunoscut?

RADU: Nu.

MAHOMED: Un meșter neîntrecut, te asigur. El îmi spune că italienii și-au făcut o adevărată modă din a cînta în sonete nevestele altora. Fără nici o legătură amoroasă... Toată viața le bombardează de la distanță cu sonete oarbe. (*Ride.*) Pac, pac, pac, pac sau, după schema sonetului: abba, baab, ede, dde. Apucătură cam imorală.

PAȘA DIN VIDIN: Se cîntă ființa ce nu poate fi cunoscută... Mde... teoretic, merge. Dealtfel, de cînd apărui praful de pușcă, soarta artei e pecetluită.

RADU: Cum așa?

PAȘA DIN VIDIN: Cu un tun nimicștii ce s-a creat mai bun timp de sute de ani. Unde dai, acolo crapă: statui, arhive, oameni.

MAHOMED (*enervat, dar căznindu-se să se stăpînească*): Ia ascultă, Pașă din Vidin, cred că această clipă chiar a sosit... (*Tipînd.*) Dă-te jos! Coboară imediat!

PAȘA DIN VIDIN: Am crezut că e datorია mea să atrag atenția... Talentul începe să șchiopăteze... un mare...

MAHOMED (*abia stăpînindu-se*): Ieși afară! Coboară imediat!

PAȘA DIN VIDIN: Să fi început oare declinul criticii? (*Deschide ușa, sare din caleașcă.*)

RADU (*după o pauză*): Mare putere de stăpînire are Luminăția Ta. Nu m-am putut apropia niciodată de acest individ.

MAHOMED: A citit mult și citeodată judecă destul de limpede. E însă un spirit destructiv. Din cauza asta, nu poate produce el însuși ceva... și vede numai găurile din sită... Mă face să scriu mai bine... Numai cu el pot să mă discut și altceva decît despre misiunea musulmanilor, interesele noastre în Nord, complicate socotelii și daraveli. Vorbește șase limbi, ca și mine. Mai era un pictor italian... Nu Bellini, altul... o să-mi aduc aminte numele lui mai târziu, care, tot așa, avea geniul disecției filozofice... Despica firul de păr în patru și la urmă-l lipea la loc... de nici nu se cunoștea... Acum, auzii că e la Curtea lui Tepeș! Pe acest pictor, dacă-l prindeți, să nu-l căsăpiți! Oamenii în stare să-și riște scăfîrlia sînt destul de rari... Ca nenorocitul ăsta de Pașă din Vidin. Cine e el? Un papă-lapte de pașă oarecare, pus de mine la Vidin. Ce e Vidinul? O cetate de paie, fără apă și cu privată turcească lingă gard. Și iată cine te contrazice cu încăpăținare la fiecare vers. Cîteodată îmi năvălește singele în ochi, îmi vine... nu știu ce să-i fac. (*După o pauză.*) Fratele tău ce-o fi vorbind cu italianul? El se pricepe la artă?

RADU (*rizînd*): În privința asta are idei originale.

MAHOMED: Atunci înseamnă că se pricepe. (*Devenind, dintr-o dată, familiar.*) Dar, te rog, ia loc, beizadea Radu... Azi am chef de confidențe...

RADU (*se așază turcește pe o pernă*): Nu știu ce v-aș mai putea spune...

MAHOMED: Eu am chef de confidențe, eu le fac. (*Ride.*)

RADU: Luminăția Sa Mahomed al II-lea poate să facă orice, chiar și confidențe.

MAHOMED (*cu falsă timiditate*): Dar... mi-e rușine. Nu știu cum să-ncep. Total e atît de nou pentru mine... (*Brusc.*) Tu ai iubit vreodată?

RADU: Mda. (*Evaziv.*) Patria, poporul... Chiar mă gîndeam așară: cît îmi iubese eu patria și poporul.

MAHOMED: Lasă asta, beizadea Radu, știi cumva de ce tronul Țării Românești va trece din mîna unui om viteaz în mîna unui om frumos?

RADU: Cine e acela?

MAHOMED: Nu ești tu Radu cel Frumos? (*Îi intinde un sul de hirtie.*) Era pentru tine.

RADU: Ce?

MAHOMED: Poemul... Oda... S-a întîmplat ceva cu mine... am simțit dintr-o dată o pornire... să-ți închin o odă... rodul unui

suflet cuprins de flăcări... Asta era măr-turisirea pe care voiam să ți-o încredințez. (Amenințându-l cu degetul.) Dar să fii demn de ea...

RADU : De cine, adică, de ce ?

MAHOMED : Mă simt mic în prezența dumitale. Ce sînt eu ? Un gîndac, un fluture învîrtindu-se în jurul unei raze... (Pe alt ton.) Simt un avînt spre umilință. Nu știu, poate unde ești tu creștin și mi-ai însoțit spiri-tul și forța creatoare a umilinței creștine... Ce-ar fi dacă m-aș creștina cu împărăție cu tot ? (Radu scapă jos sulul. Mahomed îl ridică.) Totuși... nu pot să ți-l dau în forma asta. Necizelat, nu merge. Măgarul de Pașă din Vidin are miros de iapă. Simte de la distanță podul stricat. Ceva într-adevăr schiopă-tează... Acum îmi dau perfect seama și ce anume... Extraordinar, ne aflăm împreună doar de cîteva minute și pot spune că sînt într-o stare...

RADU : Broboane de sudoare vă încoronează fruntea.

MAHOMED : Inspirația... (Încearcă să scrie.) Dar căruța asta hodorogeste îngrozitor. (Bătînd cu pumnul în loitră.) Slugilor, mai lin ! (Căruța merge mai încet.) Mda... (Scrie ceva pe sulul de hîrtie desfăcut pe genunchi.) E cu totul altceva. O să-i placă și lui. Are și transcendență... și... Trebuie să-l așteptăm, să i-o citească. (Bate din palme.) Locotenent ! Oprește ! (Căruța se oprește.) Bineînțeles, n-o să-i spunem cine ne inspiră... Secretul nostru... Dar ce s-o fi mișcînd așa de încet ? (Scoate capul pe ușă, strigă.) Hei, Pașă din Vidin ! Vino, frate, încoace. Fă-te încoace. Că doar nu te-oi fi supărat. (Mai tare.) Am schimbat ultimul vers... Ia ascultă !

VOCEA PAȘEI DIN VIDIN : Nu-mi ziceți frate, după edictul acela...

Cortina

Aga ienicerilor, comandantul suprem al corpului ienicesc

Tabloul 4

Cortul lui Radu.

RADU (se plimbă nervos) : Cine-o mai fi și asta ? Vreo iscoadă ? N-aș crede. Cine-ar avea curajul să pătrundă pînă aici ?

PINZARU (intră) : În sfîrșit, dete Dumnezeu.

RADU : Tu mă tot cauți de două săptămîni ?

PINZARU : De trei. Dar m-au tot dus cu vorba ienicerii. Foarte greu se răzbește și la dumneata. A trebuit să bag mîna în buzunar. (Zimbînd.) Să nu uităm că sîntem în țara bacșîsului.

RADU (sec) : Și ce vrei de la mine ?

PINZARU (mirat) : Ce vreau ? Ce să vreau !

RADU : Din moment ce mă cauți cu atîta stăruință, înseamnă că aștepti ceva, do-rești să obții ceva, un favor, un chîlpir.

PINZARU : Aș !

RADU (început de iritare) : Atunci, mă rog, poți pleca.

PINZARU : Păi, eu venisem să vorbim românește... Aș mai sta o țîră. (Cu spaimă.) N-am cu cine schimba o vorbă. De-ată-te-am cîntat. Am auzit e-ar mai fi un român pe-aici. Nu știu ce e te ocupi, nu știu cine ești... dar simțeam nevoia unei discuții cu un cărturar ; nu cu un cărturar și un fariseu, ci pur și simplu eu un cărturar de-al nostru. Știi că visăm pe limba părinților noștri. Să despicăm firul de păr.

RADU (cam nedumerit) : Ești om de arme ? Ai sabie cu ce să despieci firul ?

PINZARU (rizînd) : Eu, om de arme ! (Amar.) Nu, domnule, de trei ani de cînd mi-am părăsit țara sînt un nemernic...

RADU : Ai fugit ?

PINZARU : Nu e-aș fi avut ceva împotriva, dar voiam să văd orașe mari... ca Viena. (Luînd seama în jur.) Dar văd e-o duci bine, te omenesc ăștia... Ești invitat oficial ?

RADU (rizînd) : Într-un fel, da. Sînt musafirul Sultanelui.

PINZARU (cu uimire) : Iete-te, mă !... Și-ai noștri ce zic ?

RADU : Ce să zică ? Tac chitic. Tac mile.

PINZARU : Domnule, să nu te-ncrezi în străini. Nu știu ce viață am dus eu. Mi-a spus mie Gheorghe Iordan, care are o prăvălie de țambale la Tirgoviște : „Nu dorința de-a cunoaște te mîna, oi setea de aventură îți dă ghes ! Caută să-ți înfrîngi pornirea, altfel o să-ți iasă Apusul pe nas !” Și așa a fost.

RADU : Nu te-ai acomodat ?

PINZARU : Eu, la ăștia ! Am stat un an la Viena, ca un cîine de pripas. Cu hoți, cu borfași, spărgători... scursora societății...

www.cimec.ro în toată lumea. Pînă mi-au venit actele.

Ormeancă toată sleahla într-o baracă — era o putoare amestecată cu frig... Și un frig amestecat cu frică... Ce mai, ca în grajd! Nici Isus Cristos când s-a născut n-a îndurat ce-am îndurat eu. Noaptea, borfașii îmi furau perna și dădeau cu ea în mine. (*Admirație!*) Ai dracului! Mă nimereau vagabonzii pe întinerie, exact în moalele țestei. Aveau mina formată. Dedată la spargerii.

RADU : De ce ?

PINZARU : Asta-i întrebam și eu! De ce, mă? (*Cu obidă.*) Pentru vederile mele. Auziseră e-aș fi învățat ceva carte : „Bă, ăsta care citești, ia mai du-te de te...“ Și, jap, cu piciorul în fund. Dar pe ce ton! Asta mă nerva cel mai mult : tonul! Cică : „altădată să nu mai faci! Că din cartea ta ne-au căsunat toate!“ Tot felul de prostii. Mă și scuipau... Și tot așa : pe ce ton! Dar asta nu era nimic, pe lângă crimele lor... Iși omoriseră unii mama, alții sora... Și de-asta nu-i sufereau pe-ăștia fără pătat.

RADU : Atunci, de ce n-ai stat frumușel acasă ?

PINZARU : Mă gândeam e-o să-mi găsească și mie vreo pată — mai găsiseră la vreo doi. Și începuseră să mă caute și pe mine de bube-n cap, cum se zice... Și la urmă... mie mi-a plăcut de mic muzica... țineam tare mult să văd Viena...

RADU : Eramos oraș.

PINZARU (*amar*) : Acolo am spart eu gheață o iarnă întreagă, cu toate că mă dusesem pentru muzică... Treceau ăia pe lângă mine în paltoane, în blănuri, și eu dădeam cu tirnăcopul în trotuare. Oenă! Numai că în loc de sare... gheață. Vara descărcam lăzi, mutam scara vopsitorilor... Că toată Viena se vopsește. Și în pauză, când să mă odihnesc, mă trimiteau după apă caldă. Să se spele meșterii pe mâini. Batjocură!

RADU : Atunci, bine ți-a zis Iordan ăla : ești un vîntură lume...

PINZARU : Nu, el a zis textual... Adică, ce să mai... N-a fost zi în care să nu-i dau dreptate. I-am și scris, dar nu mi-a răspuns. Cred e-a interpretat greșit sfîrșitul. Înainte de : „Cu deosebită stimă“, spuneam : „Sfatul dumitale a fost al unui înțelept“. Probabil că unii au crezut că el m-a învățat să fug. (*Bucuros.*) Doamne, ce bine că mai vorbesc românește! O dată chiar voiam să-mi pun capăt zilelor... (*Se închină.*) Lucram tot la ghețării, abia-mi găsisem și postul ăsta... eram slab al naibii... Ajunsesem la vreo 40 de kile. Și asta din cauză că sufeream de-o boală ciudată : n-aveam poftă de mîncare la masă. Și cînd îmi venea pofta, nu se nimeria mîncare. (*Ride.*) Și-apoi și răcissem la un picior... Și-n ziua aia mi-am zis : „Deseară — gata! Stau să iau și bani pe ziua de azi, să nu rămînă pe

mina lor, și...“ Atunci am auzit lîngă mine pe unul care, tot așa, muncea și scăpase tirnăcopul : „Lua-te-ar boala!“ Ce m-am bucurat! Dar ce s-a bucurat el! Era un flautist, savant în felul lui, îl luaseră întîi unii de pe la miază-noapte. Și după ce-a cîntat vreo doi ani prin țara aia, pe-acolo, n-a mai putut să le suporte năravurile. Te chemau acasă la ei, în familie, și... erai obligat să vezi de muierile lor... După aia, la o jumătate de conac, nu te mai cunoșteau. Nici ei, nici ele. (*Uimit și enervat.*) Te tratau ca pe un străin. Un oarecare! M-a luat acasă la el, o cămăruță, de la ușă urcai direct în pat. De fapt, nici nu era pat, un fel de pres. Zice : „Să-ți arăt ceva“, și scoate o biblie transcrisă de el. Mă întrebă : „o fi adevărat?“ L-am încurajat, am spus că sigur, așa e, există un Dumnezeu, fericire, rai... Și nu mi-am mai luat zilele. (*Pe gînduri.*) Poți să știi ce-o fi pe lumea cealaltă? Cînd am văzut eu că sînt și alții mai decăzuți decît mine... Ce să te mai omori? Să-ți mai iei zilele de pomână? Spune dumneata!

RADU (*distrat*) : Și zi așa, tot român și ăla!

PINZARU : După aia... aveam un prieten aici, în Turcia. Îmi tot trimitea vorbă să vin la el, că nu mai poate, o să se spînzure... și mă pune naiba să vin... și nu-l găsesc.

RADU : Se spînzurase ?

PINZARU : Se însurase!... Se mutase la muieri, că țin cîte trei-patru, și ele n-au vrut să mă recunoască de prieten al lui. I-au interzis să vorbească deschis și singur cu mine... Așa m-am ales cu Turcia... (*Pauză.*) E bine să te duci acasă. Să nu te ferești de mine, că nu sînt împotriva țării, nu nimic. Mă gîndesc că dacă m-ar ierta Vodă e-am fugit, i-aș scrie o scrisoare de căinare și m-aș întoarce. (*Curios.*) Ce le-o fi făcînd la ăștia de se căiese?

RADU : Îi trage în teapă.

PINZARU N-o fi chiar așa... Mai e și birfă. (*Energic.*) Tot mai bine e-acolo! ăștia, pe aici, n-au suflet. Sînt politicoși, îți zimbesc, dar exact o secundă cît îți răspund la salut. După aia, au împietrit. Nu te mai cunosc. Ca nordicele alea... O, de m-aș mai vedea acasă, acasă. N-aș mai ieși din vîgăună. Că satul nostru e pe-o vîgăună. Să vină rudele acolo să mă vadă. Acolo să mor, să mă-ngroape... Ce, parecă, dac-am văzut Turcia, știu mai multe? Era la noi unul. Îl chema Mailat Alexandru. Ca să-ți spună cîte degete ai la mînă, trebuia să le vadă, să le pipăie și să le numere de cîteva ori, că nu-i ieșeau. Lumea trebuie s-o pătrunzi cu mîntea, nu să o bați cu picioarele! Prostul poate să meargă și-n cap, că tot nu-i intră nimic în el... Doar mărăcini...

RADU : Ai fi avînd și dumneata dreptate. Văd că te usucă dorul de țară... Hai cu mine acasă.

PINZARU (trist) : Nu, e-am auzit c-o să fie război. Așa se tot vîntură vorbe pe-ai ei de cîțiva ani. Eu îi știu cît de cînoși sînt turcii. Mai bine stau aici cu ei.

RADU : Dacă ești cu mine, nu ți se-ntîmplă nimic...

PINZARU : Ai vreo trecere pe lingă Tepeș ?

RADU : E frate-meu.

PINZARU : A ! Atunci se schimbă socoteala... (Pauză.) Dar dacă vin turcii, cine-mi garantează mie că n-or să se ia de mine ? Eu sînt foarte sensibil. Să nu mă atingi la slobozenie, că ți... Țip tare. Cine-mi garantează că nu mă leagă, ai ?

RADU : Sultanul.

PINZARU (mirat) : Imhrododitul ăsta ? Are el puterea asta ? Și ce-o să zică Tepeș, dacă se amestecă Sultanul și mă garantează tocmăi pe mine ? Un nepricopsit !

RADU (rizînd) : Păi... eu o să fiu Domnul...

PINZARU : A. pricep... parcă, parcă pricep... A-ha ! Vreți să-l biruiți și să-i luați tronul... Bun... Dar... nu vă e frate ?

RADU : Ba da. Tocmăi că mi-e, am și eu dreptul... Dacă vrea Dumnezeu, nu va mai fi Domn... Și nu mai face pe prostul, că mi-ai plăcut de la început cum vedeai lucrurile. Și tocmăi voiam să te iau cu mine. Sfetnic. Am mai fi discutat pe drum.

PINZARU : Mie-mi place discuția, dar fără politică. Și la urmă, prea văd atîta oaste în jur. (Curios.) Aștia unde se-ndeamnă așa ?

RADU : Păi, în Țara Românească, să-l batem pe Vodă...

PINZARU : Deci, acolo, cu tot puhoiul ăsta ! Eu credeam că vă opriți pe-ai ei pe laăștia... Bunăoară... E adevărat c-o să ne ocupe turcii ?

RADU : Nu ne ocupă, frate, schimbăm Domnul și gata... ei se-ntore. Fac cale-ntoarsă.

PINZARU : Asta s-o crezi dumneata. Ce-apucăăștia e bun apucat.

RADU (grăbindu-se) : Spune, mergi sau nu ?

PINZARU : Nu merg, că mi-e frică de Tepeș.

RADU : Nu vezi cîți sîntem ?

PINZARU : Ce dacă ! Mai bine-î scrim o scrisoare. Să ne ierte pe amîndoi. Am nouă frați mai mici acasă. Cînd am plecat — am spus că merg pînă la țîrg — mama parcă a simțit ceva : „Mă, să nu te duci așa departe, că sîntăștia mici, vai de maică de om ! O să le fie dor !” De-atunci mi-a tot trimis vorbă și la Viena și aici : „Vino, că nu ți se-ntîmplă nimic. Mă, se mărită soru-ta Floarea și să fii și tu la nuntă, că ce-o să zică lumea ?” De doi ani de cînd muncese la fierăria aia, le trimis tot ce cîștig...

RADU : Ce faci acolo ?

PINZARU : Săbii. Dar sînt proaste. Să nu te-nerezi în săbiile turcești. Eu știu cum le lucrăm. Ne facem că le călim. Scuipăm pe ele.

RADU : Și nu te gîndești că săbiile astea or să se-ntoarcă împotriva alor tăi ?

PINZARU : Cum vrei să trăiești ? Și-apoi, eu sînt la mîner. La încrustat. Cum ar veni — partea artistică.

RADU : Mă uit la dumneata — ai trecut prin multe. Dacă ai rezistat, înseamnă că ești om tare.

PINZARU : Mi-a ajutat Dumnezeu.

RADU : Te-aș face sfetnic.

PINZARU : Nu băga oaste străină în țară.

RADU : Ce e asta ?

PINZARU : Un sfat, dacă mă faci sfetnic.

RADU (supărat) : Du-te !

PINZARU (ridicîndu-se) : De-asta venisem. Auzisem c-ar fi un român pe-ai ei. Aveam chef să discut ceva mai înalt, mă rog. Mă duc. (Iese.)

RADU : Așa om cu capul în nori n-am mai pomenit ! Dar se vede că e cinstit, în felul lui. Păcat că s-a dus. L-aș fi ținut pe lingă mine. Măcar să mă facă să mai rid. Vede așa de caraghios lucrurile !

PINZARU (se întoarce cu o bocceluță) : O lăsasem afară. Sînt țoalele mele de primeneală. Dacă te răzgîndești și te-ntoreci, le dai unui spahiu să i le lase lui frate-meu ăl mare. Și dacă nu i-or veni bine nici lui, să le dea el lui Mailat Alexandru. Mi-e milă de el, că tare nu-l mai ajută capul. Comuna Pătlăgelele, ții minte ?

RADU : Ia-ți boarfele. Or fi avînd și păduchi, stelnițe, lindini.

PINZARU : Atunci, rog eu un soldat. Dar mi-e silă să vorbesc turcește.

RADU (enervat) : Mă,ăștia dacă ajung la Pătlăgele — fac salată din toți ai tăi. Nu numai că n-or să-i mai dea hainele lui frate-tău, dar de-l găsese, or să-l belească și de piele.

PINZARU : Te pomenești c-o fac ! Dar n-am pe cine să trimit pachete în țară, că de cînd cu instabilitatea asta... Că vin ăia, că nu vin... mă rog. (Pauză.) Ajunseși la vorba mea : o să fie prăpăd mare. Poate te răzgîndești. Mahomed ăsta pare om chibzuit. Să mă duc să-i spun că de ce ne ocupă ? De ce tocmăi pe noi ? Că n-om fi unși cu miere ! (Pauză.) Dar nici Tepeș n-o să stea eu mînlate în sîn. Acum parcă-i dau și lui dreptate. După ce-am văzut Viena, parcă mi-a mai trecut necazul.

RADU : Du-te !

PINZARU (din prag) : Ascultă de la mine ! O să fie prăpădul de pe lume. (Iese.)

Cortina

Tabloul 5

Cortul lui Mahomed.

Sultan pe tron

MAHOMED : Locotenente, pe ce urme cale cu acuma ?

LOCOTENENTUL : Pe urmele lui Darius cel Mare. Luminăția Ta.

MAHOMED : Și cum fac ?

LOCOTENENTUL : Cine ?

MAHOMED : Urmele.

LOCOTENENTUL (*incurcat*) : Cum să facă... lipa-lipa. Așa cum mărșăluiesc soldații...

MAHOMED : Nu ! Tresaltă de bucurie că-nsfârșit caleă pe ele cineva pe potrivă. Ce număr purta Darius la oaste ?

LOCOTENENTUL : În ce vreți : în sulii, ca atunci, ori în șchioape, ca azi ?

MAHOMED : E, așa ne mai înțelegem. Știi ce-am visat azi-noapte ? Mă picta Gentile Bellini... Așa, gânditor, cu capul în palme. Cu capul lui în palme... (*Rizînd.*) Îți amintești ?... Mă uleia și trebuia să mă înfățișeze fioros, cu un cap sîngerind la picioare-mi... și zice : „Nu pot fără model“.

LOCOTENENTUL (*dirdînd*) : Cit m-am căz-nit să uit scena ! Ați bătut din palme, a apărut un dregător, ați scos sabia și hirșe ! capul. „Continuă !“ i-ați spus maestrului, care se uita năue. „Hai, ce-ți tremură mîna pe pensulă ? Iată modelul !“... Cînd mă gîndesc că puteam fi eu acela...

MAHOMED : Tu întotdeauna îmi dai idei. Ia ieși puțin afară. (*Locotenentul iese.*) Apoi, *văzînd privirea hotărîtă a lui Mahomed, execută porunca.*) Te iei cu artele frumoase, cu poetica, retorica și niți de disciplină. Oamenii așteaptă să le dai un sfat, să-i îndrumi, să le deschizi ochii. (*Bate din palme.*)

BAFTANGIOGLU (*intră*) : Locotenentul mi-a adus aminte că cerusem o audiență.

MAHOMED (*parcă uimit*) : Drăculea ?

BAFTANGIOGLU (*bilbîndu-se*) : Luminăția Ta... e o confuzie la mijloc. Mă cheamă Baftangioglu...

MAHOMED : Atunci, pe mine mă cheamă Tepeș... (*Scoate sabia și-i taie capul. Acesta cade în sală, ori într-un coș, pus la îndemînă pe scenă.*) Mi-am pierdut îndemînarea... (*Oștează.*) Nici un măr nu poți tăia fără antrenament zilnic... (*Bate din palme.*)

BESLEAGĂ (*intră*) : O hîrtie de-a mea zace pe aici... de... la...

MAHOMED : Ești... domnitorul Țării Românești ?

BESLEAGĂ (*ingenunche, îi sărută poala mantalei*) : Besleagă. (*Incerînd să glumească.*) Cu B de la Ali Baba...

MAHOMED : Să zicem e-ai fi Vlad ghiaurul...

BESLEAGĂ (*speriat, văzînd trupul lui Baftangioglu*) : De ce să zicem, dacă nu sint... Eu sint... aia... ăla... Sint... eram... care... mda !... Ce să-i faci ?

MAHOMED : Saltă capul și aruncă-l în coș ! (*Besleagă ia capul însîngerat al lui Baftangioglu și-l pune în coș. Mahomed, furios.*) Nu pe-acela, pe-al tău ziceam ! (*Îl descăpăținează, capul cade în coș. Bate din palme.*)

LOCOTENENTUL (*intră*) : Măria Voastră este Tepeș.

MAHOMED (*zîmbînd*) : Așculți pe la uși ! De ce n-ai venit dintr-un pocnet ? Vrei să fac bătători ?

LOCOTENENTUL : Dacă se-mbulzeau toți ! Au trecut peste capul meu. Care mai de care îmi dădea bacșiș să-l las să-l vedeți la față. Acum i-ați văzut, s-au liniștit. Ziceau că au probleme... (*Repede.*) Mi-a plăcut tactica și strategia. Simplu și cu calm, ca și cînd ați fi pus o pecete. Vi s-a risipit minia ca fumul...

MAHOMED : De unde știi ?

LOCOTENENTUL : ...Vă așteaptă Tepeș afară...

MAHOMED : Cum așa ?

LOCOTENENTUL (*viclean*) : Am putea să-l facem să aștepte... De ce n-am încerca ?

MAHOMED : Nu ești tu tocmai găgăuță. Îmi pare bine că te străceri ca vulpea printre mîinile mele...

LOCOTENENTUL : Tepeș pare nesăbuit pînă la nebunie. Asta se vede chiar și din aceea c-a îndrăznit să se ridice împotriva Luminăției Voastre... Să-i întindem nesăbuintei lui o cursă de șobolani...

MAHOMED : Tu nu numai că așculți pe la ușa cortului meu, dar îmi cîtești și gîndurile... Să se trimită veste Domnului valah că-l iertăm. Facem cale-ntoarsă... Să vină să ne pupe mîna și să-l mîngîiem pe creștet. Rezolvăm neînțelegerile dintre noi din vorbă-n vorbă, eu zicînd una, el zicînd alta, mai dînd eu, mai lăsînd el, negustorește.

LOCOTENENTUL : Încleptă purună. Vine
ăla imediat, să vedeți.

MAHOMED : Zi-i „acela”, e egalul nostru
și trebuie respectat. Am auzit că nu e
în firea valahilor să stea ea o momie
la cinepă, ca ăștia de le tai scăfirlia și
ei nu se mișcă. Oricum, tureul e dator
să înceree. Deși, după cum spune Radu,
românii pretind că ei sînt datori să-nceree.
Du-te. (*Locotenentul iese.*) Slugi, slugi,
slugi. În dreapta slugi, în stînga slugi, și
eu în mijloc... singur... În fața mea sînt
blinzi ca mieluşcii, se lasă gîtuși ca vră-
biile. Toți vor prăzi, glorie. Iar eu mă
las tirît de pofta lor de jaf. E ușor să
pornești o campanie, e mai greu s-o
oprești. Visul de azi-noapte nu mi-a căzut
deloc bine.

TURACAN-BEG-OGLI (*intră*) : Ciumă.

MAHOMED : Nu se poate, așa din senin.

TURACAN-BEG-OGLI : Mai rău ea ciuma :
un caz de erezie.

MAHOMED : De la mahomedanism ?

TURACAN-BEG-OGLI : Întoemai... Și lucruri
astea, știți. apar azi și mîine aii și
molipsit jumătate din armată.

MAHOMED : M-ai speriat degeaba... Spune
clar despre ce-i vorba.

TURACAN-BEG-OGLI : Unul care citește Co-
ranul de la stînga la dreapta, îl înțelege
de-a-ndăratelea, se ureă pe-o scară și
propovăduiește pe dos.

MAHOMED : Și asta pe față ?

TURACAN-BEG-OGLI (*neînțelegînd*) : Pe
față... Întoarcerea acasă. Și soldații atîta
așteaptă, să le spună unul că e mai bine
acasă decît în Tîrgoviște.

Cortina

Tabloul 6

Cortul lui Radu.

RADU : Prietenii ții faci tu, frații ții vin
de-a gata. Prietenii ții alegi... E și un
proverb : frate, frate, dar brînză e pe
bani. Brînză de Brăila e foarte bună,
dar Tepeș, care-o păzește, e un cîine...
Brînză bună în burdof de cîine... O să-i
spargem noi burdihanul, pentru că... s-a
creat precedentul... Parcă marele Mircea
nu s-a dușmănit cu frățiorul?...

PINZARU (*intră*) : M-am gîndit... ce să mai
lucrez la atelierul de săbii?... Chiar dacă
fac minere, tot paloș iese !

RADU : Mergi o mine ?

PINZARU : Merg. Dar am un plan.

RADU : Spune.

PINZARU (*taină mare*) : S-o cîrmim spre
Viena. Adică, nu s-o ocupăm. Vreau să
spun, nu noi... că e greu de întreținut...
Cit ne-ar costa !... Să-l trimitem pe Sultan.
Din Țara Românească nu s-ar alege cu
mare lucru... ce să iei ? Pe cine să mai
dezbraci ? Dar de-acolo ! Toți în blănuri,
oamenii în samur, femeile în vulpi... Tare
aș vrea să mai văd o dată Leopoldgasse...
asta ar fi o ocazie... Pentru că prima
dată, v-am spus... am spart gheața...
Acum aș vrea să iau un bulgăre de ză-
padă... așa, cu gheață... și să-l dau în-
tr-un geam... cu sete, dar nu să-l sparg.
mi-ar părea rău... să-i sperii o țîră pe
ăia dinăuntru, care stau la căldurică și
puțin le pasă de sud-estul Europei... că
noi ne luptăm ! Și-atunci să deschidă
geamul, mirați, și eu să le arăt puhoiul
tureesc : „Poftiți, vi i-am adus, cazați-i,
lenjerie curată, furaje, într-un cuvînt, spă-
lați-vă pe cap cu ei”.

RADU : Uite unde-l duce capul !

PINZARU : Ce palate ! Să mai apuc să le
iau o dată seama... Prima dată nu prea
mi-a libnit... Acum le-aș vedea cu alți
ochi... Contează mult și ce ai în spate...

RADU (*rizînd*) : Vii ? Haide...

PINZARU (*grav*) : Da, dar poate-l îmbrobo-
dim pe Sultan... La Viena și Dunărea ar
fi mai mică, mai gîtuță... Trecerea peste
ea e mai ușoară.

RADU (*il bate pe umăr*) : Facem tîrgul !...
Dă-mi Viena, na-ți...

PINZARU : Nu trebuie să-mi dai nimic...
E de pomană... Singur am plecat de-acasă,
singur aș vrea să mă-ntore. Asta e ideea
mea de bază... dacă m-ați urmări... Parcă
sînteți cam nervos... Mă reped să-mi iau
boarfele, calabăleul și vin cu dumneavoastră...

RADU : Chiar mă duc să tînuiesc eu Sulta-
nul... În ce direcție e Beciul sau Viana ?

PINZARU : Vin acușica... și v-arăt eu cu
mîna. (*Iese.*)

RADU : Cum își pierd oamenii mințile ! Sau
eu n-oi mai fi zdravăn ? Întîlnirea asta
a turnat gaz pe foc. Pe el îl doare inima
de satul lui, de rude, de Mailat Ale-
xandru... dar eu, care sînger pentru toată
țara ?

LOCOTENENTUL (*intră*) : Toemai treceam
pe-aici... voiam să vă dau binețe.

RADU : S-a nimerit bine... L-ai văzut pe
cel ce-a ieșit adîncauri din cortul meu ?

LOCOTENENTUL : Mustăciosul ăla ?

RADU : E un valah... spion de-al lui Tepeș...

LOCOTENENTUL : Cine-ar fi crezut ?... În
orice caz, gidea-ți va fi recunoscător. (*Ri-
zînd.*) Acum i s-a năzărit să-i spintece
cu fierăstrăul ! Se ține de ștrengării.

Cortina

Tabloul 7

În cușca lor, prizonierii greci au gânduri mari.

ZUNIS : Cîtă vreme nu vom ajunge la o înțelegere între noi, nu cred că putem urui din loc căruța.

FINANȚELE : Din păcate, ea merge singură.

IMPĂRĂTEASA : Bine că ați venit la vorba mea. Și va prinde o viteză din ce în ce mai mare.

ZUNIS : Pentru că nu ne înțelegem între noi.

FINANȚELE : Care noi ?

ZUNIS : Cu ministrul de război, cu mine, cu Impărăteasa Bizanțului.

FINANȚELE : Vă situați pe o poziție caraghioasă. Afanisită. Răsturnarea nu se poate face decît puuind umărul la loitră.

ZUNIS : Hai, să nu-i mai zicem căruță. Că ăștia care ascultă cred că facem vreo aluzie.

IMPĂRĂTEASA : Dar cum s-o numim ?

ZUNIS : Pe șleau : Imperiul. Să terminăm odată cu genul ăsta esopie ! Noi l-am dat pe Esop, noi o rupem primii cu aluzia și vorbim deschis împotriva... căruței...

FINANȚELE : Turcii...

IMPĂRĂTEASA : Nu că mi-ar repugna violența... Uitați-vă la noi : sîntem supuși la un tratament... că te doare și capul...

ZUNIS : ...și trunchiul și membrele...

IMPĂRĂTEASA : Dar în condițiile de față nu se poate acționa decît din umbră.

FINANȚELE : Să zicem e-am începe o răsccoală... Las la o parte faptul că nu dispunem de tunuri... Nu mai pomenesc nici de celelalte arme de foc... mai mici. Dar n-avem nici măcar arme albe, junghere...

IMPĂRĂTEASA : Dacă pătrunzi în bucătăria Bizanțului vezi că se taie cu dinții... Cu unghiile... Nu se gădesc custuri.

ZUNIS : Poftim...

IMPĂRĂTEASA : Și n-ai nici ce să măcelărești... chiar de-ar fi cuțite...

ZUNIS : Păi, vedeți ?

FINANȚELE : Atunci, cum vrei tu să... ?

Și, în afară de asta, n-avem oameni. Sîntem o mină de indivizi, într-o gheretă, închisă pe dinafară, păzită și trasă după căruța Sultanului... De data asta e vorba de căruța propriu-zisă...

ZUNIS : Și ei la-nceput se numărau pe degete... Dacă vrem să-i batem, trebuie, mai întâi, să-i cunoaștem. Să ne cunoaștem bine dușmanii. Să vedem cine sînt, de unde vin și ce caută.

FINANȚELE : Într-adevăr, cine sînt ei ?

IMPĂRĂTEASA : Cine sînt ei ?

ZUNIS : Să recapitulăm.

IMPĂRĂTUL : Recapitulăm.

FINANȚELE : Nu. Mai întâi să vedem cine sînt grecii...

IMPĂRĂTUL (*curios*) : Grecii ? Cine sînt grecii ? Or fi și ăștia niscai grecotei... ha-ha !

IMPĂRĂTEASA : Da, mai întii să vedem cine sîntem noi, e mai demn.

FINANȚELE : De ce-am decăzut în halul acesta ? și-am ajuns de ne bate vîntul ?

ZUNIS : Atunci, să vă explic... Elinii se moleșiseră... Vorbese acum ca un străin, spre a fi obiectiv... Mai întii s-au bătut cu toți. Cu hunii, cu celții, fără deosebire. Cînd au înecat cu euceririle, s-au înmuțat. Aveau mercenari care luptau pentru ei. Islamul i-a hipnotizat parecă de la distanță, puțin cite puțin. Pînă s-au pomenit cu ei sub porți...

IMPĂRĂTEASA : Cu ei... cu cine ?

ZUNIS : Cu turcii...

FINANȚELE : Cine sînt ăștia ?

IMPĂRĂTUL (*se bagă și el în vorbă*) : Arată-mi unul în șalvari și-l identifică a fi de cult musulman.

FINANȚELE : Cine să pornească răzmerița ? Cine să te sprijine ?

IMPĂRĂTUL : Impotriva cui să lupti ?

ZUNIS (*rizind*) : Dușmani s-ar găsi ! Dar n-ar trece nici o zi și Mahomed i-ar măcelări nu numai pe toți răsculații, dar și pe toți creștinii, pe motiv că au simpatizat.

RĂZBOIUL : Ca ministru de război, știu ce-nseamnă să-ți iei răspunderea unor oameni pe care-i trimiți la moarte. Trebuie să procedăm tactic ! Să lăsăm să se destrame de la sine...

IMPĂRĂTEASA : Cum ne-am destrămat noi. Bravo !

RĂZBOIUL : Din sinul propriilor mitocoseli...

ZUNIS : Lungește, doamne, boala !

RĂZBOIUL : Și noi doar să descoperim aceste puncte slabe, să le speculăm în interesul creștinilor... (*Cu avînt.*) Să încurajăm șușoteala, zizania, vorba cu două tășuri, pira, lingușeala și lăudăroșenia. Să-i facem să se laude pînă pică jos, pînă leșină...

ZUNIS : Huzii ! Nu, hotărît, nu ! Pentru că, dați-mi voie să spun pe șleau : habar n-aveți cine sînt turcii.

IMPĂRĂTUL : E-he... cine-or fi ipochimenii, că eu de ăștia n-am mai auzit. Auzii de perși, de celți, de mameluci...

ZUNIS : Păi, la 1200, cine auzise de ei ?

IMPĂRĂTUL : Eu, nu !

ZUNIS : Cîțiva învățați... ceea ce nu-i cazul. (*Semn către Impărat.*)

FINANȚELE : Pe la 1200 nu existau, frate. Noi îl dădusem pe... cine ?

IMPĂRĂTUL : Pe cine ?

ZUNIS : Aici e... că sînt atîția...

FINANȚELE : Să vedem cu cine începi... Ia să te vedem...

IMPĂRĂTEASA : În filozofie... ea să-i facem zob...

ZUNIS : Bine... Pe Socrate, pe urmă pe Platon... la urmă, pe Aristotel... Și-a trebuit să mai treacă vreo cincisprezece

veacuri, ca să vină turcii și să se ocupe și ei de filozofie...

IMPĂRATUL : Să ne ocupe filozofia...

ZUNIS : Au pornit din Asia e-o ceată mică, atîtica, de războinici... Au ocupat... aia... au ocupat ailaltă... Împăratul Bizanțului a făcut greșala de a accepta o garnizoană... după care a pierdut Adrianopolul... Puseră un picior în Europa ? Puseră.

IMPĂRĂTEASA : Cu ce drept ?

IMPĂRATUL : Cu dreptul.

ZUNIS : Apoi au atacat Albania cea vitează... Belgradul... dar s-au retras în fața strașnicului lanțu de Hunedoara... pentru a profita, doi ani mai târziu, de neînțelegerile dintre principii creștini și a cucerii Serbiei... după cum luaseră mai înainte și Bulgaria... Acum Valabia a rămas descoperită...

IMPĂRĂTEASA : Hai, oprește-te, că mi-ai făcut capul calendar solar.

ZUNIS : Dar cît o să mai reziste și Valahia ?

FINANȚELE : Această campanie va muta granițele Imperiului, hăt... spre inima Europei...

IMPĂRĂTEASA : Și ce trebuie să facă grecii ?

ZUNIS : Acum, cînd știm bine cine sîntem, cînd ne cunoaștem și inamicul, nu ne-a rămas decît un singur lucru...

IMPĂRATUL : Aia e, că nu ne-a rămas decît un singur lucru...

ZUNIS : Să acționăm... și la prima ocazie... să nu mai lăsăm să cadă Bizanțul... (*Apare Harapul lingă cușcă.*) Să încurajăm răscoalele pentru eliberarea țărilor mici.

FINANȚELE : De ce vorbești prostii ? !

BĂZBOIUL : Lupta trebuie dusă pe un plan mai subtil...

HARAPUL : Cel mai frumos spectacol de pe lume e cel oferit de greci la pușcărie... Au atîta energie, atîta spirit de... contradicție... N-am timp să-i ascult, cît mi-ar plăcea mie... Construiesc sisteme perfecte cum face pârul pere — și la urmă alte sisteme perfecte cum face măslinul... Măslina ? Nu, corcodușe. Pentru că altoiește o idee nouă pe una veche... și tot perfect iese... și uite-așa li se acrește de perfecțiune, li se apleacă, și tot ci întorc totul pe dos... Și sînt într-o veșnică frămîntare. Aveam în sat unul care mîncea aluatul — nu avea răbdare să se coacă piinea, mîncea pe furis coca crudă. Aștia sînt grecii.

IMPĂRATUL : Ce, a și venit ora prînzului ? (*Intinde mîna prîntre gratii, Harapul îi dă la palmă. Zunis, idem. Ceilalți, idem.*)

IMPĂRĂTEASA : Lașilor ! Neisprăviților ! Fanfaronilor ! Așa se întinde mîna ? (*Intinde și ea mîna.*)

CORTINA

ACTUL II

La Dunăre. Oastea turcească se pregătește să treacă în Țara Românească. Se lucrează la un pod de vase. O corabie s-a scufundat fără pricină. Corabia Sultanului, în care se află și Radu cel Frumos, e ancorată la țărmul turcesc. Pe țărmul românesc, mișcări misterioase.

Tabloul 8

Papuc, cu un pîlc de ostași și cu căpitanul Toma, urmărind desfășurarea inamicului.

PAPUC : Ei, fraților, pe unde scoatem cămașa ?

UN OSTAȘ : Pe cap.

ALT OSTAȘ : Cu cap cu tot. (*Risete minzești.*)

PAPUC : Are cineva vreo idee ? Vodă așteaptă idei de la popor.

UN OSTAȘ : Poat' să aștepte mult și bine... Măria Sa e capul, pe acolo scoatem cămașa. Tălică știe ce-a poruncit Măria Sa. Tălică, ce-o spune, aia o fi !

ALT OSTAȘ : Sînt !

UN OSTAȘ : E-he ! Nu-i lipsesc lui Vodă ideile...

PAPUC : Ai dreptate, băiete. Măria Sa chibzuiește că de altceva ducem noi lipsă.

UN OSTAȘ : Poate de-ăștia eu tichie. (*Risete.*)

PAPUC (*serios*) : Și turci avem destui.

TOMA (*a stat mai pe lături, cercetînd cu atenție noul celălalt*): Cîtă frunză e iarbă.

PAPUC : Nu e pricopsit Dumnezeu, căpitane Tomo.

ALT OSTAȘ : O fi adevărat că însuși Sultanaul s-a pus în capul lor ?

PAPUC : Chiar așa... uite-l cum stă în cap... (*Rîsete.*)

UN OSTAȘ : Este o vorbă veche, cap să fie, că belelele curg... Și atunci, stai și le numeri.

PAPUC : Vin de la Vodă. E trist. Zice că oastea noastră e tare mică. Dacă e să dăm piept de-adevăratelea, nu rezistăm un conac.

ALT OSTAȘ : Ne-om apăra pînă la ultimul om.

TOMA : Da, dar după aia ?

UN OSTAȘ : După aia, om mai vedea.

PAPUC : Cu ce ochi ? (*Enervat.*) Cu ce ochi ?

ALT OSTAȘ : Cu mîntea românului de pe urmă.

PAPUC : E bine s-o avem înaintea. Căpitane... de ce te cheamă Toma ?

TOMA (*mîrat*) : Pe mine ?

PAPUC : Așa s-a întrebato deodată Măria Sa : „De ce-l cheamă pe ăla Toma ? Tocmai pe Toma, Toma.“

TOMA : Ei, acum asta ! Pentru că nu mă cheamă Vameșu.

PAPUC : Ai fi și tu vreun necredincios ?

TOMA (*jignit*) : Nu ziceți vorbă mare... N-o să jur în fiecare zi credință... Eu, eu fapta.

PAPUC : Știu... știu. Dar de ce te cheamă așa ? Mă gîndeam că ce ne lipsește nouă acum e...

TOMA : Ce ?

PAPUC : O trădare...

TOMA (*rîzînd*) : De, ne crapă buza... Dealtfel, una s-a și făptuit. Știți, ajutorul promis...

PAPUC : Nu-mi mai aduce aminte...

TOMA : Și nici din partea ailaltă n-o să primim măcar o suliță.

PAPUC (*către trupă*) : De-aia ziceam, nu e-aș vrea să vă demoralizez, dar sîntem puțini. Al dracului de puțini.

OSTAȘII : Ne-om descurca noi !

PAPUC : Mă gîndesc că poate vreunul ar vrea să fugă la ei. Să spună deschis. Care ești ăla ?

UN OSTAȘ : M-aș duce, dac-aș ști că-i sperii... (*Celălți : „ha, ha !“*)

PAPUC : Nu-s mulțumit de intrătorii la apă. Stați prea puțin în adînc. Un vas... uite-l cum se mai duce la fund... dar stați prea puțin sub apă !...

TOMA : Ies cînd să le crape tîmpla... vin la suprafață, trag o gură de aer... și zdup...

PAPUC : De ce respiră ? Nu pot și ei răbda măcar o jumătate de ceas...

TOMA : E anevoie...

PAPUC : Nu le cerem asta decît azi.

UN OSTAȘ : Nu mai e aer în apă, căpitane ! De cînd cu ăștia, nu mai e aer nici în apă ! Știți cum făceam noi cînd eram mici și mergeam la scaldă ? Luam o trestie-n gură... Chiar puteam cînta pe sub apă, ca din fluier.

PAPUC (*ride*) : Uite că s-a ivit o idee straniecă... și dacă dușmanii dau foc la trestii, le ațîță ?

STAN (*vine din dreapta*) : Podul de vase înaintează. S-au făcut luntre și punte.

PAPUC : Ce facem, Popa Stan ? Am venit aici ca să ne zgîim la inamic, sau să-l împiedicăm ?

STAN : Oamenii sînt la locul lor. (*Exîtînd.*) Am prins unul care zicea că-i e frică...

PAPUC : Asta-i bună ! Ce zicea ?

STAN : Că-i e frică... Dîrdăia... și l-am întrebato : „De ce dîrdăia așa ?“ Zice : „De frică. M-am scăpat pe mine.“

PAPUC (*aspru*) : S-a înțeles cu ei... Uite-așa se introduce panica... (*Amenințator.*) V-am spus că printre noi există trădători ?

STAN : L-am pedepsit, deși cu părere de rău... Era un copil, n-avea nici 13 ani... Venise voluntar, tocmai că se știa fricos și voia să se călească...

PAPUC : Mai sînt și alții ca el și n-am timp să-i dibuiesc acum pe toți... (*Către Toma.*) Așază oștenii într-un șir. Îi vom pedepsi.

TOMA (*întemnit*) : Sîntem o mină de oameni, căpitane !

PAPUC : Toma !

TOMA (*merge agale în fața soldaților*) : Smirna ! Alinierea pe un rînd... de la dreapta la stînga, numără ! Adică, stați, încă nu... (*Către Papuc.*) Nu pot altfel... (*Intră în rînd.*)

PAPUC : Căpitane, înnebuniși ?

TOMA : Acum, cum mi-o fi norocul... (*Papuc se plimbă, nervos.*)

UN OSTAȘ : Ce e aia decimare ?

ALT OSTAȘ : O să vezi tu. Se numără pînă la zece. Pe urmă, fiecare al zecelea e scos în față. Pe urmă, i se taie capul... Harșe ! și gata... Mai mare dragul... Pe urmă, nu știu... și nici nu-mi mai pasă, după ce mi-or reteza glava...

UN OSTAȘ : Cu tot ce-ai băgat la glavă ?

ALT OSTAȘ : *Decimarea* e un cuvînt de origine latină.

UN OSTAȘ : Mă faci să rid... Nu vine de la... „de ce, mă ?“

ALT OSTAȘ : Mă-nveți tu pe mine ?... M-am strecurat prin vreo trei decimări pînă acum... M-a ajutat Maica Precista... (*Îngenunche și-și face cruce.*)

PAPUC (*îzbucînd*) : Cît să mai aștept ?

TOMA (*comandă din rînd*) : De la dreapta la stînga, pînă la zece, numără ! (*Începe numărătoarea.*) Numerele zece, trei pași în față !...

(Vroce șapte flăcăi eaceută trei pași în față, Printre ei se află Un ostaș, Alt ostaș și Toma.)

UN OSTAȘ (*către Alt ostaș*): Îmi amorți un picior... de când tot șed așa...

ALT OSTAȘ: Mai bine-ți amorțea gîtul... nu-l mai simțeați...

UN OSTAȘ: Vezi-ți, mă, de treabă. Mina dreaptă a lui Vodă glumește... Cine știe, vrea să ne încerce...

PAPUC (*către cei șapte*): O pretenție mai am la voi. Să-mi strigați tare, de trei ori: „Huo, trădătorilor!” Hai, da' tare, să vuască pădurea.

OSTAȘII (*răcnesc*): Huo, trădătorilor! Huo, trădătorilor! Huo, trădătorilor!

PAPUC (*un moment de tăcere*): Ia-i pe acești trădători.

UN OSTAȘ (*rizind*): Hă, hă!

ALT OSTAȘ (*către Un ostaș*): Mai tacă-ți gura! Dacă nu pomeneai cuvîntul *numărătoare*, am mai fi ris și peste un ceas...

UN OSTAȘ: Nu se poate, frate-meu, să ne jucăm degeaba... Așa, hodorone-trone... Că dacă află Măria Sa Vlad...

ALT OSTAȘ: N-om trăi și n-om vedea.

PAPUC (*către Toma*): Ieși din rînd.

TOMA: Ba... Ori pe toți, ori nici unul.

PAPUC (*fierbînd*): Bine. Dați-mi sulița! (*I se aduce o suliță. Merge la primul ostaș și-l străpunge.*) Alta! (*I se dă altă suliță. Cu sulița întinsă, trece în dreptul lui Toma.*) Și aveam atîta nevoie de căpitani!

TOMA: Iar eu, atîta nevoie de ostași!

PAPUC: N-ai învățat să fii erud, Tomo?! Uite ce ne-așteaptă. (*Arată spre țărnul celălalt.*) Putem sta ca babele?

TOMA: Să lăsăm cruzimea la lupi și la cei ce vor să le semene. Noi' cu omenia ne-am ținut și ne ținem.

OSTAȘUL (*cel străpuns de suliță*): Ține-mi-l, Doamne... (*Fredonînd.*) Ține-mi-l... Doamne, nu mi-l pierde... Nea Tomo, eu mor sau ce mă fac...! Așa mă ucise, sau...? Credea că am pieptul de aramă și cînd colo... Să spuneti acasă că de la turc. Ah, al naibii, cum mă nimeri.

TOMA: E rîndul meu, hai odată!

PAPUC: Vreau să mori convins că am dregutate. Numai dînd exemple groaznice, putem, într-un timp ca ăsta, stăvilii hoția, lașitatea, vorba lungă, curvia, minciuna, trădarea. Rămîn cei ca arhanghelii...

TOMA: Doar eu doi, trei arhanghelii, tot un drac! Pe biserici, vezi că și sfinții ăștia sînt cete, cete... Altfel, se întinde iadul pe toți pereții...

PAPUC: Vorbești de parcă partea boantă ar fi către tine. E cam grea sulița asta. Nu mă ține așa eu mîna întinsă, că nu sînt milog...

TOMA: Învăță să fii drept, nu erud, Și, cînd ai puterea, nu-ți mînji mîinile cu

sînje nevinovat. Trăiese printre ei. Pentru mine, fiecare are un nume, nu e „Un oștean”, „Al doilea oștean”. Știu că acela e Ion al Floarei, celălalt, Georgehe Tramă ori Vasile al lui Dumitru al Mic... Mi-au încredințat nu numai viața, care, iată, ce mult atîrnă, ci și toate necazurile lor. Nu pot fi cîine turbat eu ei... (*Arătînd spre ostașul ucis.*) Cum îl chema? Uite-te la el și, dacă știi cum îl cheamă, strigă-l pe nume și îl invie... Și vei avea încă un braț în oastea ta cea mică.

PAPUC (*se uită spre ostaș*): Parcă l-am văzut pe-aici.

TOMA: Era Ilie de la Malul Mare. Are o casă țuguiată, acoperită cu șindrilă, trei copii mici și-o nevastă oacheșă. Să-i închideți ochii, căroră nu le venea să creadă ce vîd. Și îngropați-l creștinește... Îngropați-ne creștinește! (*Țipînd*) Hai, odată! Eu am cerut ca ascuțișul să fie trecut prin veniu. Știi că nu mi-e frică de moarte...

PAPUC (*aruncă sulița; către ostași*): Împrăștiati-vă. (*Ostașii se împrăstie prin scenă.*) E bine pentru Măria Sa să aibă și oameni încăpățînați ca tine. Deși, nici tie n-o să-ți fie prea moale... (*Toma iese.*) Uneori, parcă mi se pune, așa, o ceață pe ochi...

UN OSTAȘ: Știam eu că e cu violenție. Măria Sa v-a poruncit: „Ia pune-i p-ăia la-ncercare”.

ALT OȘTEAN: Ce, capul omului e tîrtăcută, să dai eu el de-a azvîrlitelea?... Și măcar de-ai nimeri în turci...

TOMA: Băieți, v-ați purtat ca niște adevărați patrioți... Acum știm că rămenii n-o să trădeze.

ALT OȘTEAN: Huo, trădătorilor!

TOMA: La noi nu există trădători. Sîntem săraci lipiți... Sau se zice: săraci lipsiți?

UN OȘTEAN: Ni s-a lipsit burta de șale.

PAPUC: Tomo, Tomo... Afurisit nume! (*Rizînd.*) Știi ce mi-ar fi părut rău? Se nimeriseră tocmai ai cu limba despicată. Le dăm voie supușilor noștri să mai și glumească. Să-și ascuță mîntea ca sabia. (*Către Toma.*) Acum, strînge trupa buluc. N-am mai rămas decît noi și ei (*Pauză.*) Ce facem? Are cineva vreo idee țapănă?

O VOCE: Să vină mai iute păgînii! Cîta fiere-am strîns în mîine...

(*Toma cu ostașii ies.*)

PAPUC (*Merge la ostașul care a rămas întîns*): Iar dacă m-ai fi întreat: „De ce?”, ți-aș fi răspuns: „De-aia!” Asta e situația. Ce caută turcii aici, peste arătura noastră? Ce le-am făcut? Singurul răspuns e acesta: „De-aia!” De-aia ei, de-aia noi! De-aia tu! (*Îi închide ochii.*) Iartă-mă, frate Ilie.

Cortina

Tabloul 9

Bazinul de înot. Izabela și două tinere cadine, cu picioarele-n apă, studiind o hartă.

O CADINĂ : Prima mea bătaie... Asta e Dunărea, nu ?

IZABELA : Harta e bună, a întocmit-o un învățat elin, pe piele de vițel velin...

O CADINĂ : Cum ar veni... noi șintem cu picioarele în Dunăre ?

ALTĂ CADINĂ : Și cu fundul în două luntri...

O CADINĂ (*arătînd spre hartă*) : Nu, Radu e... în două luntri. Ce-ai zice să piardă ?

ALTĂ CADINĂ : Dacă însuși Sultanul e cu noi...

IZABELA : Cu el.

O CADINĂ (*rizînd*) : Din moment ce șintem aici, înscamnă că însuși Sultanul este cu noi... și noi cu Radu.

ALTĂ CADINĂ : Dar valahii ăștia or fi tari ?

IZABELA : Depinde... (*Despletindu-și părul*)

Uf, ce greu mai cîntărește și părul ăsta... Văd, fetelor, că v-ați virit în politică pînă-n git... Lăsați-o pe seama bărbaților...

ALTĂ CADINĂ : Ce părere ai de tulburările astea din... ?

IZABELA (*tristă*) : Aflați de la mine. Nu se mișcă nici o frunză... Pretutindeni... e stagnare și-o moțaiială...

O CADINĂ : Dar de războiul ăsta fulger, n-ai nimic de zis ? Ori nu-l pui la socoteală ? Vorba aia : ce-i al Sultanului, bașca... (*Rid.*)

ALTĂ CADINĂ : L-ai văzut pe eunuc. Izabela ? Aș fi dorit niște valuri. (*Fredonînd.*) „Valuri, valuri... legînîndu-se lin.“ Vorba ta, prea e totul neclîntit aici.

IZABELA : O fi trecut la alt bazin mai mare... Tot ce se poate... Turcii vor să controleze și sirenele din Mediterană... (*Se aud țipete de groază.*)

ALTĂ CADINĂ : Ce e ? Iată, tot se mai întîmplă ceva... Bine e-a dat Dumnezeu... (*Țipetele continuă.*)

O CADINĂ : E groaznic...

IZABELA : Noul nostru staroste de lucrări...

ALTĂ CADINĂ : De ce țipă ca un disperat ? Vrea să ne arate că are glas ? Se antrenează ?

IZABELA : Tacii... săracul...

ALTĂ CADINĂ : Ferice de el... Rabdă puțin, dar după aceea...

O CADINĂ (*însipămintată*) : Îl rad și-n cap ?

IZABELA : Și-a pus ochii pe el...

O CADINĂ : Era măcar frumos ?

IZABELA : Ce folos ?... din acest moment, a și început să se îngrașe... la ascultați...

ALTĂ CADINĂ (*ascultînd*) : Parc-aud cum se îngrașă cineva... Asta e pacostea eunucilor... Se umflă-n pene...

IZABELA : Făinoasele...

ALTĂ CADINĂ : Dulciurile...

IZABELA (*savant*) : Și lipsa de orizont !... Sultanul a vrut să pedepsească exemplar un pașă... Sultanul, de fapt, Radu... Intrigile lui, codanelor ! S-a certat ieri cu Pașa din Vidin. Acesta i-a zis nu știu ce... și uite... ce-nscamnă să nu-ți ții gura ! Plătește cu capul. Clibiul are mare influență asupra...

ALTĂ CADINĂ : Tot se mai teme că n-o s-apuce tronul ?

IZABELA : De cite ori Sultanul trece prin cite o criză, mai taie dintr-un pașă.

O CADINĂ : Asta e regula jocului, am auzit...

IZABELA : Nu știu dacă e regulă... dar așa se întîmplă... de regulă... (*Rizînd.*) Și după aia, îl cheamă la el și-l întreabă e-o voce plină de compătimire : „Cum îți mai merge, drăguțule ?” Cică ar vrea să scrie nu tratat despre simțirea aleasă a subțiaților săi. Dar se plînge că n-are timp.

ALTĂ CADINĂ : Deocamdată adună material.

IZABELA : În primele trei zile, pedepsitul se simte dezorientat. Cică e ca și cînd ți-ai fi pierdut busola pe marea învolburată a vieții.

ALTĂ CADINĂ : Creanga de sub picior...

O CADINĂ : Hi, hi...

IZABELA : Apoi... (*ride*) îi e mai bine... Parcă vede lumea cu alți ochi... Îi mulțumește că i-a deschis acești alți ochi. După vreo două săptămîni, începe să cînte...

ALTĂ CADINĂ : Subțire...

O CADINĂ : Deci, omenirea ar izbucni în cînt, dacă... (*Risete.*)

IZABELA : Sultanul voia la un moment dat să... chiar el... să...

ALTĂ CADINĂ : E aprig la minie ?

IZABELA : Aprig. Dar numai la minie. A intrat cu sabia în ceata generalilor...

O CADINĂ : De atunci s-a înființat corul eunucilor ?

IZABELA : Întocmai. Trebuie să facă și oamենii ăștia ceva. Să-i bage și pe ei într-o piune.

O CADINĂ (*enervată*) : Ia mai duc-se pe pustie... că prea s-au înmulțit ca ciuper-cile...

IZABELA (*cu compătimire*) : Nici de ei nu e ușor. Asta îi se cere. Sînt la discreția cerintei vieții.

O CADINĂ : Ba e ușor... dacă nu mai au nici o dorință... (*Din nou, țipetele.*)

ALTĂ CADINĂ (*astupîndu-și urechile cu degetele*) : Ce nesimțire ! Nu se gîndește că deranjează...

IZABELA : Și-i plăceau atît de mult florile ! Se dădea în vînt după orbidee !

O CADINĂ : L-ai cunoscut personal ?

IZABELA : Într-un fel, îi datorez viața... Cînd a căzut celatea și ne-au prins pe toți în palat. (*Inspăimîntată de amintiri.*) Vai! pe mine mă înhătaseră niște derbedei de spahii... Și după ce mi-au jumulit juvarele, unul voia... să mă înjunghie...

O CADINĂ : A...

ALTĂ CADINĂ : Da ?...

IZABELA : Și numai ce apare Pașa din Vidin și țipă la ei : „Zurbagiilor ! Nu vedeți ce iocană bizantină stilizată ?” A început să se închine în fața mea, zicînd că, deși păgin, el crede în stilizare !... Pașă, pașă... dar se purta ca un erai... Ca să spun sincer, m-a cucerit...

O CADINĂ (*cu răutate*) : Ba, că era și greu !... Cuceriseră ei Bizanțul ! Il trecuseră prin sabie...

IZABELA : Nu, că dacă nu mi-ar fi convenit, opuncam rezistență ! (*Inflăcărată.*) Cu orice preț, Ți dau cavintul meu. Țipam, de...

ALTĂ CADINĂ : N-ai mai fi schimbat nimic. Soarta Imperiului vostru fusese pecetluită.

IZABELA (*mai moale*) : Da, dar oricum... Noroc că nu eram fecioară... (*Țipete, vocea Pașei din Vidin implorînd :* „Nu-mi scoateți ochiul !”)

O CADINĂ (*după o pauză, ca și cînd ar mai fi așteptat un geamăt*) : Nu-mi plac eunucii chiori...

IZABELA : Dragă, cînd începe să-ți ia Dumnezeu, apoi îți ia...

O CADINĂ : Lui, se pare că-i ia Allah...

IZABELA : Toți sînt la fel...

ALTĂ CADINĂ : Deci, nu-i bine să te iei în bețe cu Radu...

IZABELA : Radu a pretins zestre Țara Românească. Și, uite, ne pregătim să i-o punem în ladă. Să știți : va trebui să luptăm ca niște zmeoaice...

ALTĂ CADINĂ : Să scoatem flăcări pe nări ? (*Ride.*) Să-nghițim săbii ? Orice, dar săbii, nu !

O CADINĂ (*speriată*) : Ce, chiar or să ne dea și nouă spăngi ? (*Imitînd.*) În gardă, Drănenlea !

IZABELA : Țepeș e viteaz și viclean... (*Tristă.*) Și nu-i plac deloc cadinele ! Părererea lui e că toate sînt niște... (*Îi spune ceva la ureche.*)

O CADINĂ (*indignată*) : Noi, curve ? E, e ! Că mai cinstite decît noi... N-a avut ocazia să cunoască excepțiile de la regulă...

IZABELA : N-ai înțeles, prune uscate.

O CADINĂ : Cum, prune uscate ?

IZABELA : Toate cadinele, zice, sînt prune uscate.

ALTĂ CADINĂ (*secret*) : Aș vrea să piardă turcii...

O CADINĂ : Ești nebună ? Și ce-o să faci la Curtea lui Țepeș ? ...Tu n-ai auzi că asta nu bea, nu mănîncă și nu doarme ? Nu...

ALTĂ CADINĂ : Să mă elibereze din sclavie... (*Visătoare.*) Să-mi zică la ureche : „amărită turturică”... Am auzit că Țepeș e strigoi... Îmi plac strigoi. Au ceva a parte... Beau sînge de om... Ești ca o cupă în mîna lor... (*Iarăși, Țipetele.*)

O CADINĂ (*enervată*) : Dar ce-i fae, soro, n-au mai terminat... Să ne tihnească și nouă baia...

IZABELA : Operație grea... Gîndește-te : îi scoți unui om un ghimpe din picior și tot... Dar aici, cîtă atenție !

ALTĂ CADINĂ : Dacă Sultanul o ține tot în ritmul ăsta, o să rămînem fete mari...

O CADINĂ : O să împletim cozi albe.

Scenă dintr-un harem

IZABELA (*cu importanță*) : Trebuie să fie la mijloc rațiuni de stat...

ALTĂ CADINĂ : Bineînțeles... Altfel... nitamnisam... Să apuci un nevinovat de guler...

O CADINĂ (*pe gînduri*) : Da, da...

(*Ușa se deschide și apare Pașa din Vidin. Încearcă să zîmbească.*)

PAȘA DIN VIDIN : Bună ziua și cu sănătate ! Mi-ați fost date în primire adineauri... printr-un decret special... (*Ride.*) Am plătit cum scump plăcerea de a fi în preajma voastră, frumoaselor...

O CADINĂ (*incet*) : Așa vorbese toți cînd sînt din proaspăt. Apoi încep să ne vadă numai defectele... Sfirșese prin a ne urî...

IZABELA : Pașa din Vidin ! (*Îl îmbrățișează.*) Mă bucur că te văd. Tot pașă ai rămas !

PAȘA DIN VIDIN (*ezitînd*) : Așa și așa...

IZABELA : Lasă, tot e bine... Decît fără cap.

PAȘA DIN VIDIN : Da, dar numai cu capul pe umeri ? (*Începe brusc să plîngă.*)

Cortina

Tabloul 10

Tablou aproape mut. Decor cu cușca prizonierilor bizantini. Masa întinsă. Personajele mînuiesc niște cuțite și furculițe imaginare. Stratos le explică ceva. Apare Harapul, îl înbață pe Stratos, îl trage afară. Cei rămași se agită. Zunis scoate o foaie de birție, o citește, apoi le-o dă celorlalți s-o semneze. Îndirjire mare. Harapul îl aduce pe Stratos, care nici nu se mai poate ține pe picioare. Eventual, să apară chiar alt actor, mai bătrîn, în rolul lui Stratos.

ZUNIS (*privindu-l lung*): L-au desfigurat rău de tot. Mda...

RĂZBOIUL (*spre Stratos, semn cu mîna*): Cîte ?

(*Stratos, abia adunîndu-se, semn că două.*)

FINANȚELE : Carc ?

(*Stratos desenează în aer ceva ca o hartă.*)

ZUNIS : Galia.

(*Stratos — semn că nu, iar desenează, o cizmă.*)

IMPĂRĂTEASA (*n-a fost atentă la joc*): Zice să-i tragem ciubotele. Săracul !

FINANȚELE : Ii extrag hărțile, una cite una ! (*Semn către Stratos.*) Importante ?

STRATOS (*abia vorbind*) : Ba-ba...

(*Zunis — amenințări cu pumnul către Harap, care urmărește scena. Ia apoi foaia cu semnături și i-o înmînează. Harapul merge și i-o dă lui Stratos. Acesta o semnează și-o înghite repede. Zunis ia altă foaie. Scrie ceva, o pune în vîrful unui băț. Merg toți încolonați, cu foaia sus. Se poate citi, scris mare : „SARAILIE“, cuvînt tăiat cu două diagonale. Harapul studiază lung pancarta și face semn că nu e adevărat.*)

IMPĂRATUL (*îi spune Harapului ceva la ureche*): Ascultă-mă pe mine ! Dacă n-o fi așa, să-mi zici mie : „Cuțu, cuțu, na, Grivei“.

Cortina

Tabloul 11

Mahomed, Radu, în cabinetul Sultanului.

MAHOMED : Am luat seama cuștii... Ar mai fi un loc.

RADU (*pălînd*) : Adică ?

MAHOMED : Pregătește-te... să suportîi șocul.

RADU : Cum ?

MAHOMED : Nu, nu tu ! (*Ride.*) Am trimis soli. Să vină, să-și plece fruntea...

RADU : A, nu vine...

MAHOMED : Ba da... Nu chiar pe corabie... Cică n-ar avea încredere în paza noastră... (*Ride.*) E dispus însă să stăm de vorbă pe țarm... Aici, lingă Giurgiu... Noul Pașă de Vidin s-a însărcinat cu pregătirea gărzii de onoare, iar Katavolinos, ca mai istet, cu rostirea vorbelor de clacă.

RADU (*bănuitor*) : Și, bineînțeles, dacă-și plătește tributul, și-și cere iertare... Rămîne tot el ?

MAHOMED : E un om pe care e bine să-l ai prieten... Ne trebuie liniște la graniță... Pe de altă parte, Tepeș e destoinic. A luat măsuri menite să îmbunătățească situația în țară... Cînd o fi gata-gata... Năvălim... și îi mai dăm înapoi cu două secole.

RADU (*trist*) : Am fost folosit ca momeală. M-ați tirat pînă aici ca să-l intimidați. Să-l faceți să se supună...

MAHOMED : Numai amenințîndu-l cu un domn mai bun...

RADU : Mă țineți ca pe o momîie... Mai bine m-ați vîri pe mine în cușcă...

MAHOMED : Frumusețea-i făcută să zburde liberă... Și nu uita : Tepeș poate oricînd să zică „nu“. Atunci îl răsturnăm.

RADU : Atunci... De ce nu acum ? Ce vor spune cronicarii ? Omenirea ? A pornit în fruntea unei armate fără seamăn, dar, cînd să dea piept cu dușmanul, a propus pace. Și îl iertați ?

MAHOMED : Va fi cea mai mare victorie a mea, pentru că se face fără vărsare de sînge... Deși voi fi trist că te-am mîhnit... Știi, ne-a cerut să te eliberăm. (*Falsă îngrijorare.*) Nu te simți oare liber aici ?

RADU : Aș...

MAHOMED : Cică ți-ai risipit tinerețea la Istanbul. Ar fi cazul să te întorci acasă. Să produci ceva, să faci ceva bun pentru țara ta.

RADU : Să-mi pun capul pe butuc... Asta înseamnă, în concepția lui Tepeș, a face ceva bun pentru el.

MAHOMED : Crezi e-ar fi în stare ?

RADU : Ba bine că nu...

MAHOMED (*izbuvind în ris*) : Credul mai ești ! Cînd se va apropia cu copiii, oame-nii noștri... haț...

RADU : Nu știu ce să mai cred...

SULTANUL : Dealtfel, e timpul să apară... În zare. Vezi ceva ? (*Se uită pe fereastră.*) Acum o s-apară... 500 de copii pînă la șapte ani... Doi saci de galbeni... n-atîrnă prea greu, nu ? N-or să facă gropi cu ei să strice drumul... Tributul e mai mult simbolic...

RADU : Românii nu prea inghit tributul, nici ca simbol, nici ca realitate...

MAHOMED (*continând*): Să nu creadă că sînt chiar liberi. Iar noi să nu zicem că n-am pus un picior bun în nordul Dunării...

RADU: Țara e mică... doi saci de galbeni li se pare prea mult...

MAHOMED: Cînd vei fi tu, o să dai patru...

RADU: Dăm și patru...

MAHOMED (*privind în zare*): Vine...

RADU: Săracul...

MAHOMED: Care e Domnul?

RADU: Cel din frunte...

MAHOMED: Cel de face semne?... Care tot dă din mină?... (*Se aude un cîntec.*)
A, copiii ciută... Aveți coruri bune de copii...

(*Se distîng cuvintele: „Numai ața mămăligii / Uscată pe fundul pungii”... Niște voci mai groase: „Măăă!”*)

RADU: Viersuiese, sărmanii de ei...

MAHOMED: Ce?

RADU: Un cîntec de mizerie... Vor să vă înduioșeze...

MAHOMED: Frumos din partea lui că vine vesel...

(*Se aude cîntecul mai tare: „Numai ața mămăligii / Uscată pe fundul pungii... Măăă !”*)

RADU: De-ar ști el...

MAHOMED: Să fii atent cum o să îți înșfac... Or să-nghită ultimele cuvinte...

RADU (*rizînd*): Cu mămăligă...

MAHOMED: S-au apropiat bineșor... Ce se întîmplă?... A, Katavolinos... își pregătește discursul. Și Pașa din Vidin îi iese

Vlad Tepeș — gravură germană contemporană după incunabulul lui Ambrosius Huber, Nürnberg, 1499

în întîmpinare... Zezi în urma lor cum freamătă pileul de ieniceri? Încă vreo doi pași...

RADU (*vesel*): Parecă-mi pare rău...

MAHOMED: Ipocritule!

RADU: Încearcă și această ultimă soluție disperată: de-a sta de vorbă cu Măria-Ta... Și de-a obține iertare...

(*Cîntecul, tot mai tare, întovărășit de țipete de copii.*)

MAHOMED: Copiii mai mărișori cîntă... Cei alții țîpă. Nu prea-mi place, ca orchestrație. Cine-i duce-n brațe? Aceleas muieri? Ni-i dăruiesc eu mămici cu tot? (*Ride.*)

RADU: N-or fi vrut să se despartă de ținci... SULTANUL: Dar iată că bravul nostru Katavolinos face semnul...

RADU: Da, pileul sare și-l împresoară... Ce înseamnă asta?

MAHOMED: O oaste valahă?

RADU: A fost mascată în pădure... Sînt mai numeroși decît ai noștri. Luptă și femeile...

MAHOMED: Erau oșteni...

RADU: Cum îi măclăresc...

MAHOMED: Katavolinos a fost prins.

RADU (*trist*): Tepeș a fost mai viclean... Se ureă pe cai... pleacă...

MAHOMED: Ce face gliaurul?

RADU: Semne cu mina... Adică, pe curînd...

MAHOMED: Ne-a scăpat printre degete...

Giți oameni de-ai noștri ucîși...

RADU: Prizonierii sînt tîrîți cu ei... O să-i tragă în țeapă...

MAHOMED: Asta mă îndîrjește. Iată un dușman pe măsura noastră... Abia aștept să dau ochii cu el...

RADU: Am trecut prin niște emoții... Dar de ce întîrzie oamenii Măriei Tale cu podul de vase?... Armata turcească freamătă de nerăbdare... I-am lăsat mult timp lui Tepeș să se întărească... Stăm de atîta vreme la Dunăre...

LOCOTENENTUL (*intră*): Din păcate, și-retlicul s-a întors împotriva noastră.

MAHOMED: Sînteți niște tonți. Parecă lucrăți cu picioarele. Ordan trecerea Dunării...

LOCOTENENTUL: Ați mai ordonat-o de trei ori... Gheața e subțire... Podul nu e gata...

MAHOMED: La lăsarea nopții începem ofensiva...

LOCOTENENTUL: Va fi greu să debarcăm pe un țarm înamic pe întuneric... Am putea fi măclăriți...

MAHOMED: Să aibă Tepeș satire pentru cîtă carne îi aduc... Nu-i dăm nici un minut de răgaz... Sîii că așteaptă ajutoare de la Domnul Moldovei.

LOCOTENENTUL: Ce să transmit pașalelor? MAHOMED: Deseară...

LOCOTENENTUL: Am înțeles!

Cortina

Tabloul 12

Interiorul cuștii. Nu se văd gratiile. În scenă se află Zunis, Impăratul, Războiul și Finanțele. Masa, fără scaune.

RĂZBOIUL : Moda asta nouă de a minca în picioare...

FINANȚELE : Ei uită că din picioare măninci mai mult...

ZUNIS : Aia e, că nu poți avea încredere în nimeni.

FINANȚELE : Logic, trebuia să se ajungă aici. Corpul omenesc nu suportă decît o anumită cantitate de bătaie pe centimetru pătrat. Tot ce trece peste, dăunează caracterului.

RĂZBOIUL : Eu nu admit chestia asta. Eu, unul, n-o admit. Altfel, ar trebui să devenim niște trădători, la cea mai mică atingere, la prima pâruială. Nu ! Ce-am reținut din disciplina spartană ? (*Cu îndârjire.*) Te aruncă în prăpastie și nu cazi... dacă ai caracter ! Te ții în aer, dar nu le faci jocul !

ZUNIS (*indignat*) : Domnilor, dar era prietenul meu cel mai bun...

(*Se aude de undeva, de sus, glasul ascuțit al unui turc, așa cum strigă muezinii.*)

GLASUL : „Allah aude și vede“... „Allah aude și vede“... „Allah“...

ZUNIS : Iar se roagă.

GLASUL : „Aude și vedece“...

FINANȚELE : Asta s-o creadă el.

GLASUL : „Ooo, poporul meu... Cămila pe care-o vedeți aparține lui Allah. E un semn de la el. Las-o să treacă și nu-i cășuna vreun rău. Altfel va fi rău de tine...“

(*Se înțelege acum că glasul vine chiar de deasupra lor.*)

RĂZBOIUL : Ascultați-mă pe mine : e ca picătura... menită să verse paharul...

FINANȚELE : Dar cum s-o fi urcînd acolo ?

RĂZBOIUL : Chiar în capul nostru...

ZUNIS : Simplu, cu scara...

FINANȚELE : Și apoi, cum de reușește să-și mențină echilibrul ? Înțeleg că stă pe scară și merge...

IMPĂRATUL (*vine cu un papuc în mînă*) :

Am găsit un papuc la ușă...

GLASUL : „Cămila pe care...“

IMPĂRATUL : Bine, dar pața palatului ? Ce păzește garda de 300 de suedezi înalți, înarmați pînă-n dinți ? De ce se dă voie să se officieze în capul meu rugăciunea musulmană, în timp ce eu o fac pe cea creștină ? Dacă s-amestecă ? Să fie dat imediat jos. Mă încercă la „Tatăl nostru“... (*Incepe să se roage, „Tatăl nostru“, în grcește, suprapunîndu-se glasului tîngitor al musulmanului.*)

ZUNIS : E plătit ! I-au dat parale grele să ne convertească. Au găsit un habotnic musulman, i-au pus un minaret în brațe și face pe muezinul peste Impărăția bizantină.

IMPĂRĂTEASA (*apare indignată*) : Măcar credința să ne-o lase neștirbită ! Am tot respectul pentru legea lor, dar și ei să aibă același respect pentru credința mea, credința părinților noștri.

GLASUL : „Nu-ți spune rugăciunile prea în gura mare, dar nici prea puțin, ci pe un glas de mijloc“...

ZUNIS : Vedeți, nici Coranul lui măcar nu-l respectă. Urlă ca un disperat...

IMPĂRĂTEASA (*ingrijorată*) : N-a mai apărut Stratos ?

FINANȚELE : Eh ! E aproape sigur că...

IMPĂRĂTEASA : Nu se poate...

RĂZBOIUL : Stimată Doamnă, multe nu se pot și... ce se mai fac ! Ba chiar, cu cît un lucru pare mai imposibil, tocmai acela se înfăptuiește primul.

ZUNIS (*indignat*) : Mai întii că ne-a jignit. Țsta de sus e un copil care zdrăngănește o jucărie nevinovată, pe lingă monstrul de Stratos.

IMPĂRĂTEASA : Cum să ne vîndă el pe noi ? E peste marginile închipuirii. L-am primit în familia noastră, am împărțit aceeași pîine amară a pribegiei... Ba noi ne cunoaștem chiar de la palat... O dată i-am întins mîna la o recepție și-am schimbat cîteva cuvinte...

RĂZBOIUL : Ce e mai ciudat e că tocmai el ne sfătuia să fim de granit... Însă eu v-am mai spus : bătaia corporală, aplicată în mod abuziv și cu anumită regularitate... îl face pe om să-și vîndă... mamă, tată, frați, surori, cumnați, veri, unchi, mătuși...

ZUNIS : Familia te privește... Însă cine-ți dă dreptul să te atingi de țară ?...

(*Intră Izabela.*)

IZABELA (*fredonînd*) : „La-la-la... Trandafirii...“

RĂZBOIUL (*cu interes*) : Ce vești ? Ce trupe — era să zic trupuri — au mai intrat în bazin ? Nu, serios, Sultanul dă drumul dușmanilor peste voi, să-i înmuiați, și la urmă, storși de vlagă, să-i bată el vitejeste ?

IZABELA (*supărată*) : Secret de stat, stimate.

RĂZBOIUL : Ei, nici tu nu mai știi de glumă ! Nu te supăra.

IZABELA : Dacă vrei vești de afară, aflați că pe domnul Stratos l-am văzut îmbră-

cat în caftan, ținându-se după Sultan, făcând parte chiar din suita sa.

ZUNIS : Sultanul nu-i prost că ține pe lângă el un individ atât de nvătățat. Să nu uite însă că Stratos al nostru e ultimul dintre oameni în ce privește caracterul.

IZABELA : Nici o grijă, nu pentru caracter l-a luat. Ci pentru ce are-n cap. (*Indignată.*) Și nu numai că spune tot... dar și idei... Învață cum să fie speculate punctele slabe ale Occidentului. Ce e mai grav e că e sincer și pasionat în tot ce spune.

RĂZBOIUL : Sultanul ?

IZABELA : Stratos.

ZUNIS : Așa a fost toată viața. Când se dăruie așa... vinde tot... ruinează...

IZABELA : Dar noi ce vină avem ?

IMPĂRĂTEASA : Și n-ai încercat să stai de vorbă cu el ?

IZABELA : E greu, mamă. Acum, că s-a văzut mare, abia dacă s-a uitat la mine. (*Incepe să plîngă.*) Mi-a zis că am moravuri ușoare.

IMPĂRĂTUL : Năravuri ușoare.

IMPĂRĂTEASA : Ale tale sînt ușoare și-ale lui grele...

RĂZBOIUL : Așa oșeilăm noi, bizantinii, între moravuri ușoare și moravuri grele... (*Rîde.*)

IZABELA (*printre sughituri*) : Zic : „Domnule Stratos, de bună voie faci dumneata carieră ?”... Zice : „Da ! Și tocmai asta-mi place mie la turci, că mă lasă să fiu de-al lor de bună voie”. „Dar nu-ți închipui — zic — că mergi prea departe cu entuziasmul pentru civilizația lor ?” Zice : „Am luat toate civilizațiile la rînd, nu fac două parole chioare ! Asta e cea adevărată !”

ZUNIS (*hotărît*) : Gata ! Îi condamnă la moarte pentru fugă la inamic și înaltă trădare. E cineva împotriva ?

IMPĂRĂTEASA : Să nu ne pripim. Nu poți judeca un om, fără a-i da posibilitatea să se apere.

ZUNIS : Dar el, cînd prin comportarea-i infamă condamnă la moarte întreaga noastră suflare ?

RĂZBOIUL : Cazul e grav. Își va primi pedeapsa în lipsă... Să mai strîngem însă documente...

ZUNIS : Pss ! (*Ascultă.*)

VOCEA : „Allah aude și vede”...

IMPĂRĂTEASA : Parcă e alt glas... Sst ! (*Ascultă.*)

FINANȚELE : Îmi e cunoscută vocea asta...

VOCEA : „Cămila pe care o vedeți trecînd”...

ZUNIS : Stratos !

IMPĂRĂTEASA : Dumnezeu, s-a turcit !

IZABELA : Asta voiam să vă spun. A trecut la credința lor... A devenit chiar mistic... musulman... susține că e fericit că l-a desoperit pe Allah într-un minaret. Și așa-i scilipece ochii cînd se suie acolo ! Da, e aproape fericit, zice.

FINANȚELE : Ne temeam că nici de suflelor n-o să fie bun, și ia te uită cum ia înălțime.

RĂZBOIUL (*indignat*) : Vedea-te-ar apostolul Pavel ! Izabela, te rog din suflet, cînd mai ai ocazia să-l întilnești, citește-i „Epistola către romani”. Fă asta pentru mine.

IMPĂRĂTEASA : Poate-l aducem pe drumul cel hun...

VOCEA : „Allah aude și vede”...

ZUNIS : Mai e și monoton, după toate acestea.

(*Un zgomot mare. Totul se clatină. Războiul se aruncă imediat cu fața în jos.*)

FINANȚELE (*cînd cușca încă mai vibrează*) : Un cutremur... Și astea țin cu ei. Ne schimbă și legea, ne pocese și scoarța.

RĂZBOIUL (*ridicîndu-se*) : Aș ! Drumul, frate ! Hîrtoape. Treccm peste hopuri în viteză.

IMPĂRĂTUL : S-a năruit temelia palatului. N-o să mai găsească celălalt papuc printre dărînatūri... Chemați zidarii să-mi mistriască pe jos !

HARAPUL (*întră cu un papuc în mină*) : Cine-a furat papucul credinciosului nostru ? (*În papucul de la Impărat.*) Nu pierdeți ocazia de a vă căuta sănătatea. Aici, pe pămînt, numai ceaial de busuioac ! Și oțetul de meru... Doar acestea subțiază sîngele. Vatămă arsurile... (*Iese.*)

ZUNIS : Asta i-o fi spus-o turcul tău, după ce-a căzut. Una spune sus, alta la sol... cum a căzut, cum a devenit mai uman.

STRATOS (*de pe acoperiș*) : „Allah aude și vede !”...

FINANȚELE : Asta se ține tare.

RĂZBOIUL : N-o fi luat-o prea sus ?

VOCEA : „Cămila care”...

FINANȚELE : Ii iei nenorocitului de ture piinea de la gură...

IMPĂRĂTEASA : S-a turcit, spurcatul... (*Smulgîndu-și părul de durere.*) La ce i-a folosit atîta carte ? Dacă n-a putut să-l oprească de la pierzania sufletului ?...

FINANȚELE : Mai bine rămînea analfabet...

RĂZBOIUL : Eu am prevăzut de mult asta, dar n-am vrut să vă spun.

ZUNIS : În ce mă privește, l-am condamnat la moarte. Voi executa sentința imediat ce se va reînființa Bizanțul.

IMPĂRĂTEASA (*jale mare*) : Cu astfel de oameni, nu se va mai întimpla asta niciodată. O, pasăre Phoenix ! Unde ești, pasăre Phoenix, să-mi dai cenușa ta să mi-o pun în cap ? Cînd vom mai revîia noi ? Cum ? Dacă pînă și cărturarii ajung farisei, iar fariseii, vameși...

RĂZBOIUL : Cumplite vremuri.

Cortina

Tabloul 13

Cortul Sultanului.

MAHOMED : Cînd am insomnie, seara, înainte de culcare, iau un atlas istoric cu puțină apă. Și, așteptînd să-și facă efectul, urmăresc cu degetul imperiul hitiților... dar peste o clipă trebuie s-o iau de la început, pentru că, de fapt, imperiul hitiților e imperiul egiptenilor... nu, al asirienilor... al medo-caldeenilor... al persilor... Dacă așa stau lucrurile, mă gîndesc, pot să dorm și eu liniștit...

STRATOS : Măria Sa vorbește astfel...

MAHOMED (*ofînd*) : Dar nu pot dormi... Sînt nefericit !..

STRATOS : Cuceritorul e nefericit !

MAHOMED : Cucerеști inimi, ocupi țări una după alta, aduni bogății... ei, și ? La orice nivel, sufletul omeneșc e măcinat de o imensă neliniște... care e ca igrasia ce pune stăpînire încet, încet, pe un palat cu temelia în apă...

STRATOS : Poate iubiți...

MAHOMED : Toți iubim și toți sîntem neînțeleși. Spune-mi unul care a fost înțeleș... în dragoste... și în ce limbă ?

RADU (*intră*) : Iertare, Măria Ta...

MAHOMED : Dacă nu te iertam, aflai asta pînă acum... (*li întinde brațul rînit.*) Stringe, te rog, pansamentul... Poate-o să dau poruncă să îți se ia sabia... Nu era înmuiată în venin de viperă de prin munții voștri ?

RADU : Nu. (*Il pansează.*)

MAHOMED (*către Stratos*) : Iată un om de invidiat... Nimic nu-l înmoaie. De multă vreme încerc să trezesc în sufletul lui o dramă și el o rezolvă în modul cel mai simplu : cu paloșul. Nu izbutese să-l pun pe gînduri, să-l fac să mediteze.

STRATOS : Poate n-are vocația tragediei...

MAHOMED : Mă tem că n-o are. Știe ce vrea și-o ține morțiș, dar nu se întrebă ce va urma după ce totul va fi cum vrea el... (*Incet.*) Civilizația noastră e de pe acum infectată... Dar asta rămîne între noi... Și știi ce-o să se-nîmple în țara ta, după ce va veni în atingere prea mare cu noi, cu armata noastră, cu oamenii noștri, cu năravurile noastre ?

RADU : Vom avea o pavăză...

MAHOMED : Da, și asta... Dar nu veți mai avea pavăza voastră... vă vom lua dreptul de a ține sub steag propriu oaste... Domnitorii nu vor sta pe tron mai mult de trei, patru ani... pentru că tronul va fi cumpărat de la Poartă cu aur... Se va căra din Valahia aur cît să poată duce, nu doi cai, ca acum, ci 600 de cai... o herghelie înotînd în aur... Sînteți voi atît de bogați ?

RADU : Dimpotrivă... e o jale... (*Zimbînd.*) Și, la urma urmei, poate nici nu vor mai fi cai.

MAHOMED : Privește puțin în viitor... și vei vedea consecințele acestui entuziasm al tău... Ce e acum, dacă o fi așa cum zici, nu-i nimic... Vom vlăgui energiile...

STRATOS : Sultanul glumește...

MAHOMED (*din ce în ce mai tare*) : Vom frînge cerbia... Vom instaura frica.

STRATOS (*către Radu*) : De ce l-ai zgîriat la mînă ?

MAHOMED : Ce planuri ai de viitor ?

RADU : Mut capitala de la Tirgoviște... și... la urmă... văzînd și făcînd...

MAHOMED : Și după ce mă-nțorc eu ?... Că nu-mi convine zestrea, nu vreau să rămîn o viață în satul tău... cum o să te aperi de cel pe care-l vom mazili sau de alții ?... Armata nu ț-o pot lăsa toată... că soldații mei sînt năfiroși... și-apoi vreau să mai euceresc și-alte noroade. Am aici lîngă mine un cartograf de vază...

RADU : Iertare, Măria Ta...

MAHOMED : Lasă, lasă asta... Ce facem, mergem mai departe sau ne întoarcem ?

RADU (*stă pe gînduri*) : Mergem mai departe.

STRATOS : V-am spus. N-are vocația tragediei...

RADU : Poporul meu înghite imperii... E mic, dar asta face tot timpul... cu asta se ocupă. A mai înghițit vreo cîteva pînă acum... de ce nu și pe ?...

STRATOS : Da, dar cu ce sacrificii ?

MAHOMED : Bravo, așa-mi plăci ! Deci, care pe care... Hai să vedem, care pe care. (*Către Stratos.*) Îmi place că e simplu și linear, nu ca fratele său, îndrăzneț pînă la nebunie și atît de semeț. Iată un om fericit... mie, fericirea îmi e refuzată... (*Strigă.*) Locotenent !

LOCOTENENTUL (*apare*): Știu, mergem mai departe. Turacan, însărcinată cu paza Dunării, are a vă aduce ceva la cunoștință. (*Iese și se întoarce cu Turacan.*)

TURACAN-BEG-OGLI: Vasele noastre de pe riul Bosna au intrat în Dunăre, azi, mâine, sosesc și cele de la gurile Dunării.

MAHOMED (*îi întinde un sul de hirtie*): Ce e asta ?

TURACAN-BEG-OGLI: O copie după scrisoarea trimisă de Tepeș prietenului său Matei, Regele Ungariei.

MAHOMED (*citește*): ...și mai află că am pus în țape 20.000 de turci, în afară de cei arși sau cei cărora nu li s-a putut găsi capul...“ (*li dă scrisoarea înapoi.*) E bine. E rău, dar e bine...

CORTINA

ACTUL III

Tabloul 14

Scena e goală.

(*Marin Mărin intră cu o legăturică. O pune jos, o desface și începe să presare cenușă — asta e în bocceluță — făcând o diră de-a lungul scenei.*)

O VOCE DE FEMEIE: Măi băiete, unde ești, măă? Intră, mă, 'n casă, că vin turcii... Ce stai pe drum?...

MARIN MĂRIN: Nu, că ăia sînt departe... că n-a-neput să cîrîie gaița. (*E atent.*) Cînd vin străini, tipă gaițele-n salcîmi. (*Fără grijă.*) E, he, unde-or fi... (*Iar începe să presare cenușă.*)

VOCEA: Eu ți-am spus s-arunci cenușa la gunoi, și tu ce faci acolo?

MARIN MĂRIN: Diră. Să știe tata pe unde să se-ntoarcă, să nu se rătăcească... Am mai făcut-o eu o dată cu țărițe și-a lins-o Codin, acum, cu cenușă... e sigură... numai dacă n-or linge-o cămilele, să-l facă pe tata să rătăcească drumul... (*Se aude o gaită.*) Ii... Iși începu și-asta cîntecul. (*Fuge.*)

Cortina

Tabloul 15

Vreo șase-șapte femei tinere priuse-n horă. Se văd numai de la genunchi în sus. Vorbesc, glumesc, joacă de zor, mutînd cu greutate picioarele. În fundal se văd așezate, cu spatele spre public, cîteva țesturi mari.

FLOAREA: Eu n-am mîncat nici ieri, nici alaltăieri. Cînd am de făcut o treabă ca asta, ajunez! Era la noi un olar. Cînd s-apuca de modele noi, postea. Da, da, nu-ți iese lucrul bun, dacă nu ești ca lacrima.

VICA (*spre Gherghina*): Saltă, fă, din conci, dă din mînă, biți-o, că pierd ritmul. Uite, fă, așa! (*li arată cum să se legene.*) Ori, ce-ai păzit azi-noapte? Că dacă ți-ar fi fost omul acasă, te-aș fi crezut.

GHERGHINA (*juicînd*): Greu fără scripcă. Îl luară și pe moș Leancă? Ne mai zdrăngănea aici.

TILINA: S-au dus toți. Și țambalagiu'... și... solzu' de pește.

VICA: Bărbații ăștia — unde merg își iau distrația cu ei, iar noi jucăm pe sec... la mai toarnă, fă, apă.

(*Floarea ia o găleată cu apă și-o toarnă în locul unde e hora.*)

TILINA : Ușurel, că-mi stropesci poala.

GHERGHINA : E, acum, parcă mai alunecă.

VICA : Incaltea, pleavă o fi destulă ?

FLOAREA : Pleavă — cită frunză și iarbă.
(*Rid.*)

VICA : Dar balegă de cal ?...

TILINA : Asta, mai puțin... Căii-s la rebel...
Se balegă-n Dunăre...

GHERGHINA : Ceva tot am găsit noi...

VICA : Da' pămîntu', de bun, e bun... De-aici de unde luarăm e toamă ce trebuie. Galben... și elisos... Cînd se-ntărește e... tun.
(*Incetînd jocul.*) Mă dor țurloaiele...

GHERGHINA : Fusele...

TILINA : Începu să se-ntărească... Și eu abia le mai trag...

GHERGHINA : Giovlăii acolo, că nu e gata.

FLOAREA : Mai are-o țiră, dar eu nu mai am nici o vlagă-n mine...

TILINA : Nu mai posti și tu ca proasta...
Lasă la ale bătrînețe...

RIȚA (*apare c-o banița-n cap. Se oprește lingă femeii*) : Bun lucru ! Mă duceam pe cîmp cu de mîncare și-mi făcurăți poftă. Rîmniî la joc. (*Intră-n horă și începe să joace, așa, cu banița-n cap.*)

TILINA : Io-te la asta ce drag de viață !
Mamă ! I-auzi cum saltă lingurile-n oală...
Zdranga-zdranga ! Așa, trage-i merou.

RIȚA : Păi, dacă n-om juca acum... (*Ride, părăsește scena.*)

GHERGHINA : Aprigă muiere.

FLOAREA (*oprește jocul*) : Ho, că-l frămîntarăm destul !

(*Se dau la o parte. Se vede acum, jos, grămada de lut moale.*)

VICA : Cîte ne-or ieși ?

GHERGHINA : Păi, de fiecare cîte unu' mai mare... și unu' mai mic... Măcar că le facem oamenilor o bucurie, cînd s-or întoarce.

VICA : Că bărbatu-meu zice, de fiecare dată, cînd frînge pita... „Al dracu' țest, nu mai coace neam ! O să mă pui cu frigarea pe el, să-l burdușesc”. (*Se-nchină.*)

GHERGHINA : Păi, al meu nu dete cu el în bătătură ? ! A zis că afumă floricelele de pe piine, alea făcute cu coada lingurii ori priscolnicerul... Știi, pui zeamă de ou și dai pe piine și faci florile...

VICA : Pareă s-au vorbit toți să nu le mai placă.

GHERGHINA : Nu, că și țesturile erau de cînd lumea... burdușite rău.

FLOAREA : Iu ! Da' nu mai pot de oase !
Dacă deseară o să mă ia ăla de odihnită... e-he !

TILINA : Dac-o veni.

GHERGHINA : Îi dai cu prescură, peste mîină.

VICA : Gata, acum să le croim... Dați-vă aproape...

(*Marin Mărin vine și stă pe cinci lingă ele.*)

FLOAREA : Țsta nu șade deloc acasă. Toată ziua printre picioarele muierilor.

MARIN MĂRIN : Zise e-a zis să nu mai jucați în țesturi. Să faceți zid...

VICA : Cine zici, mă, e-a zis e-a zis ?

MARIN MĂRIN : Nenea Toma, l-a trimis vorbă muerii lui și ea m-a trimis cu vorba.

MANDA (*intră*) : E lată rău cu păgîni...
Iute cu pămîntul ăsta la gard...

VICA : Facem gard din el ?

MANDA : Gard tare, de să iasă zid... Să stăm piute după el și să-i pocnim peste fes, peste moț.

GHERGHINA : Poate cu coada cîrpătorului.

MANDA : Nu, cu pietre încinse... Țesturile de le-avem, le ridicăm în fiare. Facem focul sub ele și coacem pietre... Cînd vin ăia, jap ! peste gard... Că la noi plouă cu lipii fierbinți.

FLOAREA : O să le cărăm în poală...

(*Manda le spune ceva la ureche. Toate se sperie.*)

TILINA : Inspecție ? Păi, atunci să-i arătăm ce zid de apărare fac muierile. Cum știu să pună pieptul...

GHERGHINA : Frămîntăm zidul ca pe piine, îl spoim cu ou și facem floricele pe el. Iar cînd or veni să culeagă floricelele, poc ! cu pietricele... La treabă, nevestelor, că e groasă rău...

TILINA : Fir-ar ei de păgîni ! Ne sparseră hora ! La noi ia bătaie ăl de-ncearcă s-o spargă...

MANDA : Măcar de-ar lua și Mahomed.
Țsta al cîtelea e ?

GHERGHINA : Al doilea.

MANDA : Și de cît e ceata, de zece, de cîșpe ?

TILINA : De-ia să punem mîna...

GHERGHINA : Ne sparseră sîrba din căruță și ne stricară cheful.

MANDA (*comandă*) : Întoarceți bombardele cu fața la vale !

(*Femeile întorc țesturile din fundul scenei cu fața spre scenă. Se văd ca niște guri de foc, luminate.*)

TILINA (*către Marin Mărin*) : Du-te, mă, și spune-i să-i trimită vorbă lui Toma. Să n-aibă ei nici o grijă... Să-i aducă încoace cum or ști, că aici e treaba noastră.

MANDA (*chibzuind*) : Zidul îl croim la fundul grădinilor, sau unde ?

Cortina

Tabloul 16

IZABELA (*apare din dreapta, merge la cușcă, dă să intre, vede că e închisă cu lacătul*): Iarăși am rămas pe dinafară. IMPĂRATUL: Am închis — zdrone! — granițele.

IZABELA (*trăgînd de lacăt*): Deschideți! Nu sînt vinovată.

IMPĂRATUL: Avem secrete.

IZABELA: Față de mine?

RĂZBOIUL (*către Izabela, răstît*): Dacă faci cîrc, dă-ne și pîine!

IZABELA (*tristă*): Voiam să-î cînt în strună împăratului. Să-î descrețească fruntea.

ZUNIS: N-am înnebunit eu toții...

IZABELA (*șoaptă*): Să știți... orice s-ar întîmpla, sînt eu voi. Cînd aveți nevoie de ceva... Bateți în lacăt cu verigheta, discret... de trei ori mai lung, apoi, de șapte, scurt, apoi, poc-poc... și spuneți ce-aveți de spus, că-nțeleg.

IMPĂRATEASA: În ce pat de campanie să te căutăm? (*Incepe să plîngă*.) N-aș fi eruzat niciodată că în familia noastră imperială... care s-a mîndrit întotdeauna cu morala... (*Plînge și mai tare*.)

IMPĂRATUL: Dar moralul? Ce ziceți de moralul trupe?

IZABELA: Dacă puteți înțelege... încă nu-î totul pierdut.

IMPĂRATUL (*foarte tare*): Ce nu-î pierdut? Ca să știm, să nu-l mai căutăm.

IZABELA: Pst! Totul... Nu-l mai căutați. Mă primiți sau ba?

IMPĂRATUL: Nu ne ajung pătrățelele, mozaicul... Nu începi în Ravenna... (*Ride*.) Fecioarele au fost investite vestale și trecute la alte treburi feciorelnice.

IZABELA (*către ceilalți*): Să vă spun ceva... Dar e tîrziu...

(*Se aude pași. Dă să plece, se întîlnește cu Radu. Îl ia de mînă și-l trage deo parte*.)

RADU: Ce-i cu tine?

IZABELA (*incet*): Vești de la fratele tău.

RADU (*în șoaptă*): Ce?

IZABELA: O șansă... Îți mai lasă o porțiță...

RADU (*o ia de umeri*): Să nu încerci să...

IZABELA: Ascultă. Nu-i timp. Adineauri stăteam pe punte... Aūd un clipocit, mă uit... Cineva înotase pe sub apă pînă la lingă corabie...

RADU (*furios*): Aiurezi...

IZABELA (*îl zguduie*): Crezi odată!... (*Șoaptă*.) O să treceți pe lingă o cîrcă... Atrage-l într-acolo...

BADU (*perplex*): N-am auzit nimic... Mă duc, dau în vileag...

IZABELA (*îl sărută*): Iartă-mă, am glumit... Ce să spui, dacă n-ai auzit nimic?

BADU: Ce fel de cîrcă? Astea-s bazaconii. Te rog... Știu că ești pusă să mă tragi de limbă... dar eu mine...

(*Intră Mahomed*.)

MAHOMED (*furios*): Nu e nimeni aici? Cei care păzesc și nu observă ce se întîmplă în apă vor fi sugrumați pe uscat...

IZABELA: Dar, ce s-a întîmplat? Ah, sin-teți vinăt. Cum vă zvîcnește vina de pe tîmplă. Liniștiți-vă!

MAHOMED: Am zărit eu ochii mei un om care-a dispărut sub apă... ca o vidră... Cine era? Ce căuta? Unde s-a dus?

IZABELA (*făcîndu-se a nu înțelege*): S-a inecat? Vai! Un om în apă?!

RADU: O vidră?...

MAHOMED (*bate din palme*): Locotenent!...

LOCOTENENTUL (*apare*): L-am prins... Iscoadă de-a lui Tepeș...

MAHOMED: Pe cine-a contactat?

LOCOTENENTUL: N-a suflat o vorbuliță... oricît de mult l-au schingiuit... Muri cu buzele încheiate...

MAHOMED (*către Radu*): Ce fel de om e Tepeș, de știe să-și formeze astfel de ostași devotați?

RADU: Aha, om? Prealuminate... (*Un moment de ezitare*.)

MAHOMED: Spune.

RADU: Preaînțeleptule... îmi stătea ca un pietroi pe inimă să vă mărturisesc...

IZABELA: Radu... uite-te la norul acela...

RADU: ...că nici eu nu pricep... Taie-n carne vie.

MAHOMED: Atunci, de ce-l iubesc toți așa?

RADU: De frică. Nu că le-ar plăcea carnea crudă...

MAHOMED: N-ar trebui să i se ia tronul unui bărbat care știe să-și strunească atît de măiestrit oamenii...

RADU (*bosumflat*): Atunci, nu i-l mai luăm... Să-i mai dăm încă unul, nu?

MAHOMED (*ride*): Îmi place, nu-ți pierzi cumpătul.

IZABELA (*a trecut printr-un moment de încordare, așteptînd să fie denunțată*): Beizadea Radu s-a născut într-o miercuri, cînd sînt trei ceasuri norocoase, nu într-o marți, cînd sînt trei ceasuri rele. (*Alintîndu-se*.) Luminate... mai faceți ceva pentru fostul Bizanț?

MAHOMED (*rizînd*): Eu l-am făcut fost, nu eu l-am fost făcut.

(*Dinspre cușcă se aude vocea hotărîtă a lui Zunis*: „Libertate... Libertate... doar patru silabe.”)

IZABELA: Fie-vă milă, cuțitul a ajuns la pîrseaua de os...

MAHOMED (*bine dispus*): Ipochimienii aștia nu știu decît să protesteze...

LOCOTENENTUL: Se țîn numai de mitocosluițe...

ZUNIS și RĂZBOIUL (*în cor*): Pînă să vină turcii eram liberi, vin ei și deodată nu mai sîntem liberi. Cum se explică asta?

MAHOMED (*furios, se apropie de cușcă*):
Hei! Ce vă lipsește? Mai vreți o cușcă?
Una mai mare?

IMPĂRĂTUL: Azi-dimineață, călăul ne-a re-tras dreptul de împotrivire...

MAHOMED: Asta-i bună!... Cine i-a permis?

IMPĂRĂTUL: I-am suflat că e împotriva uzaștelor, dar ei, tu!...

MAHOMED: Avem niște călăi cam mocofani, Habar n-au de drepturi. Nici unul n-a auzit de dreptul roman, nici unul de dreptul civil.

CORUL GRECILOR: Libertate!

MAHOMED: Toemai mergem să eliberăm o țară mică. (*Spre Împărat.*) În calitate de aliați, aș fi dorit să ne consultăm în privința cimpului de luptă.

IMPĂRĂTUL: Eu atac primul, ea de obicei. Din față. Turcul din flancuri și pe la spate.

MAHOMED: Aș fi vrut să nu te grăbești cu darea semnalului... Dar toate acestea... după spectacol...

IMPĂRĂTUL: Bine, acum du-te, că sînt obosit... Fă-ți rondul de noapte. Prinzi vreunii jucînd cărți, le tai cartea.

(*Sultanul, Radu și Izabela se îndepărtează de lingă cușcă.*)

MAHOMED: Ideea o am de la răposatul Baiazid... De fapt, a fost a lui Tamerlan... Baiazid i-a dat doar viață... a înfrumusețat-o... acceptînd să fie plîmbat, scos în lume, după carul lui Timur cel Șchiop, care mergea însă atît de repede...

RADU (*visător*): Și Baiazid purtă o luptă prin părțile acestea... Domnul nostru era unul. Mireea...

IZABELA: O mare victorie a Islamului.

MAHOMED (*enervat*): Mai terminați odată cu lupta aia de la Rovine! Dacă victoria era chiar atît de grozavă, nu ne-am mai fi ostenit noi acum pînă aici... Fulgerul a săvîrșit greșeli. Rău, iute, nervos, nestatornic. Satrap, a suprimat popoare. Ar trebui scos din istorie...

IZABELA: Ei, așa or fi fost vremurile.

LOCOTENENTUL: Să i se marteleze numele de pe monumente. Nu e greu, lei ciocanul, dalta, hîrșe, hîrșe! și nu mai aude nimeni de el.

MAHOMED: Se îndepărtează de la credință... A, mi-am adus aminte. Locotenente, pune-l la dispoziția aliaților. (*Îi întinde un Coran.*) Cu arma asta vor învinge și ei. De-asta veni-sem...

(*Locotenentul ia Coranul, se apropie de cușcă și-l strecoară Împăratului.*)

IMPĂRĂTUL (*uitîndu-se la carte*): Și pe-asta ați legat-o... în piele...

MAHOMED: Încercați să înțelegeți...

(*Cei din cușcă se string roată și răsfoiesc cartea.*)

IMPĂRĂTEASA: Ce Dumnezeu — de-a-n-doaselea!

ZUNIS: Ar putea fi și mai rău... Și așa, dar și altmintrelea, și „Amin” la mijloc... Se anulează totul...

Constantinopol, Sfînta Sofia, interior

MAHOMED: Încercați să înțelegeți.

IMPĂRĂTUL: Nu am nevoie de nici o carte. Sensul secret al istoriei l-am aflat adineauri. Ghicie de unde? Din viață!

MAHOMED (*prefăcîndu-se curios*): Nu mai spune! Acum, că sîntem între noi, poate mi-l împărtășești și mie...

IMPĂRĂTUL: Nu împărtășesc musulmani și păreri contrarii.

MAHOMED: Nu rimează. Hai, zi-i!

IMPĂRĂTUL (*confidențial*): Dacă nici istoria n-o fi avînd hazul ei... (*Ride.*)

MAHOMED (*ride*): Asta-i tot? Nu-i o vorbă lipsită de duh.

(*Iese, urmat de Radu, Izabela și Locotenent.*)

IMPĂRĂTEASA (*către Împărat*): Mai bine tăceai!

IMPĂRĂTUL: Pontul Euxin e de mult o mare turcească!

IMPĂRĂTEASA: Nu trebuia să-i spui.

IMPĂRĂTUL: A... (*Începe să topăie.*) L-am păcălit... L-am păcălit... Nu era asta sensul secret al istoriei... ci cel alăturat... (*Topăie și mai tare.*)

ZUNIS: Cîă vreme nu ne organizăm noi, cei dinăuntru, n-o să ne organizeze nimeni.

Cortina

Tabloul 17

Armata turcească a trecut Dunărea.

UN OSTAȘ : Unde e, măă ? (*Strigă tare.*)
Undee ?

AL DOILEA OSTAȘ (*răspunde din altă parte*) : Nu se vede nici o cetate.

UN OSTAȘ : De atîta timp tîrim după noi
naniila asta de tun. Cel mai mare din
lume.

AL TREILEA OSTAȘ : A mușcat din zidu-
rile Bizanțului.

ALT OSTAȘ : O sută de perechi de boi trag
mormanul de fontă. Două alaiuri de zdra-
honi zdraveni împing din spate cu pîr-
ghii și dau bice.

(*Se aud îndemnuri : Hăăă ! Hai odată !
Hăis ! Cea ! Cea !*)

AL TREILEA OSTAȘ : Ghiuleaua e cît
banița.

ALT OSTAȘ : Bubuitura se aude peste
mare.

UN OSTAȘ : Unde lovește face o groapă
adîncă, iar creștinilor le pune și-o cruce.
(*Rîde.*)

ALT OSTAȘ : Unde e cetatea ? Toată ar-
mata noastră se freacă la ochi, dar n-o
vede.

VOCI : Ne-au crăpat buzele de sete. Cerul
guri e uscat ca deșertul. Mîncăm praf.
Ne sar ochii lingă fîntinile otrăvite.

UN OSTAȘ : Stați ! Se văd crenelurile. Allah
fie binecuvîntat ! Ce mîndrețe de fortă-
reață ! Ia lungiți-vă gîturile.

VOCI : Nu vedem nimic. Ba, iat-o !

AL DOILEA OSTAȘ : Pregătiți tunul...

ALTE VOCI : Ha, ha, ha, e mirajul... Aștia
pictază cetăți pe aer și ni le filfîie, ca
să ne înnebunească de tot... Ha, ha, ha...

MAHOMED (*intră furios*) : Hai, ce vă zgî-
iți ? Am ajuns, dăm bătălia.

UN OSTAȘ : E păcăleală, Luminăția Ta.
Oricît ne-am apropia, ea se îndepărtează.

ALT OSTAȘ : Aștia încearcă să ne atragă
în cer...

UN OSTAȘ (*strigînd*) : În ce ?

ALT OSTAȘ : În cer... ca după aia, ei, de
jos, să ne întepe în ealcîi. Să ne tragă în
țeaapă. Eu zic să ne-ntoarcem.

MAHOMED : Tu rămîi aici. Omoriți-l pe-âl
de-a vorbit acuma. Trageți eu tunul în
fata morgana !

VOCI : Am înțeles.

MAHOMED : Trebuie cucerită mai întii a-
ceastă fortăreață din cer a lui Tepeș.
(*Comandă.*) Foc ! (*Se aude o bubuitură
teribilă. După ce se termină ecoul.*) E
tot acolo. Foc !

UN OSTAȘ : Tragem, da' nu arde... Ce să
sară în aer, dacă ea e de aer, gata să-
rită...

(*Vacarmul mai multor bubuituri.*)

ALTE VOCI : Ha, ha, ha... Sultanul ne-a în-
găduit să executăm nălucile valahilor. De
atîta vreme încercăm să dărimăm o ilu-
zie de pe coviltirul Bărăganului.

MAHOMED (*comandă intruna*) : Foc ! Foc !
Așa, băieți... (*Pe alt ton.*) Cînd isprăvim
umbrele, staffile, înclipuirile, vom da și de
oamenii vii, care-și poartă nălucile sus,
ca pe niște steaguri.

RADU (*apare lingă Sultan*) : Inceputul e
bun. S-alege praful.

MAHOMED : Sub pașii noștri, țara ta rî-
mine scorojită ca un pergament mîncat
de molii...

RADU : Ei, dar la prima ploaic...

MAHOMED : Ori la prima vîrsare de sin-
ge... (*Comandă.*) Foc !

RADU : De cite ori l-aud, îmi pun degetele
în urechi. Puneți o echipă de spahii să
se uite în fiecare groapă de tun, poate
descoperim și cetatea Helis. Știți, capi-
tala getului Dromichet.

MAHOMED : Aveți și cetăți îngropate, în
afară de cele cocotate deasupra reali-
tății ?

RADU : Da. Numai din cele îngropate. Mi-
rajul provine de la cele vechi, de pe
vremea dacilor și a romanilor, care sînt
pomenite de istoricii greci, se și văd, ca
bunăoară aceasta, dar cînd te apropii
dispare. Să se uite bine prin gropi, poate
le dibuim...

MAHOMED (*enervat*) : N-am venit pentru
săpături arheologice, ori ca să punem
viță de vie...

RADU (*rișînd*) : Ați băgat spaima și-n ciori,
he, he ! Uitați-vă la ele. Și-au luat cui-
burile în gheare și-au plecat să clocească
într-o zonă geografică avantajoasă.

MAHOMED (*domolît*) : Mă, da' frate-tu ăla e
tare de ureche... El n-aude vacarmul
ăsta ? (*Pe alt ton.*) Greșeala mea e c-am
venit aici cu toată artileria, cînd era de
ajuns un pile de spahii. De ce ne împie-
dicăm noi ? De niște garduri de nuiele !
În loc de creneluri, pîrleazuri. Satele se
numesc Coșereni. Cauți ostașii și dai de
popîndăi, care, una-două, intră-n găuri.
Eu m-aș întoarce...

RADU : Nu se poate...

MAHOMED : Mi s-a urît de cînd tot merg...
Nici peisajul nu e interesant... Hai, hai...
și...

RADU : Bine că nu mergem înapoi.

MAHOMED : Cîmpia asta nesărătă zici că
a fost fund de mare ?

RADU : Așa se spune... Grînar și rezervor
de dropii, cele mai mari păsări din Eu-
ropa.

MAHOMED (*scîrbit*) : Nu-mi plac fundurile
de mare.

RADU : S-ar părea că de aceea și voiți să
le cuceriți. (*Pe alt ton.*) M-a apucat o
melancolie... și nu știu de ce.

MAHOMED : De atîta timp tu îmi spui
povești despre locurile pe unde trecem...
ăi uite un gorgan, că uite iepurele.

- Și asta e tot. Am schimbat sezonul, cîteva perechi de cai... Numai schimbarea Domnului văd că-ntîrzie...
- RADU** : Să nu fie Luminăția Ta mai nerăbdător decît mine. Uitați-vă la vulturii accia de pe cer.
- MAHOMED** (*rizînd*) : Găile și uliții s-au prefăcut în vulturi ?
- RADU** : Or fi simțind apropierea bătăliei... Și, vedeți sus ? (*Avîntat.*) Ce albastră e bolta pe la noi ! Ați auzit de albastrul de pe la noi ?
- MAHOMED** : Allah se va simți bine într-un cer ca de lapis-lazuli. Iartă-mă că-ți vorbesc semiprețios.
- RADU** (*cu intenție*) : Și Mahomed ?
- MAHOMED** : E trimisul lui aici pe pămînt.
- RADU** : Pe pămînt, da, dar nu aici.
- MAHOMED** : Nici nu te-ai văzut cu caftan și-ai și început să ai replică.
- RADU** : Asta, ca să nu lăsăm discuția să lincezească.
- MAHOMED** : Parcă văd c-o să faci și tu ca Tepeș.
- RADU** : Măria Ta...
- MAHOMED** : Ei, lasă, c-o să fie bine. Azi-mîine ești Domn. (*Sfătos.*) Să nu faci prostia să-ți torni singur apă cînd te speli pe mîini. Ori să te ștergi singur cu peșchirul. Creezi funcții speciale pentru asta.
- RADU** : Știu, c-am luat seama cum e pe la Stambul. N-am pierdut timpul degeaba, am tras cu ochiul la civilizație. M-am și gîndit pe cine să pun ibrătear și pe cine să-l numesc peșchiriu.
- MAHOMED** : Și să ai multe slugi. Auzi, Radule. Multe slugi la Curte. Faci un pas, dai de-o slugă, faci alt pas, dai de altă slugă, al treilea pas nici nu-l mai faci, că-l face o a treia slugă, care-ți ghicește intenția. Și fiecare servitor nu trebuie să facă decît un singur lucru, sau chiar nici unul... Altfel, se încurecă între ei. (*Pe alt ton.*) Cum te îmbraci tu și cum îi îmbraci pe dregători ? Te-ai gîndit la asta ? Cade tot în atribuția Domnului.
- RADU** : Nu ne lăsați nici țării ?
- MAHOMED** : Nu.
- RADU** : Atunci, șalvari de sus pînă jos.
- MAHOMED** : Da, șalvari și eiocșiri. Apoi, ori ilicul ori anteriorul. Peste anteriorul, să se încingă Țara Românească, așa, frumos, cu tacitul. Pe deasupra, fiecare supus al nostru să-și pună binîșul îmblănit ori giubeaua.
- RADU** : Dar îi lăsăm Domnului caftanul...
- MAHOMED** : Atît cît l-o putea duce... Iar pe cap... ce credeți c-o să purtați voi, aștia din nordul Dunării, pe cap ?
- RADU** (*rugător*) : Luminăția Ta, te rog, nu fesuri. Orice, dar nu fesuri ! Că mă cert cu poporul. Știu, e vorba de credință. (*După o pauză, vîzînd că Mahomed tace.*) Ișlicul cred c-ar merge.
- MAHOMED** (*hotărît*) : Nu. Calpaluc. Că e mai greu, iar voi aveți miei mulți, nu se pune problema blănilor. Altă problemă se pune. Ce crezi : or să primească boierii tăi moda asta ?
- RADU** : A, imediat. Boierii, cuconetul. Mai greu îmi va veni cu prostimea tîrgurilor și cu țaranii...
- MAHOMED** (*visător*) : Toată Curtea ta să fie un atlas și-o catifea și-un suliman, înțelegi ?
- RADU** : Moda se ia imediat.
- MAHOMED** (*visător*) : Să stea licheaua turcită pe sofa, așa, într-un colț, să tragă din narghilea, să dea baceșii pișicherilor și samsarilor, ca să scape de haraci, de belele și dandanale... și să nu fie în stare să se scarpine singur după ureche, necum să mai pună mîna pe sabie. Noi o să fim cu sabia.
- RADU** : Vreți să ne moleșiți...
- MAHOMED** : Da, avem nevoie de moleșala voastră... că sinteți prea iuți. Prea greu de prins... Ce zici, or să vrea ?
- RADU** : Boierii care nu sint de acord îi schimb, mă înconjur de oameni credincioși... dar mai greu e cu țaranii... pe ei, dacă-i schimbi...
- MAHOMED** : Ii desființăm ! Luăm pămînturile și le dăm minăstirilor. Minăstirile le umplem de greci... mi-a spus Stratos că are el niște prieteni în Fanar, foarte dibaci în a storcea lapte și din piatră senecă. Ce zici de chilpir ?
- RADU** (*supărat*) : Vă bateți joc de mine... Cum adică ?
- MAHOMED** : Deloc ! Nici nu-ți dai seama ce pas important faci. Mergem mai departe.
- RADU** : Mergem.
- MAHOMED** (*privind în zare*) : În sfîrșit... o cireadă de vite.
- RADU** (*se uită*) : Mda... Boi, vaci... la păscut... Se vede că au fost lăsate de sătenii bejenii.
- MAHOMED** : Ce-i mogildeața aia ?
- RADU** : A, văcarul ! Asta trebuie să fie prostul satului.
- MAHOMED** : Desteptii și proștii în vremuri proaste... Poate aflăm ceva... (*Coboară din căruță și-o ia într-o parte.*)
- RADU** (*sare și-l oprește*) : Nu vă depărtați singur de grosul oastei.
- MAHOMED** (*ride*) : Acum o să mă sperii de-un văcar ?
- RADU** : Nu, nu-i bine...
- MAHOMED** : Văd că mă păzești strașnic... Adio, libertate, adio... (*Se întoarce.*) Repede un pile de ostași să-l aducă pe văcarul acela încoace.
- LOCOTENENTUL** (*de undeva din spate*) : Înțeles.
- MAHOMED** (*după o pauză*) : Și, zi, așa — fund de mare.
- RADU** (*atent la cireadă*) : Mda... ros de nevoi... Uite-te, Măria-Ta...

MAHOMED (*privind*): De necrezut...

VĂCARUL (*apare legat și îmbrincit în scenă*): 'Neața.

LOCOTENENTUL: Uitați-vă, ce zdrăhon! Cireada era tot de formă. Vacii manechin. Doar pielea. Înăuntru, ostași. Șapte inși în șapte boi...

MAHOMED (*către Văcar*): Boi sau vaci?...

VĂCARUL: Vite cumsecade. Așa mi le-au dat în primire, așa le-am luat.

LOCOTENENTUL: Șapte inși, mai să doveadă un pile întreg...

MAHOMED: Ce planuri aveți?

VĂCARUL: Să pase vitele... să se-ngrașe, că de cînd cu vremurile astea... nici nu mai plouă... ori plouă prea mult. Au ajuns numai pielea și osul...

RADU: Numai pielea... că osul...

VĂCARUL: Vite... dobitoace...

MAHOMED: Ce vite, dacă erau burdușite cu haiduci?

VĂCARUL: Nu știam ce-au intrat în ele și le-au mîncat pe dinăuntru. E adevărat că-am ațipit o țirișoară adineauri...

LOCOTENENTUL: S-a luptat și el ca un centaur! Abia au reușit să-l prindă. L-au înconjurat vreo cincisprezece de-ai noștri... Patru din ai lor au murit... Trei au reușit să fugă... Aveau caii ascunși în pădure...

RADU: Caii tot tu îi păzeai?

VĂCARUL: Tot.

MAHOMED: Cine ne pîndea din cai? (*Rizînd*) Tepeș nu era în vreun armăsar? Tare aș fi vrut să-l călăresc...

VĂCARUL: Nu știu... că eu păzesc vitele...

MAHOMED (*enervat*): Ce vite, dacă erau soldați?

VĂCARUL: Cînd mi s-au dat în primire, mi s-a spus că sînt vite. Cică: du-te, paște-le pe izlaz. Și tocmai s-a nimerit să treceți pe lângă ele. Și tocmai s-a nimerit să fie cineva înăuntru.

RADU: Cu săbii, cu topoare...

VĂCARUL: Cu ce-a dat Dumnezeu... Mai mult topoare. Eu aș zice să vă întoarceți de unde-ați venit, că uite, nu mai putem stăpîni nici vitele. Sar ea și cîinele turbat. Ce să le facem? N-aveți ce căuta la deal...

MAHOMED: Unde?

VĂCARUL: La deal... (*Arată spre munți*.)

MAHOMED: Nu sînt munți?

VĂCARUL: Deocamdată, dealuri.

MAHOMED (*rizînd*): Și te pomenești că, în dealurile astea, Tepeș al vostru a băgat niște munți... Și numai ce-o să-i răstoarne peste armia turcească.

VĂCARUL: Eu așa chibzuiam. Șarpele, dacă-l doare capul, iese-n drum. Ce vă trebuie? Faceți cale-ntoarsă. N-o să aveți mîncare, nutreț de vite, nici atîta... Cîmpul e ca

balega uscată... Nu mai sînt bucate, nu nimica... (*Rizînd*.) Cum s-ar zice, suflă Golanul... Noi, Crivățului îi zicem Golanul. Acum o să-l poreclim tot așa și pe ăsta de la miază-zi.

RADU: Știu că voiati să-l prindeți viu pe Sultan și pe mine odată cu el...

VĂCARUL: Eu nu voiam nimic. Eu îmi păzeam viișoarele. (*Ingrijorat*.) Ce-o să le spun diseară în sat? Unde e cireada? Or să-ntrebe. Ce să le-ndrug?

MAHOMED: N-o să zăi apuci să le spui nimic.

RADU: Nici măcar cu limbă de moarte.

VĂCARUL (*calm*): Mă omoriți?

MAHOMED: Te jupăim de viu. Și-n pielea ta o să băgăm un bou adevărat... Ha, ha... Nădăjduiesc să-ncap!

VĂCARUL: Dacă e pe-asa... atunci, de ce nu intră chiar Luminăția Ta? Ar fi mai nimerit, că drumurile noastre sînt cu primejdie. Și tot ar mai rămîne loc și pentru un vitel ca dumnealui. (*Arată spre Radu*.)

MAHOMED (*răstit*): Luați-l! Beliți-l!

RADU: Bine, mă, omule, așa se vorbește cu Luminăția Sa Sultanul?

VĂCARUL: Eu am o vițică și-o cheamă Sultana. Cînd nu mă ascultă, o mai croiesc și eu bîta. Dar aia e mai desteaptă. Stă în țare, n-o ia razna peste cîmp ca voi.

(*Locotenentul îl scoate din scenă pe Văcar*.)

MAHOMED: Ca să vezi de ce atîrnă soarta omului. Puteam fi mort, dacă nu mă oprea la timp...

RADU: Pe pămîntul meu, e de datoria mea să vă păzesc... (*Ofînd*.) Deși, deocamdată, pămîntul nu e al meu.

MAHOMED: Să mergem.

RADU (*ingindurat*): Și să nu uităm că, dacă alunec prea departe cu toate astea, vine Ștefan peste mine și-mi sparge casa, îmi ia nevasta, fata, tot. Acum căică și-a întărit cetățile de la Nistru și-o să fie cu ochii pe noi. Îi plac femeile de peste Milcov, nevoie mare, și pe toate se pune să le apere și se arată foarte priceput în războaie.

MAHOMED: Într-un an-doi, terminăm cu el. Țsta e mic de stat, n-are voie să domnească mai mult de cinci-șase ani. Că e mînios și, în loc să vină să ne sărute mîna, umblă cu soli pe la polonezi, pe la Doge. Mi-a spus Stratos tot, Ștefan e leit Tepeș, doar că în loc să tragă în țeață, face biserici, cu aceași cruzime.

RADU: I-a potrivit dracu' cu domnia în același timp... (*Pe alt ton*.) Și cum se numește ăla de aduce ligheanul?

MAHOMED: Mataragiu...

RADU : Da, pentru postul de inataragiu cred e-o să organizez un turnir... și care învinge, duce ligheanul...

MAHOMED : Bravo... Să dăm pînteni !

Cortina

Tabloul 18

SAFTA : Am făcut o fasole bătută, o nebulnie ! Cu rîntaş de ceapă prăjită. Am scos varză acră din puțină și-am pregătit-o cu puțin ulei și piper. Să-ți lingi degetele. *(Cu oarecare teamă.)* Am tăiat cocoșul...

DOAMNA STANCA : Nu trebuia să-l tai. O să se supere. E și vineri. Postește. Ținea mult la cocoș. O fi ostenit.

SAFTA : Tocmai de-ai. O să aibă o foame de lup. Și-apoi, dumnealui — dacă nu mănîncă ciorbă, îl doare capul. Am făcut-o cu zeamă de varză. Acră ! Niște ardei iuți.

DOAMNA STANCA : Țuică ?

SAFTA : Am scos cu țîlful din butoi. Citeva țoiri înainte... *(Plescăind din buze.)* Mamă, mamă ! A trebuit să aplec butoiul într-o parte, nu mai ajungea țîlful... Cînd s-o fi bătut, anăciliță, un butoi ?

DOAMNA STANCA : Cu luptele astea ? Și-apoi, nici n-am apucat să eulegem toți prunii. Știi bine că se frîngeau crengile de prune motrone, dar tocmai atunci s-a întîmplat războiul ălalalt.

SAFTA *(inceput de îngrijorare)* : Da-ntîrzie...

DOAMNA STANCA : Și mie mi se pare... A cam trecut timpul... de mulțior.

SAFTA : Altădată, dacă începeau bătălia de dimineață, pe la prînz făceau ce făceau și te pomeneai cu ei la masă.

DOAMNA STANCA : Dumnealui zicea : gata ! Care-mi torni să mă spăl ?

SAFTA : Îi turnam apă cu cana, din vadră, se spăla pe mîini și pe ochi cu apă rece... și se așeza la masă. Pînă ce-și făcea crucea, și înghițea vreo trei îmbucături.

DOAMNA STANCA *(oțînd)* : După aia trebuia să-î punem ventuzele. Nu știi ce om am luat, Doamne ! Una, două, răcește.

SAFTA *(reproș)* : Nu răcește decît în bătălii. Dumnezeu știe cum o fi pe-acolo ! Se foiesc toți în toate părțile, se face curent, nădușese !

DOAMNA STANCA : Uneori se băteau în ploaie. Cu flanelul ud în spinare, închipuiește-ți ! *(Ascultînd cu atenție.)* Ia vezi, parcă a scrișit poarta.

SAFTA *(se uită pe ferestra)* : Linia e pustie. Vîntul... *(Îngrijorată.)* Și i se răcește ciorba. Încălzită, parcă nu mai are gustu' ăla.

DOAMNA STANCA *(pe grînduri)* : Dacă-ncepea bătălia pe la prînz, așa, pe la chin-die, numai ce-i auzeam... trap, trap, pe șleau... Pîini de praf, de sînge... Veneau la masă.

SAFTA : Ori, dacă vedeau că e rost să țină toată ziua treaba, trimiteau vorbă să le aducă muierile de mîncare. Se dădeau de-o parte și mînceau pe rînd. Turcii, mulți cîtă frunză și iarbă, puteau să lupte și cu burta goală... nu se cunoștea. Dar dumnealui avea o vorbă : cui îi e foame, întii să mănînce și la urmă să facă pe viteazul.

DOAMNA STANCA *(surizînd)* : Și numai ce se repezeau ai noștri, sătui, de după copaci ! Credeau păgîinii că au venit ajutoarele din Moldova, ajutoarele din Ardeal... și-o luau la fugă... *(Nelinîștită.)* Nu se vede nimic ?

SAFTA *(privește)* : Nimic... linia pustie...

DOAMNA STANCA : Parcă mă ia, iaca, o neliniște. Avusei și un vis rău azi-noapte... *(Înfiorată.)* Se făcea că venea, așa, o apă mare...

SAFTA *(speriată)* : Tulbure ? Asta e Dunărea. Au trecut turcii prin ea și-au tulburat-o cu caii, cu cămilele pline de praf pe copite. Am auzit că turcii vor să se mute aici la noi. Să ne ia pe toți robi la Țarigrad și ei să se mute acilea.

DOAMNA STANCA : Satul e ca și pustiu. La slujba de azi-dimineață n-au fost decît muierile și copiii.

SAFTA : Dar dacă s-a slujbit fără popă, rugăciunile noastre n-or fi fost bune ?

DOAMNA STANCA : Se spune : slujitul.

SAFTA : A cîlit proteasa în locul popii... că și ea e tot cultă.

DOAMNA STANCA : Popa Stan a-nceins sabia peste antieriu și s-a dus cu Toma. Zice preotesei : „Începi tu slujba, de-o fi să-ntîrzi...”

SAFTA : Toată iarna ne rugarăm : ba să dea Dumnezeu un ger mare să-nghete Dunărea și să crape caii sub turci... Ba să se-nmoaie gerul Bobotezii, să se mai dezghețe oleacă, să nu vină ăia prea repede, să nu alunece pe gheață... Ne-a ascultat Țl de sus — săracul. A-nghetat gîrla, apoi a dezghețat-o.

DOAMNA STANCA : Da' pe turci tot nu i-a-mpiedicat.

SAFTA : Pe turci, pasă-mi-te, trebuie să-i oprească ai noștri. De-alde Toma, de-alde Vodă. De-ai sînt oameni : să se-ncontreze.

DOAMNA STANCA *(oțînd)* : Dacă nu trecuau atît de mulți păgîini pe podul de vase...

SAFTA : Bine că spuseși, de mult voiam să te-ntreb : cum e ăla *pod de vase* ? *(Ezîtînd.)* De străchini ?

DOAMNA STANCA *(ride)* : De corăbii... măicuță...

SAFTA : Aha... înțeleg... De corăbii... de le mai zice și străchini...

DOAMNA STANCA : Vase...

SAFTA (umedită) : Țala de bătu toba adineauri — ce credea el, e-o să lăsăm casa pustie și-o să plecăm lelea ? Unde să ne ducem de la socoteala noastră ? De la rost, de-aici ?

DOAMNA STANCA : Mulți și-au spart agoniseala. Și-au pus boii la jug, și-au plecat în bejenie. Bine că au carele două proțape... că nu știu în care parte trebuie să fugi... Vremuri grele am apucat.

SAFTA : Ce-o' fi avind turcii cu noi, măicuțiță ?

DOAMNA STANCA : Păgini !

SAFTA : Nu se trag și ei tot din daci și romani ?

DOAMNA STANCA : Da' de unde !

SAFTA : Da' din ce mama diavolului, Doamne iartă-mă, că m-au albit. Una, două, vin păgini... Am optzeci de ani și am albit din cauza lor. De cînd mă știu, una-două, că vin păgini... veni-le-ar numele ! Lua-i-ar apa ! (Incepe să plîngă.)
Din cine se trag ?

DOAMNA STANCA : Din pustiirile lor... din nisipuri...

SAFTA : Elinlu ! (După o pauză.) Unii, cîcăr fi venit sfîrșitul lumii, lo-te e-așa e ! Dac-o să auzi tu goarnele sunînd... la Judecata de apoi, să-mi spuși și mie... că mi-e-mi cam țiute urechea... M-o fi ajuns bătrînețea... cu toate că aș mai avea ceva vlagă. Adineauri am rîvnit la murături... Mincăi o gogonea...

DOAMNA STANCA (pe gînduri) : Povestea Toma de unul, un ostaș care tot așa a primit ordin să fugă... să se retragă în munți, din cauza năvălitorilor care erau prea mulți. Și el zicea : „Ferească Dumnezeu ! Nu dau înapoi nici un pas. Bămin aici pînă veniți voi”. Și și-a săpat singur groapa, vorbind cu ceilalți ostași, de una, de alta... și cînd nu s-a mai văzut din groapă, a zis : „Gata” — și aîlaltu a pus pămînt pe el...

SAFTA : Așa, de viu ?

DOAMNA STANCA : Asta i-a fost voința. De viu — și-n picioare. Cu sabia-n mînă. Zice : „La întoarcere, treceți pe-aici și mă luați, odihnit de veci. Eu nu pot să dau înapoi...”

SAFTA : Și l-au luat ?

DOAMNA STANCA : Nu l-au mai găsit.

SAFTA : Cine știe pe unde i s-a dus sufletul.

DOAMNA STANCA : Dar și rezelul are socotelile lui. Te mai faci că dai înapoi, te mai faci că-ți place străinul... Pînă-ți vine bine... la-ndemînă...

SAFTA (merge la măsuta cu trei picioare și dă un șervet la o parte de pe mămăligă) : Ce-o fi cu băiatul ?

DOAMNA STANCA : Omul ăsta al meu parcă nici n-ar fi căpitan de oaste. Luptă mai dîhai ca un soldat prost.

SAFTA : Nu l-o fi lăsat Vodă să vină la masă.

DOAMNA STANCA : Te pomenești că-l ia și pe Măria Sa... O fi stînd să-l aștepte... Știi... e-a mai mîncat o dată aici... și i-a

plecut. (Evocînd.) Tot așa, îl așteptam pe Toma și ne pomenim e-un străin.

SAFTA : Un drumet. „Bună seara” zice : „sînt de pe drum, n-ați vrea să-mi dați un ulcior cu apă ?”

DOAMNA STANCA : M-am uitat la el... era ostenit, plin de praf și parcă sîngera. I-am dat să se spele. I-am legat rana de la braț e-o cîrpă, i-am dat o cămașă curată de-a lui Toma și l-am pus la masă...

SAFTA : A mîncat de post, că era după Lăsata secului. Știu că aveam turtă caldă cu murături și...

DOAMNA STANCA : Și cam atît... că tot așa, pustiiseră unii, vara. Dar i-a plăcut... Mulțumește și pleacă. Și după aia vine și Toma, tot așa, fără arme, fără cal, fără nimic... Zice : „pierdurăm bătălia, ne-am imprăștiat... ca puii de potîrniche... Și Vodă e rănit la mîna dreaptă”.

SAFTA : Țala era chiar Domnul Vlad !

DOAMNA STANCA : Păi, cum îți spun, că după aia, cînd l-a întîlnit pe Toma, i-a zis : „Mă, o să mai vin pe la tine, să mînîne murături cu turtă caldă. Ce bune-au fost !” (Ride.)

SAFTA : E adevărat că frate-su s-a turcit la Tarigrad și-acum a venit cu păgini să-l dea jos de pe tron ?

DOAMNA STANCA : Nu-l biruie ei pe Vodă. Țsta știe cum să se bată. Fuge, se-ntoarce, se face că se lasă... și numai ce odată dă iama cu oaste ieșită ca din pămînt... (Pauză.) Bătălia de azi, îmi spunea mie Toma e-ar fi importantă, a mai mare. A mai grea.

SAFTA : Care pe care.

DOAMNA STANCA : Nu cred să-i fi răzbit pe-ai noștri. (Ascultînd cu atenție.) Ai, n-a scîrțiat porțița ?

SAFTA : A, nu... Poate mai trece vreun car întîrziat spre munte... Or fi fugit și ăștia ai lui Istrate... Muieroa e lăuză... cum s-o fi înecat să plece la drum ?

DOAMNA STANCA : Ba s-aude porțița scîrțînd...

SAFTA : O fi românul...

DOAMNA STANCA : El e, îl cunosc după pași... Ba nu ! (Sare la fereastră.) Aoleu ! Turcii !

SAFTA : Cine ?... (Stăpinindu-și emoția.) Repede la beci — acolo. Ne ascundem printre butoaie. Să le luăm mămăliga...

DOAMNA STANCA : Las-o, că e rece. (Zgomot mare afară.)

Cortina

Tabloul 19

Papuc, cu un pile de ostași, îmbrăcați toți în straie turcești, dau buzna în casă.

PAPUC (*văzînd mămăliga pe masă*): Ordin de la Măria Sa să se pustiască totul din calea turcilor, dar masa văd e-a uitat-o pusă.

UN OȘTEAN: O pustiu noi... (*Se repede la mămăligă*.)

PAPUC: Ține așa. (*Scoate o ață din buzunar*.) Împarte-o, ca să ajungă la toată șleahita. O îmbrucăm pe drum, că acum n-avem timp. (*Soldatul taie mămăliga și o pune într-un șervet*.)

PAPUC: Să scoatească cineva casa. (*Sare Alt oștean*.) Dacă găsești pe cineva ascuns, ucizi fără năvă, ca un turc adevărat. Porunca era ca toată lumea să dispară. (*Alt oștean începe să se uite pe sub pat, se urecă în pod*.) Mai avem puțin pînă la miezul nopții... Știe fiecare ce are de făcut...

TOTI: Daaa!

PAPUC: N-ați uitat esențialul?

TOTI: Nuuu!

PAPUC: Care este esențialul?

UN OȘTEAN: Esențialul este să ne-ajungă mămăliga pînă terminăm treaba cu turcii. (*Risete*.)

PAPUC: Luați seama la ce vă spun acum. Destupați-vă bine urechile...

STAN: Sînt destupate...

PAPUC: Ia să facem noi un control... (*Trece pe la fiecare și îi se uită în ureche*.)

Tu, Ioane, mă miram eu de ce ești cam fudul de a dreptă. Nu te-ai spălat de alaltăieri. Ia un surel și scoate-ți ceara. (*Ion execută*.) Și tu, Neagoe, la fel. Trebuie să aveți auz de iepure. Să nu se miște o frunză în tabăra turcească fără a prinde de știre. Sintem puțini și e musai să folosim la maximum toate capacitățile... Luptăm și cu auzul și cu mirosul și cu pipăitul... Și cu mîntea.

UN OSTAȘ: Și abia la urmă cu sabia?

PAPUC: Abia la urmă.

ALT OSTAȘ (*coboară din pod*): Nimenea...

PAPUC: Vezi și-n beci. (*Către ceilalți*.) V-a intrat în cap unde vine tabăra turcească... Vă cunoașteți fiecare potecuta! Trei din voi se tirăse, mascați cu mărăcinii. Se tirăse și ucid trei gărzi. Dar nu una lingă alta, mai răsfirete. Vă postați voi în locul lor... și faceți pe turcii... Vă duceți la gărzile apropiate și le șoptiți la ureche.

STAN: De s-o țină mîntea!

PAPUC: În timpul ăsta noi toți ne fofilăm spre corturi. Corturile sînt orînduite după rang. Intrați trei în primul cort, doi în al doilea, unul în al treilea... După ce

faceți treaba, o luați de la capăt. Un oștean în primul, doi în al doilea...

STAN: ...și ciți om mai rămîne, în al treilea.
PAPUC: Izbiți pe întineric! Apoi începeți să țipați turcește. Or să sară buimaci... se vor aprinde faclii... Tu, Ioane, ții-seos ceara?

ION: Scos.

PAPUC: Ce-am spus eu acum?

ION: Dacă mi-am scos ceara.

PAPUC (*nervos*): Ce face ăla-n beci, de nu mai vine?

UN OSTAȘ: S-o fi-mpiedicat de vreun butoi.

Vlad Țepeș, după o gravură germană contemporană domnitorului

ALT OSTAȘ (*apare din beci*): Nu e nimeni, casa e pustie. Am ascultat dacă se aude discuția. Nu se aude nimic. Sau dae-aud, aud tot ai noștri...

PAPUC: Tu, Stane, ascultă aici... cît mai e încă întineric, de n-au aprins ăia torțele, te dezbraci de straie și le ții în mîna... Să-ți văd cămașa de noapte. (*Stan își scoate șalvari, rămîne în cămașă de noapte*.)

STAN: Iacătă... deși, drept să spun... mă cam trage cămășoiul ăsta la somn.

ALT OȘTEAN: Să nu fie ăl lung.

PAPUC (*ia seama cămășii*): Nu prea e turcească... motivele astea pe la platcă sînt cam grecești... Sper să n-aibă ăla timp a se uita la riuri și șabace. Așa, buun! Deci, șalvari într-o mînuță, papucii în cealaltă... Unde-ți ții papucii?

STAN (*îi scoate de la briu*): Aici. De ce nu în picioare?

PAPUC : Ți-e teamă c-ai să răcești ? O să ie ia reumatismul ? Ții papucii într-o mână, șalvari în cealaltă și Țipi ca din gură de șarpe e-au venit valahii îmbrăcați turcește... Țipi asta în turcește.

UN OȘTEAN : Vezi să nu ți se-neurce ale două limbi.

PAPUC : Alergi așa din cort în cort, și, la-nghesuială, mai ucizi câte unul... care nu te crede...

STAN : Cu pumnul ?

PAPUC (*rizînd*) : Cu sabia, că o să ai mîinile ocupate. Ai sabia goală în șalvari... dacă ești flăcău. (*Incrunt.*) Va fi mare învălmășeală... vor începe să se omoare între ei.

ALT OȘTEAN : Mamă, mamă !..

PAPUC : În timpul asta, Măria Sa și eu mine o să ne facem cale spre cortul Sultanului.

UN OȘTEAN : Mergeți încet, să nu-i stricați somnul.

PAPUC : Am auzit că nu prea visează frumos de la o vreme și o să-i explicăm de ce. Voi trei (*arată spre trei ostași*), vă Țineți după mine...

STAN : Poate e nevoie de mai mulți... la o adică...

PAPUC : Tabăra e mare... trebuie să avem oameni peste tot... Poate dă Dumnezeu și intră luna-n nori. Cum a fost azi-noapte ?

UN OȘTEAN : Pe dinafară...

PAPUC : Mama ei de... codoașă ! O să ajungem acolo la timp ? (*Către Neagoe.*) Ce fac ei pe la ora asta ?

NEAGOE : Păi, ai mari se țin de intrigi și-ai mici... dorm ori se gîndesc la mări. Așară. Sultanul a pedepsit niște spahii, care s-au bătut între ei. I-a adunat apoi pe generali și i-a pus să meargă în patru labe. După aia urmează un fel de chermезă, cînd îi scoate pe unii dintr-o cușcă și-i pune să spună colăcerii...

ALT OȘTEAN : Ciută ?

PAPUC : Asta e Curtea bizantină... aia pe care i-a ocupat mai anii trecuți. Îi poartă după el și uneori îi pune să repete cum au fost luați ei pe nepusă masă...

UN OȘTEAN : Luați ca din oală ?

PAPUC : Dacă nu se termină chermезa pînă ajungem noi, să nu căscați gura, că nu merită. E apă de ploaie. Aftfel a căzut Bizanțul. Asta o știe bine și Sultanul, că nu e prost, dar grecii care joacă-n halimaua asta îl trag pe sfoară... Se îndepărtează tot mai mult de la adevăr... Las' că intervine și rutina...

NEAGOE : Un lucru n-am înțeles eu... la sfîrșit apare Sultanul. E chiar el, sau unul care face pe Sultanul ?... (*Rugător.*) Să mai întîrziem o țîră... poate se termină înainte... A patra oară n-aș mai rezista...

PAPUC (*incrunat*) : Învălmășeala din tabără va ține cam un ceas și jumătate... Pînă se dumiresc... Mulți or să se dumirească doar pe lumea cealaltă...

UN OȘTEAN : Dac-or avea timp și nu i-or pune aia din iad la treabă imediat.

PAPUC : E totul limpede ?

ALT OȘTEAN : Și la urmă... noi cum ieșim din tabără ?... N-o să-i putem omori pe toți... După ce ne orientăm ?

PAPUC : După căcăreze de iepure ! Te uii pe jos și încotro a fugit iepurele... îți iei tălpășita !

STAN : Nu ne e teamă de moarte... O dată murim, nu murim de-o sută de ori... să le-neurcăm între ele...

NEAGOE : Dacă-l ucid aia pe Măria Sa, se duce dracului toată șandramaua.

PAPUC : Nu moare el ! Nici o grijă. Preuare multă treabă...

ALT OSTAȘ : Nici eu... parcă presimt că scap...

STAN : Și eu...

PAPUC : Și eu. Bravo ! Ne întîlnim cu toții în fața cortului, voi fi lingă Vodă. Pe el o să-l recunoașteți de departe. O să fie cu capul Sultanului în mână, Țipiud turcește : „Că jale !” Și eu mă voi jeli și-mi voi smulge părul din cap. Din capul lui Mahomed. (*Risete.*) În momentul acela, cînd oastea va fi lipsită de cap, vor năvăli ai noștri.

UN OȘTEAN : Oastea lui Țepeș.

PAPUC : De trei zile, Vodă e pe drum... tot prin ripe, prin văgăuni... S-a apropiat neobservat... Sultanul îl știe de parte...

NEAGOE : Noi întreținem brambureala... Știu un loc în tabăra turcească unde Țipetele s-aud cel mai tare...

PAPUC : Toma, atacă dinspre pădure. Coman, cu ceata lui, dă buzna la vreo douăzeci de minute... eu vîiet mare, ca să creadă c-am primit și ajutoare... Totul e să vină oastea la timp.

UN OȘTEAN : Atunci, la învălmășeală... Nu există riscul de-a fi omorîți chiar de-ai noștri, văzîndu-ne îmbrăcați turcește ?

PAPUC : Ba există.

NEAGOE : Din moment ce tot te omoară, ce-ți mai pasă dacă sînt ai noștri sau ai lor ?

PAPUC : Neagoe, tu, după ce-ți faci treaba în primul cort, te furișezi în pădure și iei legătura cu Coman. Să pice exact în momentul în care i-am spus. Dacă prietenii noștri ar fi sîrit ca unu', era altă situație.

UN OȘTEAN : Mă gîndesc că trebuia să fim mai mulți aici pentru tabără...

PAPUC : Dacă mai luăm cîțiva oameni... rămînem fără arma... că o mînă sîntem toți... Dacă scăpăm și din beleaua asta... ne punem pe făcut zopii. Gata, nu mai

merge cu huzurul. Să dea dracu' să se nimerescă vreunul sterp.

NEAGOE (*rizind*): S-ajungem noi acolo.

PAPUC (*către Stan*): Hai, distribuie la fiecare mămăliga.

(*Stan împarte mămăliga.*)

UN OȘTEAN: Și dacă-l prindem pe Radu?

PAPUC: Ocoliiți-l. Lăsați-l în plata Domnului. E un prost. Dacă-l înhăța Vodă în alte condiții, îi trăgea o pereche de palme și-l băga în beci, pînă-i treceau gâr-găunii... Cică mama lor mereu le zicea: „Mă, să vă aveți ca frații!”

ALT OȘTEAN (*îmbucind din mămăligă*): Bucătăria românească e renumită.

UN OȘTEAN: Vin și străinii s-o guste...

PAPUC: E timpul să mergem. Uitasem să vă spun... unii dintre noi n-o să mai vadă poate ziua de mîine... Faceți-vă crucea și ziceți: „Dumnezeu să-i ierte!”

TOȚI (*se-nchină*): „Dumnezeu să-i ierte!”... (*Un moment de tăcere. Papuc cu ai săi părăsesc scena, care rămîne cîteva clipe goală. Apar, din beci, Doamna Stanca și Safta.*)

DOAMNA STANCA: Scăparăm și de turci...

SAFTA: Măculiță, cum mă dor oasele — unde stătu așa, chircită. Lua-v-ar boala de neînchinați!

DOAMNA STANCA: Fac ei ce fac și-și găsesc drum pe la prieteni.

SAFTA: Ce idee. Să se-înbrace turcește! Cum să-i deosebești?

DOAMNA STANCA: După fapte.

SAFTA: Păi, n-ai auzit că voiau să ne omoare.. că de ce n-am fugit. (*Speriată tare.*) Te pomenești că n-a omorît?! Că prea mă dor pe mine oasele.

DOAMNA STANCA: De treabă, ostașul...

S-a făcut că nu ne vede.

SAFTA: Mai găsești suflète bune și printre păgîni.

DOAMNA STANCA: De treabă, ostașul... din sat, Al Leliții. Eu tocmai mă pregăteam să ție... ziceam e-o fi și Toma cu ei... Dar parcă am înțeles că făcea semn să nu mișcăm.. Poruncă de la Tepeș. Cu el nu se glumește. L-ar fi pedepsit și pe copilul ăsta că nu respectă porunca, și pe noi pentru trădare de patrie, pentru că-i așteptăm pe turci cu masa pusă, în loc să fugim cum s-a dat ordin.

SAFTA: Te pomenești e-om fi greșit cu ceva! Se făcea că nu ne cunoaște și tăia în carne vie.

DOAMNA STANCA: El e pentru disciplină în rîndul femeilor.

SAFTA: Bunăoară, la noapte e bătălia a mare... Toma o să vină tocmai spre ziuă. Să mă duc să-nealzesc mîncarea? Să pun de mămăligă?

DOAMNA STANCA: Mai e timp... mai bine să ne rugăm...

SAFTA: Dacă-mi pică și ăsta îmbrăcat turcește, îl scuipe. Mi-au pingărit casa.

DOAMNA STANCA (*pe gînduri*): Cine știe cît de greu o fi și pentru ei... Adă ventuzele alea mai aproape... Poate vine cu vreun junghi în șale.

CORTINA

ACTUL IV

Tabloul 20

Sultanul e nervos din cauza lungirii fără rost a acestei campanii. Se pare că nici poapoarele din sudul Dunării nu se lasă ușor stăpînite: a primit vestea unei răscoale a sirhilor. Observă că-și pierde zi de zi umorul și, culmea, i-a secătuit, se pare, și vîna poetică! Tabăra turcească e așezată la poalele unei păduri. E seară, corturile încep să se liniștească. Căpeteniile turcești sînt che-

mate în cortul cel mai mare, unde Mahomed ține sfat.

MAHOMED (*înconjurat de oglinzi mari, care nu-l arată decît pe el. Se simte și prezența celorlalți, dar aceștia nu se văd. Vor apăsarea pe rînd, pe măsură ce iau cuvîntul*): Sînt într-o criză de creație. V-am chemat aici, ca să vă anunț, de pe această pernă, că de azi m-am lăsat de seris. (*Vagi semne de protest: „A! Dar de ce? Nu trebuia!”*) Vă rog să nu stăruiti, hotărîrea mea e luată. Dau ordin să nu mă mai considerați poet genial și să mă scoateți din abecedare. N-am ta-

lent. Menirea mea e să cucerească lumea nu cu pana, ci cu sabia.

VOCI : Așa e, așa e.

MAHOMED : Ați procedat greșit că v-ați lăsat impresionați de funcția mea și ați crezut că și ceea ce produc pe plan literar ar avea vreo valoare.

O VOCE : Niște prostii...

MAHOMED : Cine-a zis : „niște prostii ?”

VOCI : Cine ? Cine ? Care e criminalul ?

MAHOMED : Să vină aici în față Pașa din Vidin. Mi se pare că el e... i-am cunoscut glăsciorul... măcar că și l-a mai subțiat.

PAȘA DIN VIDIN (*iese în față*) : Nu m-ați lăsat să termin... Niște prostii, dar numai cele din ultima vreme. Asta am vrut să zic.

MAHOMED : Toate ! Și cele dinainte sînt tot inepții, te asigur. (*Către ceilalți.*) A fost singurul care a avut curajul să mă critice, singurul care a fost patriot...

VOCI ADMIRATIVE : Ei ! Ia te uită ! Bravo !

MAHOMED (*cu regret*) : Și tocmai pe Pașa din Vidin am dat ordin să-l castraze. Cum calificați această faptă a mea ? (*Tăcere.*) Așa-i că-i incalificabilă ? Mă căiește amarnic că am procedat pripit, că un adevărat bărbat de stat... i-am creat însă posibilitatea să ducă o viață tihnită, lipsită de privațiuni. De grija femeii de mîine și de alte griji... L-am pus paznic la haremul meu. Așa e, Pașă din Vidin ?

PAȘA DIN VIDIN : Așa e.

MAHOMED : De azi înainte, eu voi fi numai „Cuceritorul”, nu și „Favoritul muzelor”. În privința ideilor mele militare, nu cred că ați avea ceva de obiectat.

VOCI : Asta-i bună ! Ați cucerit jumătate din lume. Numai Alexandru Macedon și poate Caesar...

MAHOMED : Nici Alexandru Macedon și nici Caesar.

VOCI : Bineînțeles... Cum s-ar putea compara ?... Unul s-a lăsat mușcat de țintari, altul și-a permis luxul de a ține un senat...

MAHOMED : Noi am înlocuit senatul cu haremul. Le-am luat cadinelor toga și pumnalul. (*Bisete.*) N-o să repetăm greșelile înaintașilor.

PAȘA DIN VIDIN : Pot să mă retrag, Luminăția Ta ?

MAHOMED : Stai, că n-am terminat. (*Către adunare.*) Și aflați că nici viziunea mea militară asupra lumii nu a fost lipsită de fisuri, dovadă că au fost unii care au criticat-o aspru.

VOCI : Cine ? Cine ?

MAHOMED : Pașa din Vidin.

VOCI INDIGNATE : Huo ! Huideo !

MAHOMED : Îți mulțumesc, Pașă din Vidin.

PAȘA DIN VIDIN : Nu-i nevoie. Au fost niște simple sugestii. Oricine le putea face...

MAHOMED : Oricine putea, dar *nimeni* n-a făcut. Numai tu ai avut bunul-simț să atragi atenția... și ceea ce-mi pare rău e că tocmai pe tine te-am castrat !

PAȘA DIN VIDIN : Nu face nimic, nu face nimic... dar, vă rog...

MAHOMED : Repetă care au fost punctele de acuzare, adică ce ai văzut tu greșit și dăunător în politica mea din vest ?

PAȘA DIN VIDIN : Nu-mi amintesc.

MAHOMED : Ești modest. O să le înșir eu, punct cu punct. (*Către ceilalți.*) Zicea că asediul Belgradului a constituit o greșală, pentru că le-a demonstrat creștinilor că nu sîntem invincibili. Și că nu tot ce vrem să cucerim, cucerim cu adevărat. Că Ianeu de Hunedoara ne-a dat o lecție de cum trebuia ținută în friu o oaste. Și că popoarele din sudul Dunării n-au căzut e-am fi fost noi mai tari, ci din cauza slăbiciunii cnejilor sîrbi, care au început să se lupte între ei.

VOCI INDIGNATE : Ce idei ! Ce idei !

MAHOMED : Sînt originale. Istoria le va înregistra. Ca atare, spre gloria compatriotului nostru, Adevărul e că noi am știut să profităm de aceste slăbiciuni ale lor și i-am cucerit cu o armată slabă... ca și cînd ca ar fi fost tare... (*Bisete.*) Cu această armată slabă, noi vrem acum să-l înfrîngem pe domitorul valah, cu toate că Pașa din Vidin susține că nu vom reuși să obținem o victorie hotărîtoare prin aceste ținuturi, întrucît, zice, valahii au o tactică a lor pe care noi n-am studiat-o bine și care ar putea chiar să ne fie fatală.

O VOCE : În ce constă această tactică, Pașă din Vidin, ai putea să ne spui ?

MAHOMED (*către Pașa din Vidin*) : Ce zici ?

PAȘA DIN VIDIN : Dacă împăratul Traian ar fi lăsat ceva scris despre campania lui în nordul Dunării, așa cum a lăsat Caesar despre luptele cu galii, ne-ar fi fost mai ușor. Am fi avut mărturia. Dar așa sîntem siliți să dîbuim.

MAHOMED : Crezi că noi n-o să fim în stare să procedăm ca Traian ? (*Spre adunare.*) Cu alte cuvinte, poate n-ați înțeles, dumnealui e împotriva acestor campanii, și s-ar părea că, după defășurarea de pînă acum a evenimentelor, să aibă dreptate. Cred că mult mai bine ar fi să încercăm să consolidăm cuceririle de pînă acum și să clădim școli, să încurajăm artele, să facem să înflorească cultura musulmană, în țările deja cucerite... (*Pe alt ton.*) Deși, tot el a mărturisit că nu prea există o cultură musulmană.

O VOCE : Asta e prea de tot ! Dar e un trădător, e un...

MAHOMED : Am expus pe larg părerile Pașei din Vidin, spre a arăta că există și puncte de vedere diferite de ale mele. Cred că trebuie să le consultăm cu toată atenția, să tragem toate învățăturile, făcînd să triumfe adevărul. Dorința noastră, a tuturor, e prosperitatea Inaltei Porți, și în urmărirea acestui înalt țel trecem și peste orice orgoliu ori ambiții personale. Ce părere aveți ?

VOCI : Să i se taie nasul.

O VOCE : Castratul cîrn.

MAHOMED : Să nu înțelegeți greșit : eu socotesc contribuția Pașei din Vidin în aprecierea faptelor mele de arme ca fiind deosebit de interesantă.

O VOCE : E un aventurier. Să i se smulgă limba...

PAȘA DIN VIDIN : Un filozof grec, scriindu-și testamentul, spunea : „Scriu aceasta în fericita zi a vieții, care se întîmplă să fie și ultima zi a vieții mele”.

MAHOMED : Mă tem că și tu m-ai înțeles greșit. N-o să îți se întîmple nimic. Vei mai avea multe zile fericite... Dă-l încolo de testament.

PAȘA DIN VIDIN : Nu mi se mai poate întîmpla nimic. Ideile mele erau greșite. Pe drept cuvînt am fost pedepsit. Tot ce face Luminăția Ta e genial și...

MAHOMED (*rizînd*) : ...bun făcut. Dar de ce ai devenit dintr-o dată atît de slugarnic, Pașă din Vidin ? Înainte erai mai bătos...

O VOCE : Mai cu... nasul pe sus. (*Rîsete.*)

MAHOMED : Cine a zis ?

RADU (*iese în față*) : Eu, Măria Ta... M-a uimit purtarea Pașei, pe care și eu îl știam cu... totul altfel... cum am zis...

PAȘA DIN VIDIN : Trebuie să-i mulțumesc Măriei Sale că mi-a deschis ochii... Eram un infumurat, un ambițios, și toate cunoștințele mele nu puteau da roade din cauza femeilor. Îmi iraseam prea mult timp să cresc în ochii lor. M-am adîncit în învățătura lui Averroes și a lui De Gazzi. Și trebuie să vă spun că, acolo unde muncesc, treburile merg bine. Deși ar exista o mică problemă. Aș cere, în numele supuselor Luminăției Tale, cu care eu m-am consultat, o mică reformă.

MAHOMED : Spune, te ascult.

PAȘA DIN VIDIN : Membrele haremului Luminăției Tale vor să li se permită să poarte fusta ceva mai scurtă. Rineînțeleș, numai cît sînt în incinta haremului.

MAHOMED (*rizînd*) : Tot cu vederi largi ai rămas, Pașă din Vidin. Bine. Se aprobă. Du-te. (*Pașa dispăre.*)

RADU : Eu sînt unul dintre cei care au fost de la început împotriva concepțiilor Pașei din Vidin, considerîndu-le primejdioase, fapt de care s-a convins pînă la urmă nu numai Luminăția Ta, dar însuși Pașa. Dovadă că nu mi e pașă și nu mi are opinie.

MAHOMED (*rizînd*) : Ți-am dublat birul, o să îți triplăm.

RADU : Chiar dacă o s-ajungem să plătim bir pe hornurile caselor ori pe ferestre, ce contează această taxă materială, pe care-o plătești și scapi, față de garanția pe care ne-o dă Prealuminatul Sultan ? Vlad Dracul — pe care-l reneg ca frate — angajîndu-se în război continuu cu marele său vecin din sud, nesocotește voința poporului său, dorința lui de pace și suspunere, pune mai presus de orice niște ambiții personale...

MAHOMED : Se pare că el se sprijină, totuși, pe ceva. Pe ce se sprijină ?

RADU : Pe vînt...

MAHOMED : Atunci, cum de nu-l putem înfrînge ? De ce nu-l părăsește poporul, să vină spre noi cu brațele deschise ? Am trimis oameni care să-i cumpere boierii, să-i facă să treacă de partea ta. Au refuzat. Eu n-am văzut pînă acum vreun localnic, care să sară de gîtul oștenilor mei... prietenește, nu cu dorința de a le rupe beregata, cum s-a întîmplat...

RADU : Țara e pustie... Oștenii au dezertat din fața invincibilei oști a Luminăției Tale. Domnul, cine știe prin ce văgăună încercă să se ascundă, ca sobolul. Nu vedeți ? Întîlnim doar pileuri dezorganizate. Se arată și dispar... Lipsește o concepție de luptă unitară...

MAHOMED : Să nu fie tocmai asta concepția... Să nu ne tirim, așa, după nălucii, pînă în miezul munților și acolo, dintr-o dată, nălucile să-și arate colții.

RADU (*rizînd*) : Teama mea e că o să mă sui pe tronul de la Tîrgoviște ca pe un maidan părăsit.

MAHOMED : Socotesc acțiunea lui Țepeș ca pozitivă, întrucît ațîță pofta noastră de cucerire. Nu-mi plac femeile care nu fac fașoane și popoarele ce capitulează fără luptă. Nu e primejdie mai mare, pentru un imperiu înfloritor ca al nostru, decît lîncezeala. Cînd armele încep să ruginească, sfirșitul nu e departe. Cînd veți tăia capul lui Țepeș, înainte de a-l arunca la cîini, să mi-l aduceți să-l sărut. (*Pe alt ton.*) N-au trecut decît două secole de cînd o ceată de voinici au pornit cu săbiile înfășurate în turbane din nisipurile Asiei. Revelația lor, dată de Allah, de bună seamă, a fost că nimic nu-i fixat o dată pentru totdeauna. Se pot schimba granițele, oprîna popoare, arde cetăți, amesteca limbi. Se poate da o nonă înfățișare lumii, după voia și placul lui Allah. Cel mai greu ne-a fost să punem piciorul în această lume nouă. Cel mai ușor : să-l punem pe celălalt la capătul ei. Europa e putredă, stricată, lînceadă, perversă și, ascultați-mă pe mine : se vrea cucerită. Se dorește căleată în piciorare. Ferească Dumnezeu. Dumnezeu lor, să-l batem pe acest ghiaur, care — fie vorba între noi — ne întrece în viclesu-

guri și din cruzime, că mîine, poimîine, ne adăpăm caii în... cum se numesc apele acelea din apus, locotenente ?

LOCOTENENTUL (*vine în față cu o hartă*) : Păi, se numesc... au niște nume tare pocite...

MAHOMED : Chemați-l pe Stratos. (*Apare Stratos.*) Gîndește-te de pe acum la numele lor turcesc, limpede și sonor... (*Radu ride.*) Radule, norocul tău e că îmi ești drag. Ghinionul tău e că o să fii Domnul acestei țări, pe care o călcăm acum. N-o să te poți ține în tron fără ajutorul nostru ; și noi n-o să te putem ajuta fără să turcăm țara. Cam în cît timp crezi că s-ar putea turci Valahia ?

RADU : Valahia Mică, niciodată !... (*Incurcat.*) Vorbii de turcire, în sensul nobil al cuvîntului ? Adică ?...

MAHOMED : Bineînțeles...

RADU : Păi, știu eu, că oamenii sînt cam îndărătnici... grei de cap... limba noastră are altă structură gramaticală.

MAHOMED (*larg*) : Îți dau cinci secole... și asta, de hatîrul tău... (*Risete.*) Deși, poate că ar trebui să-l întrebăm pe Tepeș... Pînă mîine, poimîine încă mai e Domn. (*Se aude o bufniță.*) Ce-a fost asta, bufniță ?

LOCOTENENTUL : Bufniță. Dar numai una. Sîntem la poalele unei păduri, e noapte. Acestor păsări le place să iasă noaptea și... așa e cîntecul lor...

MAHOMED : Cam sinistru. Mîine ridicăm tabăra și ne îndreptăm spre Tirgoviște. Mîine seară dormim în palat ; m-am săturat de cort ca de mere pădurete... (*Către Radu.*) Vor fi fiind purici. Ori Tepeș n-a avut timp să facă prea mulți purici ? (*Risete.*) V-am spus că trec printr-o eriză de creație. Aș vrea ca domnia ta, Radule, să fie creația mea dinainte de eriză. Poate cea mai strălucită. Pașa din Vidin îl amintea pe Caesar, care și-a povestit în scris desfășurarea luptelor sale cu galii. Aș vrea să-i urmez exemplul. Dar despre ce lupte să scriu ? Dușmanii noștri au dispărut și mă întîmpină eu : gu-guu ! gu-guu ! (*Imită bufnița.*) Serie asta, dacă poți... (*Risete.*) Ultima noastră producție poetică a fost o odă... făcută praf de Pașa din Vidin... fostul Pașă din Vidin... fostul Vidin... că l-am ars... Pașa din Vidin avea, sau poate că mai are și acum, talent de critic literar. N-o să mai compun ode, gazeturi... Mă despart în fața voastră, generali, de creația mea poetică, dedicîndu-mi întreaga putere de muncă faptelor de arme. Aș vrea să mai citesc doar ultimul vers din ultima mea odă — ca să-mi iasă din cap. (*Pauză, atenție încordată, Mahomed tușeste, apoi recită.*) „Eu, pleoapa-nchis-a ochiului tău, geana-i"... (*Tăcere. Apoi aplauze.*) Cum îți se pare acest vers, Pașă din Vidin ?

PAȘA DIN VIDIN (*iese în față, se gîndește adînc*) : Tot ca înainte, dar mult mai izbucit. Îmi vine pe buze un cuvînt, am voie să-l spun ? „Genial“.

MAHOMED : Mă miram eu să-mi pierd talentul peste noapte. Și-acum, poștiți în cortul de spectacole. Și ocupați-vă locurile. Vin și eu, prezența obligatorie.

HARAPUL : Aș spune și eu o vorbă. Mie, momentul cu Bizanțul mi se pare prea lung.

MAHOMED : Ha, ha. (*Apoi, grav.*) În teatrul istoric, ea și în istorie, trebuie să ai ce tăia.

(*Intoneric. Zgomote și glasul Harapulii, care cîrtește* : „Da, dar emoția parcă se gîtuie prea încet“. *Apoi, clară, vocca Locotenentului.*)

LOCOTENENTUL : Serile cădea Bizanțul. Sultantul, care era tînăr și energic, dar, în același timp, plin de nemaipomenit orgoliu, reușea, după ce-l cuprinsese o dată prin forța armelor, să-l facă să cadă, în fiecare seară, de la sine.

(*Se aude bufnița.*)

Cortina

Tabloul 21

Viitorul în fașă. O sală a Palatului din Constantinopol. Înalți demnitari ai Imperiului se pregătesc să participe la ceremonia hotezului lui Ioachim, nepotul Împăratului. Fericita mamă, Izabela, tînără și îmbujorată de emoție, primește felicitările.

IZABELA (*către slujnică*) : Vezi, du leagănul mai departe de ușă. Să nu răcească. (*Slujnica execută porunca, mișcînd leagănul de aur, în care se poate ghici, printre dantele, pruncul.*)

RĂZBOIUL : Trebuie să fii fericită că e băiat.

IZABELA : Dacă trebuie, sînt fericită, domnule ministru de război. Eu mi-aș fi dorit o fată. Cu vremurile pe care le trăim ! Atîtea războaie...

FINANȚELE : Fetele sînt o pacoste pentru vistierie...

O VOCE : Atenție, vorbește ministrul de finanțe... (Risete.)

RĂZBOIUL : Ești obsedat de problema banilor, dragă...

FINANȚELE : Iar ministrul de război nu vede decât carne de tun.

IZABELA : Iar ai găsit un prilej să vă tachinați. (Către ministrul de război.) E adevărat, am auzit e-ar năvăli turcii?

RĂZBOIUL : Asta se aude de vreo 30 de ani... (Sigur pe sine.) Nu vin ei încoace...

FINANȚELE : Dacă nu vin... dacă încă nu vin... asta nu e din cauză că s-ar teme de oastea lui...

RĂZBOIUL : Vrei să spui e-au aflat că e vistieria goală? N-au de ce se osteni! Prin urmare, ar fi meritul tău că ne-ai pus înaintea turcilor? (Risete.)

IZABELA : Lăsați sfada... Amindoi aveți merite mari în stavila puhoiului turcesc. Cum zice și unchiul : „Amindoi, niște încrecă-lume”. I-ați încrecat și pe turci... (Curiozitate.) E adevărat că sint catolici?

RĂZBOIUL : Dacă sint păgini? (Risete.) Asta-mi amintește de întrebarea unuia : „E adevărat că Papa acesta ar fi mai catolic decât Papa celălalt?”

IZABELA : Ce dacă sint păgini? Că n-or fi avind nici un dumnezeu?...

ZUNIS (către Finanțe) : Drăgălaș copil... Păcat că vremurile sint așa cum sint...

FINANȚELE (dă să zică ceva, o observă pe Izabela, care s-a apropiat de grupul lor. Ia un pahar și închină) : În sănătatea priunțului Ioachim, nepotul Măriei Sale Constantin Paleologu, împăratul Bizanțului... (Arătând către copil.) Sper că știe că ne găsim la Curtea bizantină. (Risete.) Sau n-a fost încă informat?

IZABELA : O să aflu peste cîtiva ani, cînd... RĂZBOIUL : ...cînd o fi prea tirziu...

ZUNIS : Viitorul în fașă... să stăpînească și să mărească Imperiul bizantin...

IZABELA : Mulțumesc, domnule Zunis.
FINANȚELE : Păcat că vremurile sint așa cum sint.

IZABELA : Dar eum sint vremurile, domnule? Mie mi se par normale...

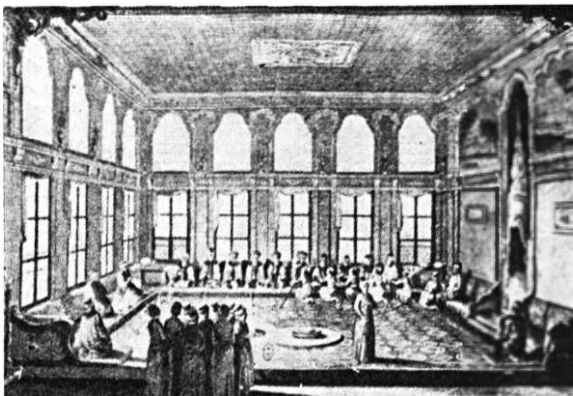
ZUNIS (rîzînd) : Normale? Adică, înțeleg... Toate mamele sint optimiste. Altfel n-ar mai naște prunci vii, și nu i-ar mai hrăni cu lapte. Nu-mi pot închipui o pesimistă născînd. Rostul femeii e să creadă în viață și să creeze viața.

IZABELA (îritată) : Și al bărbaților e să facă viața imposibilă. Am auzit că vin niște bărbați... o nebulie... Nu cred în mitul ăsta... Că ar fi feroși și așa mai departe... Sultanul Mahomed e poet și știe șase limbi : greaca, latina, araba, chaldeana și persana. E un om luminat... și destul de tînr.

ZUNIS : Ce e mai grav e că nici dumnealui nu crede... (Arată către ministrul de război.)

IZABELA : Și de ce e grav?

ZUNIS : Pentru că răspunde de paza cetății... Care are atîtea mîini... Unele popoare

Istanbul, sala de consiliu a Imperiului otoman

asiatice... înfățișează zeitatea supremă cu o mulțime de mîini... bune și rele. Depinde în ce mină încapi...

FINANȚELE (se apropie de grup, împreună cu ministrul de război) : Observatorii străini apreciază că numai o năvălire ar mai fi în stare să umple golul...

RĂZBOIUL : Gol?

IZABELA (rîzînd) : Al vistieriei... Bine spus... Poate vin cumva cu daruri...

FINANȚELE : Acum, să fim sinceri, lumea are nevoie de puțină barbarie...

RĂZBOIUL : Prea ne-am rafinat...

ZUNIS : Suferim de păcatul trîndăviei...

IZABELA : Așa gîndesc și eu... Ceva proaspăt din afară : ceva tare !... Poate ne-om mai dezmoști... Avem nevoie de stimulenți. (Pe alt ton.) Să am iertare, dar doctorul meu mi-a mărturisit că în scurtă vreme tot Imperiul bizantin va fi impotent... E groznic...

ZUNIS (rîzînd) : Dacă n-ar fi și prunci printre noi, am mai crede...

IZABELA : Da, dar mîine? Dar poimîine?

FINANȚELE (îngrijorat) : Serios? Toți bărbații?

IZABELA : Toți. Și toate femeile... Cică nu știu ce ar fi striat în alimentație... Min-cînd dulciuri, omenirea și-a striat dantura... Acum e pe cale să-și strice și simțul autoconservării...

ZUNIS : Vedeți?

FINANȚELE (către Zunis) : Mai bine ai da ordin să se dubleze garda la porțile cetății...

RĂZBOIUL : Partea proastă e că n-avem armată.

IZABELA : Și asta o spune chiar ministrul de război !... Cum e posibil așa ceva? Chiar n-avem oaste?

RĂZBOIUL : Avem, dar nu e în stare să lupte.

IZABELA : De ce?

RĂZBOIUL : Din cauza opiniilor divergente... Fiecare soldat are o altă convingere politică. Și când se întâlnesc mai mulți, încep să se certe și să despică firul de păr în patru. Am încercat să adun un corp de armată pentru o trecere în revistă. A degenerat într-o revoluție și o contrarevoluție simultană.

FINANȚELE : Poate că au dreptate. Oamenii au început să giudească...

RĂZBOIUL : Ce rost are să te bați ?

IZABELA : Am impresia că au innebunit eu toții... Dar văd că vine Patriarhul. Inseamnă că Măria Sa o să-și facă în curând apariția și putem boteza copilul. De n-ar fi răcit, miștelul, de când așteaptă. *(Se îndreaptă spre leagăn.)*

ZUNIS : A fi împărat înseamnă o chestie încercută...

FINANȚELE : Măria Sa știe cât e de greu... Deși nu prea ia seama la zvonurile astea alarmante... Că vin, că nu vin... Turcii ne-au fost întotdeauna inferiori prin religie și prin... tot. Și-apoi, Mahomed a dat în ultimul an o serie de declarații prin care garantează pacea în lume.

RĂZBOIUL : Când o să învățăm să nu mai credem în declarații ?

IZABELA : Acum, nici să vedem totul în negru...

FINANȚELE : Da, da, turcii ne-au fost întotdeauna inferiori. Ia, o adunătură de musulmani...

(Rumoare în rîndul celorlalți oaspeți.)

ZUNIS : Lumea văd că se agită. Inseamnă că a apărut Împăratul...

IZABELA (bucuroasă) : Nașu... Trebuia să sosească dintr-o clipă în alta, să ia copilul în brațe și să-l sloboadă în cazan...

ZUNIS : Ceremonia botezului e sfîntă... *(Apare Mahomed, cu o suită de ostași. Împăratul, legat, e îmbrîncit în sală. Toți înlemnesc.)*

MAHOMED : Am sosit, eu sînt *nasul*. (Un turc îi spune ceva la ureche.) Iertați-mă, am greșit. *Nasul*. Unde e pruncul ? *(Merge la leagăn, ia copilul în brațe.)* Unde e cazanul cu apă ? *(Se observă cazanul, într-un colț. Mahomed se apropie de el, desface copilul din scutece și-i dă drumul în cazan. Izabela țipă, se repede să-l scoată. E prinsă și legată.)* Să nu se mai spună că turcii nu cunosc taina botezului. Le place chiar foarte mult să boteze. Aduceți-l pe Împărat. *(Împăratul e împins lângă cazan.)* Și Împăratul ăsta e un prunc, în felul lui... Nebotezat... *(Face semn. Împăratul e împins cu capul în cazan.)* Nu mai vin turcii... *(Aplauze... deodată se aud afară strigăte, țipete de luptă, vacarm.)*

SAFTA : Apa tulbure înseamnă neceaz... Dar ce neceaz ar putea să ni se întîmple ?

Doar nu sîntem noi la prima bătălie !

DOAMNA STANCA (continuînd) : ...și parecă cineva săpa o groapă în grădină. Zicea că trebuie să-mi îngroape poarta, să nu putrezească. Auzi, ce idee, să-mi îngroape poarta, să nu putrezească...

SAFTA (tresărînd) : Tacî, că parecă aud pași.

DOAMNA STANCA (ascultă) : Vine ! *(Vesela.)* Il știu după umblat... Să ne ascuțim. Să creadă că ne luăm tătarii. Că veniră între timp tătarii... *(Se ascund.)*

TOMA (intră) : Nu e nimeni în casa asta ?

DOAMNA STANCA (iese de după ușă, îi sare de git) : Nimeni... Dacă-ntîrziți atîta... Altă dată nici n-o să ne mai găsești neacă, năvălește cineva și ne fură... *(Luîndu-i seama.)* Dar ești cam palid !

TOMA : Galben de frumos ! Dacă, de-atîtea zile, tot eu paloșul în mină !

DOAMNA STANCA : Care pe care ?

TOMA : Ei... trebuie să mă întorc... Țepeș îl așteaptă mai la munte...

DOAMNA STANCA : Mulți ?

TOMA : Potopenie... Mi-e milă de cal. I-au tăiat picioarele cu coasa. A căzut sub mine...

SAFTA : Am făcut o fasole bătută, o nebunie... și varză acră...

DOAMNA STANCA (ia o cană cu apă și un șervet) : Uite, apă rece, să-ți toru să te speli !

TOMA (cam pierdut) : Da, da... *(Se spală.)*

DOAMNA STANCA : Ține șervetul...

TOMA : Da, da... *(Se șterge.)* Greu a fost... Vin mereu peste Dunăre... Ne-am împărțit în mai multe pilcuri... Grosul oastei noastre îl așteaptă la deal. La urmă, ne-am întors și i-am îngropat pe ai noștri.

SAFTA : Masa e gata de mult !...

TOMA (ostenit) : Parcă nu mi-e foame deloc. Parcă-ș vrea întîi... ventuzele.

DOAMNA STANCA (speriată) : Ai răcit ?

TOMA : Un junghi în șale.

SAFTA (speriată) : Al meu cînd zicea că are un junghi, chiar avea un cuiț în șale. Din asta i s-a și tras... De la iatagan.

DOAMNA STANCA (il privește cu atenție) : Singe. Te-au rănit ! De fiecare dată, te-alegi e-o rană. Ești însemnat ca un răboj, încrustat ca un toiag.

TOMA : Aș ! O simplă răceală... Dacă-mi pui tu ventuzele... mă înzdrăvenesc. O să fie ca și cînd m-ar fi pișcat un purice.

SAFTA : Ventuzele — lucru sfînt. Astea știu și eu că trag răceala.

DOAMNA STANCA : Ți-o ia cu mîna.

TOMA : Cit îmi pui ventuzele, mă mai o-

dihnese o țiră... La urmă, om minca...
 Și pe urmă, om vedea ce-om mai face...
SAFTA (*vine cu cutia de ventuze. Oștează*):
 Nu se mai fac ventuze în ziua de azi.
 Se fac de toate — în afară de ventuze.
DOAMNA STANCA: Lume cu mofturi. Gică-i
 leac băbesc.

TOMA: Băbesc-ncăbăbesc, așa și-au căutat
 sănătatea și mama și tata și moșu' meu...
 Și le-a mers bine... (*Se dezbracă pînă la*
brîu, e plin de sînge.)

DOAMNA STANCA (*îngrijorată*): Pierduși
 mult sînge?

TOMA: Cine mai știe? Am avut atîtea griji.
 Era să pierd totul... de-asta mi-era mie.
 Turcii veniseră cu alt Domn, să-l pună
 pe tron. Azi-noapte, Vodă s-a băgat peste
 ei în tabără. Am atacat și noi. Da' prea
 puțin. Turcii au fugit, dar n-am putut
 să-i batem că erau prea mulți. Li înghe-
 suiseră într-o vîlcea... Atunci, cu oștenii
 după mine... atunci m-a împuns unul cu
 lancea, dar abia am simțit... după aia am
 și uitat de rană... sînt încă tînăr, sîngele
 se face la loc cît ai zice pește...

DOAMNA STANCA (*cu reproș*): Cît o să tînă
 și tineretea asta? Ți-am spus să stai mai
 de-o parte, mai pe margine, și să dai
 porunci. Ești al mare.

TOMA: Poruncești, poruncești, dar trebuie să
 pui și mina. (*Se-ntinde în pat.*) Acum îmi
 trece, cît ai elipi din ochi... (*Oftînd.*) Bine
 mai e și-acasă... În așternutul tău.

DOAMNA STANCA: Altădată nu disprețuiai
 nici așternutul străin. Ai ajuns la vorba
 mea... Doamne iartă-mă! Tot acasă tragi...
 și-ți pui ventuzele.

TOMA (*incercînd să glumească*): Aici nu mai
 ai moarte... Sau, chiar dacă mori, e ca și
 cînd n-ai muri... pentru că rămii acasă...
 groapa ta, pămîntul tău...

SAFTA (*pregătind ventuzele*): Întoarceți-vă cu
 spatele și trageți pantalonii cît mai jos.
 Descingeți brîul.

TOMA: Brîul... lasă-l așa... Nu vă atingeți
 de el...

DOAMNA STANCA: Ori te doare rău?

TOMA: Parcă... Eh, un fleac, o mică răceală.

SAFTA: Să le punem pe spinare, trag mai
 bine...

TOMA: Nu. Întii pe piept. Parcă n-aș vrea
 să adorm eu fața în jos. (*Safta își suflecă*
mînceile. Incepe să-i facă frecția, apoi îi
pune ventuzele una cîte una, ajutată de
Doamna Stanca, care ține șomoiogul
aprinș.)

SAFTA (*aplicînd o ventuză*): Ia te uită ce-a
 mai prins! Ați răcit tare de tot. Asta da,
 eurent!

DOAMNA STANCA: Unde s-a dat lupta?
 A fost loc deschis?

TOMA (*sec*): La Oiești.

DOAMNA STANCA: Anul trecut a fost la
 Scăieni, adică-n iulie, nici n-a trecut
 un an.

SAFTA: Acum doi ani i-am biruit pe ăilalți
 la Popești și tot așa... de fiecare dată ră-
 nit și răcit, și tot ventuzele, săracele, v-au

Vlad Tepeș, gravură germană din
 secolul XV.

făcut bine. (*Terminînd treaba.*) Gata!
 Acum să stați așa și să nu mișcați, să nu
 le doborîți... să tragă bine...

TOMA: Ar trebui să vină și pietrarul.

DOAMNA STANCA: De ce să vină acum,
 în puterea nopții?

TOMA: Să serie pe lespedele aia...

DOAMNA STANCA: A, uitasem. (*Merge la o*
lespede, care stă rezemată de un perete.)

După fiecare bătălie, numaidecît vine pie-
 tarul și sapă eum a fost, dac-am pierdut
 ori am câștigat, cînd și unde...

TOMA: Lucrurile astea, dacă nu le scrii imed-
 iat, se uită. Vin bătălii noi, se uită cele
 vechi... și e bine să se știe și cele vechi.
 Acum să-i spuți pietrarului să cioplească
 așa: „Iară în iunie 19, cu ajutorul lui
 Dumnezeu, la Oiești...”

DOAMNA STANCA (*cu o presimțire*): De
 ce să-i spun eu? Îi spuți dumneata.

TOMA: Eu oî adormi... sînt obosit...

DOAMNA STANCA: A!

TOMA (*neliniștit*): De ce nu vine?

DOAMNA STANCA: Știu și eu?

TOMA: Du-te, Safto, vezi ce-i cu el... Adu-l
 încoace.

SAFTA (*dînd indicații*): Mai stați o țiră și i
 le luați. Eu mă duc să aduc pietrarul...
 Masa o pun cînd vin. (*Iese.*)

TOMA: S-a dus?

DOAMNA STANCA: S-a dus...

TOMA: N-am prea avut nici noi cînd să fim
 singuri. Ziceam să mai stăm de vorbă.

DOAMNA STANCA (*cu un tremur în glas*):
 Păi, că toată viața ce-o să facem, n-o să
 vorbim?

TOMA: Ei, da... o să tot vorbim... Da' uite
 că nu ne săturăm... Cum te-ai gătit tu
 astăzi? (*Dă s-o privească.*)

DOAMNA STANCA : Nu mișca. Pică ventuzele. Cum să mă gătesc? Cu țoalele ale mai bune. Mi-am pus și salba.

TOMA (după o pauză) : Îți stă bine cu salba la gît.

DOAMNA STANCA : Dar parcă nu știu ce ai astăzi. Vorbești așa...

TOMA (după o pauză) : Cum ?

DOAMNA STANCA : Așa... că-mi vine să plîng...

TOMA : De ce să plîngi ? (Ca să schimbe vorba.) Ce zice Safta că mi-a pregătit pentru masă ?

DOAMNA STANCA : Tot felul de bunătați.

TOMA : De post ?

DOAMNA STANCA : Da... Dar a tăiat cocoșul.

TOMA : A pomenit ceva de... varză călită ?

DOAMNA STANCA : Nu, acră... cu puțin ulei.

TOMA : Parcă aș pofti o foaie. (Doamna Stanca se duce și aduce o foaie de varză.) E acră.

DOAMNA STANCA : Să-ți aduc ceva dulce ? Poate niște miere. Miroase a floare de salcîm, e-au înflorit pe coastă.

TOMA : Lasă... miine...

DOAMNA STANCA : Trag ventuzele ?

TOMA (semn că da) : Oo... (După o pauză, în care Doamna Stanca se tot foiește prin casă, neștiind ce să facă.) De cînd ne-am luat... n-am avut și noi parte de odihnă...

DOAMNA STANCA : Vremuri crîncene... S-a isprăvit și țuica (Ride.) Așa zice Safta.

TOMA (ride) : Știi că nu prea beau.

DOAMNA STANCA : Tot felul de vinzoleli...

TOMA : Abia ne-ășezasem la casa noastră... o seamă de războaie...

DOAMNA STANCA : Am terminat de țesut pentru biserica de la Argeș. Femeile de pe aici au făcut țesături noi.

TOMA : Foarte bine.

DOAMNA STANCA : Nu m-ai scos și pe mine în lume deloc. Mereu în satul ăsta. Nici tu zaiafet, nici tu...

TOMA : Zaiafet ai avut.

DOAMNA STANCA : Adeseori mă întreb, ce ești tu : căpitan de oaste ori... ?

TOMA : M-am simțit bine între țărani, mi-ar fi plăcut să merg la coasă, să țin coarnele plugului...

DOAMNA STANCA : Nu orai tu făcut să te bați în războaie.

TOMA : Am apărât satul ăsta. Și de fiecare dată...

DOAMNA STANCA (în timpul acesta a luat ventuzele una câte una) : Bun ! Acum facem frecția !

TOMA : N-a venit pietrarul ?

DOAMNA STANCA : Trebuie să vină.

TOMA (ca pentru sine) : Și al douăzecilea la Oiești.

DOAMNA STANCA (îi face frecție pe piept) : Auleu ! Ești rece. Ce-i cu tine ? (Toma tace. Doamna Stanca, stîns.) A și răcit.

(Intră Safta cu Marin Mărin, copilul cu cenușa, care aduce într-o traistă dalta și celelalte scule de pietrar.)

SAFTA : Pietrarul nu s-a mai întors. Tot așa-l așteptau cu masa și pe el...

MARIN MĂRIN : Bunicul avea obiceiul să vină primul.

DOAMNA STANCA : Aa... (Safta îl observă pe Toma și începe să jelicască.) Taci... Il trezești. E tare ostenit. (Către copil.) Tu știi să citești ?

MARIN MĂRIN : Știu... Dar numai dacă a scris bunicul. Îi cunosc scrisul. Dacă e scris de alteineva, nu știu... că sînt mic...

DOAMNA STANCA (îi arată lespede) : Bunicul a săpat, la încearcă... (Copilul silabisește textul din cronică. Doamna Stanca ia dalta și i-o dă) Scrie așa : „Iară în iunie, 19, cu ajutorul lui Dumnezeu...” scrii ?

(Copilul începe să cioplească.)

SAFTA (făcîndu-și cruce) : Doamne, ce po-veste. (Dă să plîngă.)

DOAMNA STANCA : Taci, că e ostenit.

SAFTA : S-a nîtmplat așa de multe ori... Venea acasă din război, se culca și murea... La urmă, se scula sănătos. Vezi, războiul e lucru greu. O dată am tras și clopotele și el s-a ridicat a treia zi în capul oaselor : „Ce e hărmălaia asta ?” Lumea s-a speriat, cică : „Aoleu ! Păi, pentru înmormîntare”. Și el s-a ridicat și s-a răsît la lume : „Duceți-vă, că n-am murit. Nu mai poate omul să tragă un pui de somn... Am fost ostenit, na ! Am dormit mult ?” „Azi era a treia zi. Groapa era făcută, lespedeă dusă la cîmîtir”. „Să mi-o țineți aici, în odaie, n-o mai duceți la cîmîtir. Nu murim noi, așa, cu una cu două”. (Merge la Toma. Îl pipăie, îngrijorată.) Rece.

MARIN MĂRIN (cioplînd) : Bunicul m-a învățat să țin dalta în mîină și să dau cu ciocanul. Tata — tot pietrar. Da' a murit de mult, în războiul celălalt... De-atunci a scris tot bunicul, care începeu treaba. Bun. Cunosc scrisul foarte bine și acum scriu eu. Acum săpăm litera „i”. Trebuie să vină așa, dar mă cam doare mîina.

DOAMNA STANCA (îi ia mîina și-l ajută) : „I” de la iară. (Se aud clopotele.) Safta, da' ce se aude acolo ? Auzi ?

MARIN MĂRIN : Clopotele. A mort.

DOAMNA STANCA : Lumea asta, cum se grăbește ! (Merge la patul lui Toma și-l privește lung.) Trebuie să fi fost o bătălie foarte grea. El niciodată n-a spus cît e de greu. Întotdeauna cînd se întorcea plin de sînge zicea : „O simplă răceală”. (Clopotele se aud din nou.)

MARIN MĂRIN (săpînd cu dalta) : Iară. Și după iară, ce vine ?

DOAMNA STANCA : „Iară în iunie 19, cu ajutorul lui Dumnezeu, ne-am izbit cu păgîinii la Oiești”.